

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA PODNIKOVÉHO MANAŽMENTU

Evidenčné číslo: 104004/I/2022/36114638418379012

DAŇOVÁ POLITIKA V OBLASTI UPLATŇOVANIA
DÔCHODKOVÝCH DANÍ V KRAJINÁCH V4 A JEJ VPLYV
NA PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE

Diplomová práca

2022

Bc. Alžbeta Ťažká

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA PODNIKOVÉHO MANAŽMENTU**

**DAŇOVÁ POLITIKA V OBLASTI UPLATŇOVANIA
DÔCHODKOVÝCH DANÍ V KRAJINÁCH V4 A JEJ VPLYV
NA PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE**

Diplomová práca

Študijný program: Podnikové financie

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra podnikových financií FPM

Vedúci záverečnej práce: Ing. Ivona Ďurinová, PhD.

Bratislava 2022

Bc. Alžbeta Ťažká

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že som záverečnú prácu vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

Pod'akovanie

Touto cestou by som sa chcela pod'akovať najmä Ing. Ivone Ďurinovej, PhD. za správne nasmerovanie, odborné konzultácie, za ochotu, trpezlivosť, za všetok vynaložený čas a užitočné rady, ktoré mi pomohli pri vypracovávaní diplomovej práce.

ABSTRAKT

ŤAŽKÁ, Alžbeta: *Daňová politika v oblasti uplatňovania dôchodkových daní v krajinách V4 a jej vplyv na podnikateľské prostredie*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta podnikového manažmentu; Katedra podnikových financií. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Ivona Ďurinová, PhD. – Bratislava: FPM EU, 2022, 102 s.

Záverečná práca je vypracovaná na tému daňová politika v oblasti uplatňovania dôchodkových daní v krajinách V4 a jej vplyv na podnikateľské prostredie. Cieľom práce je teda na základe nadobudnutých poznatkov porovnať daňovú politiku najmä v oblasti daní z príjmov fyzických osôb v Slovenskej a Českej republike, Poľsku a Maďarsku a následne ju zhodnotiť z hľadiska vplyvu na podnikateľské subjekty, podnikateľské prostredie ako aj z hľadiska požiadaviek kladených na efektívny daňový systém. Práca sa bude zaoberať vybranými oblasťami, resp. opatreniami v zdaňovaní podnikateľských subjektov. Práca je rozdelená do 5 kapitol a viacerých podkapitol. Obsahuje 1 obrázok, 4 grafy a 52 tabuliek. Prvá kapitola sa sústreďí na vymedzenie teoretických poznatkov v oblasti daňovej politiky a následne aj na definovanie vybraných aspektov zdaňovania príjmov fyzických osôb v jednotlivých krajinách V4. Ďalšia kapitola vymedzuje základný cieľ našej diplomovej práce, ako aj parciálne ciele potrebné na jeho dosiahnutie. Nemenej dôležité je definovať aj metodiku záverečnej práce a využitie teoretické a empirické metódy skúmania. Ďalšia kapitola sa zaoberá komparáciou daňových politík jednotlivých krajín V4 na modelových príkladoch pre výpočet daňového zaťaženia fyzických osôb. Výsledkom riešenia danej problematiky je identifikovanie rozdielov vybraných oblastí daňovej politiky v jednotlivých krajinách V4, vyhodnotenie ich vplyvu na podnikateľské prostredie a zhodnotenie daňovej politiky z hľadiska požiadaviek na efektívny daňový systém.

Kľúčové slová:

daňová politika, daň z príjmov, efektívna sadzba dane, daňové zaťaženie, krajiny V4, fyzické osoby, podnikateľské prostredie

ABSTRACT

ŤAŽKÁ, Alžbeta: *Tax Policy in the Area of Application of Income Taxes in the V4 Countries and its Impact on the Business Environment*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of Business Management; Department of Corporate Finances. – Advisor: Ing. Ivona Ďurinová, PhD. – Bratislava: FPM EU, 2022, 102 p.

The theme of diploma thesis is tax policy in the area of application of income taxes in the V4 countries and its impact on the business environment. The aim of the thesis is to compare tax policy based on gained knowledge, especially in the field of natural persons income taxes in Slovakia, Czech Republic, Poland and Hungary and subsequently evaluate it in terms of impact on businesses, business environment and in terms of requirements for effective tax system. The thesis is divided into 5 chapters and several subchapters. It contains 1 picture, 4 graphs and 52 table charts. The first chapter is focused on the restriction of theoretical knowledge in the field of tax policy and subsequently on the definition of selected aspects of natural persons income taxation in individual countries of V4. The next chapter will define the main aim of our thesis, as well as partial goals necessary to achieve it. Equally important is also to define the methodology of final thesis and used theoretical and empirical methods. Next chapter deals with tax policies comparison for individual V4 countries on model examples for calculating the tax burden of natural persons. Solving the problem results in identification of differences in selected areas of tax policy in individual countries of V4, assessment of their impact on the business environment as well as evaluation of tax policy based on requirements for an effective tax system.

Key words:

tax policy, income tax, effective tax rate, tax burden, V4 countries, natural person, business environment

OBSAH

Úvod	11
1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	12
1.1 Daňová politika.....	12
1.1.1 Ciele a nástroje daňovej politiky	13
1.1.2 Požiadavky kladené na daňový systém	14
1.1.3 Daňová politika v Európskej únii	15
1.2 Zdaňovanie príjmov fyzických osôb v krajinách V4.....	16
1.2.1 Daň z príjmov fyzických osôb v Slovenskej republike.....	16
1.2.2 Daň z príjmov fyzických osôb v Českej republike	22
1.2.3 Daň z príjmov fyzických osôb v Poľsku.....	27
1.2.4 Daň z príjmov fyzických osôb v Maďarsku	33
2. Cieľ práce.....	38
3. Metodika práce a metódy skúmania	39
4. Výsledky práce	41
4.1 Vývoj a komparácia vybraných aspektov zdaňovania príjmov fyzických osôb v krajinách V4.....	42
4.1.1 Vývoj a komparácia vybraných aspektov sociálneho charakteru.....	42
4.1.2 Vývoj a komparácia vybraných aspektov ovplyvňujúcich podnikateľské prostredie.....	48
4.2 Dopad daňovej politiky na daňové zaťaženie fyzických osôb daňou z príjmov v krajinách V4.....	51
4.2.1 Daňové zaťaženie fyzickej osoby v Slovenskej republike.....	52
4.2.2 Daňové zaťaženie fyzickej osoby v Českej republike	59
4.2.3 Daňové zaťaženie fyzickej osoby v Poľsku	64
4.2.4 Daňové zaťaženie fyzickej osoby v Maďarsku	69
4.2.5 Porovnanie daňového zaťaženia fyzickej osoby v krajinách V4.....	73
4.2.6 Daňové zaťaženie fyzickej osoby po uplatnení odpočtu nákladov na výskum a vývoj.....	76
4.2.7 Uplatnenie inštitútu umorovania daňovej straty	82
5. Diskusia.....	87
5.1 Daňová politika v krajinách V4 z hľadiska vplyvu na podnikateľské prostredie	87

5.2 Daňová politika v krajinách V4 z hľadiska požiadaviek kladených na efektívny daňový systém.....	93
Záver.....	95
Zoznam použitej literatúry.....	96

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1	Výpočet nezdaniteľnej časti na daňovníka v roku 2021 a 2022 - Slovensko...	18
Tabuľka 2	Výpočet nezdaniteľnej časti na manžela/ku v roku 2021 a 2022 - Slovensko.	19
Tabuľka 3	Výška daňového bonusu na dieťa v roku 2021 a 2022 - Slovensko.....	21
Tabuľka 4	Výpočet nezdaniteľných častí základu dane v roku 2021 a 2022 – Česko	25
Tabuľka 5	Úľavy na dani v roku 2021 a 2022 - Česko	26
Tabuľka 6	Výška daňového zvýhodnenia za rok 2021 a 2022 - Česko.....	27
Tabuľka 7	Výpočet nezdaniteľných častí základu dane v roku 2021 a 2022 - Poľsko	29
Tabuľka 8	Nezdaniteľné časti základu dane platné od roku 2022 - Poľsko	30
Tabuľka 9	Výška daňovej úľavy na dieťa za rok 2021 a 2022 - Poľsko	32
Tabuľka 10	Výpočet sumy znižujúcej daň v roku 2021 - Poľsko	32
Tabuľka 11	Výška rodinnej zľavy na dieťa v roku 2021 a 2022 - Maďarsko	36
Tabuľka 12	Výška príspevkov znižujúcich daň v roku 2021 a 2022 - Maďarsko	37
Tabuľka 13	Mesačná minimálna mzda v krajinách V4 v rokoch 2017 až 2022.....	43
Tabuľka 14	Paušálne výdavky v krajinách V4 v rokoch 2017 až 2022	44
Tabuľka 15	Daňové zvýhodnenie na daňovníka v krajinách V4 v rokoch 2017 až 2022.	45
Tabuľka 16	Daňové zvýhodnenie na manžela/ku v krajinách V4 v rokoch 2017 až 2022	46
Tabuľka 17	Mesačný daňový bonus na dieťa v krajinách V4 v rokoch 2017 až 2022	47
Tabuľka 18	Nominálna sadzba dane v krajinách V4 v rokoch 2017 až 2022.....	48
Tabuľka 19	Odpočítanie výdavkov na výskum a vývoj v krajinách V4 v rokoch 2017 až 2022	49
Tabuľka 20	Umorovanie straty v krajinách V4 v rokoch 2017 až 2022.....	50
Tabuľka 21	Výmenné kurzy pre jednotlivé krajiny za rok 2021	52
Tabuľka 22	Porovnanie paušálnych a skutočne vynaložených výdavkov - Slovensko.....	53
Tabuľka 23	Výpočet upraveného základu dane v roku 2021 - Slovensko	54
Tabuľka 24	Výpočet upraveného základu dane v roku 2022 - Slovensko	55
Tabuľka 25	Výpočet daňovej povinnosti v roku 2021 - Slovensko	56
Tabuľka 26	Výpočet daňovej povinnosti v roku 2022 - Slovensko	57
Tabuľka 27	Výpočet efektívnej sadzby dane pre roky 2021 a 2022 - Slovensko	58
Tabuľka 28	Porovnanie paušálnych a skutočne vynaložených výdavkov - Česko	59
Tabuľka 29	Výpočet daňovej povinnosti v roku 2021 - Česko.....	60
Tabuľka 30	Výpočet daňovej povinnosti v roku 2022 - Česko.....	61
Tabuľka 31	Výpočet upravenej daňovej povinnosti v roku 2021 - Česko	62

Tabuľka 32 Výpočet upravenej daňovej povinnosti v roku 2022 - Česko	63
Tabuľka 33 Výpočet efektívnej sadzby dane pre roky 2021 a 2022 - Česko	64
Tabuľka 34 Výpočet daňovej povinnosti v roku 2021 - Poľsko	65
Tabuľka 35 Výpočet daňovej povinnosti v roku 2022 - Poľsko	66
Tabuľka 36 Výpočet upravenej daňovej povinnosti v roku 2021 - Poľsko	67
Tabuľka 37 Výpočet upravenej daňovej povinnosti v roku 2022 - Poľsko	68
Tabuľka 38 Výpočet efektívnej sadzby dane pre roky 2021 a 2022 - Poľsko	69
Tabuľka 39 Porovnanie paušálnych a skutočne vynaložených výdavkov - Maďarsko.....	70
Tabuľka 40 Výpočet daňovej povinnosti v roku 2021 - Maďarsko	71
Tabuľka 41 Výpočet daňovej povinnosti v roku 2022 - Maďarsko	72
Tabuľka 42 Výpočet efektívnej sadzby dane pre roky 2021 a 2022 - Maďarsko	73
Tabuľka 43 Porovnanie efektívnej daňovej sadzby v krajinách V4 v roku 2021	73
Tabuľka 44 Porovnanie efektívnej daňovej sadzby v krajinách V4 v roku 2022	75
Tabuľka 45 Odpočet výdavkov na výskum a vývoj - Slovensko.....	78
Tabuľka 46 Odpočet výdavkov na výskum a vývoj - Česko	79
Tabuľka 47 Odpočet výdavkov na výskum a vývoj - Poľsko.....	80
Tabuľka 48 Odpočet výdavkov na výskum a vývoj - Maďarsko.....	81
Tabuľka 49 Umorenie daňovej straty - Slovensko	83
Tabuľka 50 Umorenie daňovej straty - Česko	84
Tabuľka 51 Umorenie daňovej straty - Poľsko	84
Tabuľka 52 Umorenie daňovej straty - Maďarsko	85

Zoznam grafov

Graf 1 Porovnanie efektívnej sadzby dane v krajinách V4 v roku 2021	74
Graf 2 Porovnanie efektívnej sadzby dane v krajinách V4 v roku 2022.....	76
Graf 3 Porovnanie odpočtu výdavkov na výskum a vývoj v krajinách V4.....	82
Graf 4 Porovnanie umorovania daňovej straty v jednotlivých krajinách V4	86

Zoznam obrázkov

Obrázok 1 Ciele daňovej politiky	13
---	----

Úvod

Podnikateľské prostredie sa v súčasnosti rozvíja smerom, ktorý stále viac a viac ľudí láka uvažovať o začatí podnikateľskej činnosti. V dôsledku toho vzrastá aj záujem o informácie spojené s uplatňovaním dôchodkových daní, či už v domácej krajine podnikateľa, v našom prípade v Slovenskej republike, avšak vplyvom globalizácie aj v iných krajinách, najmä v krajinách Európskej únie. Vzhľadom na to, že v súčasnosti má každá členská krajina únie právo slobodne sa rozhodovať v otázkach daňovej politiky v oblasti uplatňovania dôchodkových daní, poskytuje to podnikateľom aj istý priestor na využitie výhod jednotlivých krajín a optimalizáciu svojej daňovej povinnosti. Z toho dôvodu je zaujímavé zaoberať sa zdaňovaním príjmov aj v iných krajinách, v našom prípade konkrétne v jednotlivých krajinách Vyšehradskej štvorky, teda v Slovenskej a Českej republike, Poľsku a Maďarsku.

Cieľom záverečnej práce je na základe analýzy porovnať daňovú politiku uplatňovanú najmä v oblasti daní z príjmov fyzických osôb v krajinách V4 a následne ju zhodnotiť z hľadiska vplyvu na podnikateľské subjekty, podnikateľské prostredie ako aj z hľadiska požiadaviek kladených na efektívny daňový systém.

Práca pozostáva z teoretickej a praktickej časti. V rámci tej teoretickej sa zameriame najmä na vymedzenie základných poznatkov, definujeme si daňovú politiku, jej ciele a nástroje, požiadavky, ktoré by mal spĺňať efektívny daňový systém, nakoľko ich vymedzenie je dôležité pre správne pochopenie danej problematiky. Ďalej sa budeme zaoberať jednotlivými aspektami v oblasti zdaňovania príjmov fyzických osôb v krajinách V4, pričom sústrediť sa budeme najmä na uplatňovanie rôznych daňových stimulov a zvýhodnení, ktoré najviac ovplyvňujú už spomínané podnikateľské prostredie.

V aplikačnej časti práce sa budeme venovať porovnávaniam vybraných aspektov daňových politík jednotlivých krajín V4, pričom následne si pre lepšiu porovnateľnosť vypracujeme viacero modelových príkladov, v ktorých sa budeme sústrediť na výpočet daňového zaťaženia prostredníctvom efektívnej sadzby dane, rozoberieme si možnosť odpočtu nákladov na výskum a vývoj a uplatnenie inštitútu umorovania daňovej straty. Na záver dosiahnuté výsledky zhodnotíme, porovnáme a navrhujeme pre jednotlivé typy podnikateľov najvhodnejšiu krajinu z hľadiska optimalizácie daňovej povinnosti. Rovnako si identifikujeme vplyv jednotlivých oblastí daňovej politiky na podnikateľské prostredie a daňovú politiku krajín V4 zhodnotíme aj z hľadiska požiadaviek na efektívny daňový systém.

1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Daňová politika predstavuje jeden z kľúčových prvkov fungovania hospodárstva danej krajiny. Tento prvok je dynamický, neustále sa vyvíjajúci a aj z toho dôvodu je potrebné venovať mu náležitú pozornosť. Obsahom prvej kapitoly je najmä porovnanie zdaňovania fyzických osôb, predovšetkým podnikateľov, s ohľadom na všetky jeho dôležité aspekty v jednotlivých krajinách Vyšehradskej štvorky. Na úvod sa zameriame na všeobecné vymedzenie daňovej politiky, jej cieľov a nástrojov, následne si rozoberieme požiadavky, ktoré sú kladené na efektívny daňový systém a definujeme si daňovú politiku v Európskej únii s ohľadom na daňovú aproximáciu v oblasti priamych daní.

1.1 Daňová politika

Daňová politika sa spája s využívaním daní a ich nástrojov, ktoré následne významne ovplyvňujú makroekonomické a mikroekonomické procesy v ekonomike. Vo všeobecnosti sa daňová politika odvíja od uplatňovanej hospodárskej politiky štátu, preto nie je možné ju posudzovať oddelene, ale v jej nadväznosti, ako aj v nadväznosti na ostatné politiky štátu. Kooperáciou jednotlivých politik vie štát následne realizovať ciele samotnej hospodárskej politiky¹.

Autor Burák definuje daňovú politiku ako súhrn praktík, postupov, riadiacich a organizačných aktov zdaňovania. Konštatuje, že je to cieľavedomá organizácia a riadenie celej daňovej sústavy s ohľadom na ekonomické zámery, ciele a úlohy štátu. Jej cieľom je zabezpečiť dostatočné príjmy do verejných rozpočtov, kde nástrojom realizácie je daňová sústava².

Predmetom daňovej politiky je podľa Kubátovej predovšetkým „*praktické uplatňovanie princípov a zásad v oblasti tvorby a fungovania jednotlivých daňových systémov, porovnávania národných daňových sústav a zabezpečovania ich vzájomných interakcií.*“³ Keďže má však každá krajina svoje špecifiká (stupeň hospodárskeho rozvoja, geografickú polohu, potreby a i.), líšia sa od seba aj daňové politiky jednotlivých štátov a nie je preto možné zaviesť jednotnú daňovú politiku pre všetky.

¹ SCHULTZOVÁ, Anna a kol. *Daňovníctvo: daňová teória a politika*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2007. s. 11. ISBN 978-80-8078-161-3

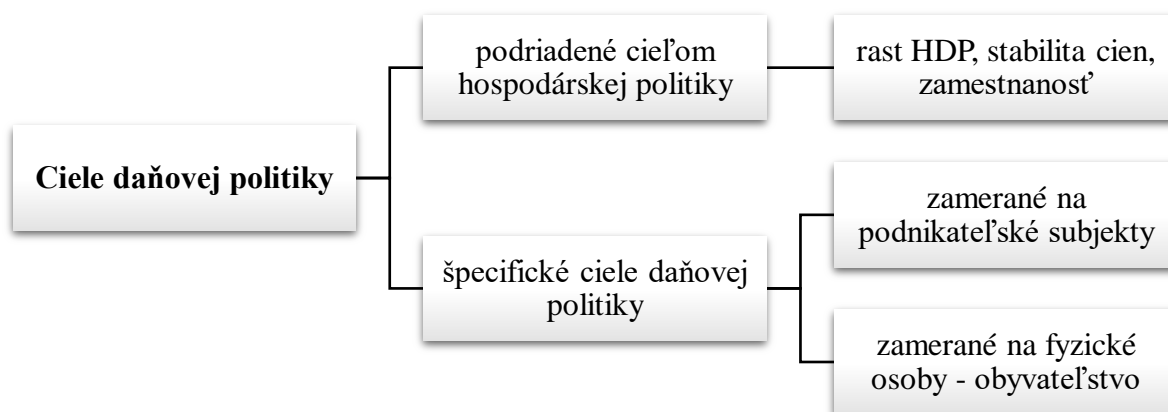
² BURÁK, Emil. *Daňová politika a daňová ilúzia*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2013. [cit. 2021-26-09]. Dostupné na: https://www.danovecentrum.sk/aktuality/danova-politika-a-danova-iluzia_.htm

³ KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018. s. 141. ISBN 978-80-7598-165-3

1.1.1 Ciele a nástroje daňovej politiky

Daňová politika by mala byť predovšetkým stimulačná, to znamená, že by mala podporovať hospodárstvo a rovnako tak aj podnikateľskú aktivitu, čím maximalizuje príjem do štátneho rozpočtu. Pri realizácii tejto politiky je potrebné vhodne skĺbiť potreby štátneho rozpočtu a záujmy podnikateľskej sféry a občanov. Hlavným cieľom daňovej politiky je preto zohľadňovať verejné záujmy, a teda zabezpečovať prostredníctvom daní dostatočný príjem finančných prostriedkov do štátneho rozpočtu a zároveň optimálne zaťažovať podnikateľské subjekty a občanov, s ohľadom na skutočnosť, že pri vysokej daňovej zaťažovanosti dochádza k znižovaniu podnikateľskej aktivity, prípadne k daňovým únikom a vzniká tzv. substitučný efekt. Ten zapríčiňuje, že sa znižuje kúpna sila obyvateľstva, klesá spotreba tovarov a služieb, občania substituujú a orientujú sa na kúpu lacnejších tovarov a služieb. Dôsledkom týchto javov je z dlhodobejšieho hľadiska zväčša nezamestnanosť a pokles objemu produkcie tovarov a služieb⁴.

Ciele daňovej politiky môžeme prehľadne zobrazit' aj prostredníctvom obrázka č. 1.

Obrázok 1 Ciele daňovej politiky

Zdroj: *vlastné spracovanie podľa BURÁK, Emil. Daňová politika a daňová ilúzia. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2013. [cit. 2021-26-09]. Dostupné na: https://www.danovecentrum.sk/aktuality/danova-politika-a-danova-iluzia_hm*

Hlavnou úlohou daňovej politiky je uplatňovať daňové opatrenia a zásady tak, aby dane boli predovšetkým prostriedkom na dosahovanie ekonomických, politických a sociálnych cieľov štátu. Nástroje daňovej politiky sa tak odvíjajú od hospodárskej

⁴ ČERVENÁ, Karolína – VARTAŠOVÁ, Anna. Štátne stimuly v oblasti zdaňovania (s akcentom na zdaňovanie nehnuteľností). In: *III. Slovensko-české dni daňového práva: Pozitívna a negatívna stimulácia štátu v oblasti zdaňovania*. Košice: ŠafárikPress, 2019, s. 120-121. ISBN 978-80-8152-819-4.

politiky štátu. Podľa miery samostatnosti fungovania v ekonomike ich vieme rozdeliť na dve základné skupiny, a to zabudované stabilizátory a diskkrétne opatrenia⁵.

Zabudované stabilizátory pôsobia v ekonomike automaticky ihneď po ich prijatí, to znamená, že si nevyžadujú žiadne ďalšie hospodársko-politické opatrenia a fungujú ako proticyklické regulátory. Patrí sem:

- Progresívna daň z dôchodkov – v období expanzie rastú dôchodky, rovnako tak aj daň a z toho dôvodu sa zvyšujú aj príjmy do štátneho rozpočtu. Avšak použiteľný dôchodok rastie pomalšie, a z toho dôvodu sa spomaľuje aj rast dopytu spotrebiteľov.
- Poistenie v nezamestnanosti – pri konjunktúre sa zvyšuje počet zamestnaných a rovnako tak aj platby do fondu nezamestnanosti, pri recesii klesá počet zamestnaných a peňažné prostriedky fondu slúžia na podporu v nezamestnanosti.
- Subvencie k cenám poľnohospodárskych produktov a štátny výkup poľnohospodárskych prebytkov - v čase expanzie klesajú z dôvodu, že sa zvyšuje dopyt po produktoch a rovnako tak aj ich cena.

Zámerné opatrenia si vyžadujú jednorazové rozhodnutia štátneho orgánu (parlamentu, vlády), pričom ich cieľom je vykonávať ciele zmeny v daňovom systéme. K zámerným opatreniam patrí napríklad zmena v štruktúre vládnych výdavkov, zmena daňových sadzieb, projekty verejnej zamestnanosti, verejné práce a pod. Tieto opatrenia majú vplyv na agregátny dopyt a ponuku a následne vyvolávajú zmeny celkového produktu⁶.

1.1.2 Požiadavky kladené na daňový systém

Nevyhnutnou súčasťou daňovej politiky je daňová sústava. Tú vo všeobecnosti chápeme ako štruktúru využívaných daní na určitom území a správu dane, to znamená tú časť verejnej správy, ktorá zastrešuje výber jednotlivých druhov daní. Ak chceme, aby bola daňová sústava efektívna ako celok, je potrebné aby rešpektovala záujmy štátu a zároveň aj podnikateľskej sféry a občanov.

⁵ SCHULTZOVÁ, Anna a kol. *Daňovníctvo: daňová teória a politika*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2007. s. 12. ISBN 978-80-8078-161-3

⁶ HOREHÁJ, Jozef. *Základy ekonómie: Pre spoločenskovedné odbory*. 1. vyd. Trnava: Filozofická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2014. s. 71. ISBN 978-80-8082-780-9

Ak pojem daňová sústava rozšírime aj o jeho inštitucionálny a systémový prvok, môžeme hovoriť o daňovom systéme. Vo všeobecnosti platí, že efektívny daňový systém by mal spĺňať nasledujúce požiadavky⁷:

- **ekonomická efektívnosť** – daňový systém by nemal zabraňovať efektívnej alokácii zdrojov, ani spôsobovať veľké rozdiely v cenách a úžitku z rôznych druhov činností.
- **administratívna jednoduchosť** – daňový systém by mal byť jednoduchý z dôvodu ľahkej uplatniteľnosti, rovnako tak by mal byť aj nenákladný na správu,
- **flexibilita** – daňový systém by mal pružne reagovať na prípadné zmeny v ekonomike,
- **politická prehľadnosť** – daňový systém by mal informovať všetkých daňovníkov o tom, koľko a kam platia, o prípadných zmenách v daňovej oblasti,
- **spravodlivosť** – daňový systém by mal byť nevyhnutne spravodlivý pri zdaňovaní jednotlivých skupín občanov.

1.1.3 Daňová politika v Európskej únii

Daňové politiky členských štátov Európskej únie vypovedajú aj o procese zjednocovania a zblížovania v rámci tohto združenia. V súvislosti so snahou o vytvorenie jednotného trhu dochádza k ich daňovej koordinácii, to znamená vytvoreniu zmluvnej základne, ktorá je východiskom pre zosúladenie činností a úloh v daňovej oblasti. Z dôvodu väčšieho prepojenia krajín Európskej únie, ktoré dovoľuje daňovníkom presun ich aktivity do krajín s nižším daňovým zaťažením, dochádza aj k snahe o daňovú aproximáciu a daňovú harmonizáciu. Daňovou harmonizáciou sa rozumie zosúladenie daňových sústav členských štátov EÚ pri dodržiavaní spoločných pravidiel.

V oblasti priamych daní si jednotlivé štáty Európskej únie chcú zachovávať istú samostatnosť, to znamená, že zaťažovanie osôb touto skupinou daní je ponechaná v právomoci členských štátov. Môžeme preto hovoriť len o daňovej aproximácii, a teda priblížení sa k určitému postupu, ktorý je uplatňovaný v oblasti daní v rámci Európskej únie⁸. Oblasť dane z príjmov fyzických osôb nie je vôbec regulovaná ustanoveniami EÚ, čo sa týka dane z príjmov právnických osôb, činnosť EÚ v tejto oblasti je rozvinutejšia, avšak sústreďuje sa len na opatrenia vyplývajúce so zásad jednotného trhu.

⁷ MEDVEĎ, Jozef a kol. *Daňová teória a daňový systém*. 1. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2009. s. 61-62. ISBN 978-80-89393-09-1

⁸ SCHULTZOVÁ, Anna a kol. *Daňovníctvo: daňová teória a politika*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2007. s. 24-25. ISBN 978-80-8078-161-3

Na rozdiel od spomínaných priamych daní, dosiahnutie pomerne vysokého stupňa daňovej harmonizácie je preukázané v oblasti nepriamych daní, a to z toho dôvodu, že vývoj daňových ustanovení EÚ je zameraný primárne na hladné fungovanie jednotného trhu⁹. Neharmonizované nepriame dane môžu byť totižto prekážkou voľného pohybu tovaru, služieb, kapitálu, ako aj obmedzovať hospodársku súťaž.

Hlavným cieľom diplomovej práce bolo však analyzovať daňovú politiku v oblasti uplatňovania dôchodkových daní v krajinách Vyšehradskej štvorky, a preto sa tejto problematike budeme venovať v nasledujúcich podkapitolách. Sústrediť sa budeme najmä na oblasť daní z príjmov fyzických osôb so zameraním na podnikateľské subjekty.

1.2 Zdaňovanie príjmov fyzických osôb v krajinách V4

V tejto kapitole sa budeme sústrediť na jednotlivé aspekty v oblasti zdaňovania príjmov fyzických osôb v krajinách Vyšehradskej štvorky, pričom zaoberať sa budeme predmetom dane, spôsobom výpočtu daňovej povinnosti, jednotlivými sadzbami dane a možnosťou uplatnenia rôznych daňových stimulov a zvýhodnení, ktoré najviac ovplyvňujú už spomínané podnikateľské prostredie.

1.2.1 Daň z príjmov fyzických osôb v Slovenskej republike

Zdaňovanie príjmov fyzických a právnických osôb v Slovenskej republike upravuje Zákon o dani z príjmov č. 595/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov. Podľa tohto zákona, fyzická osoba, ktorá dosiahne za zdaňovacie obdobie zdaniteľný príjem je osobou s neobmedzenou daňovou povinnosťou (rezident) alebo osobou s obmedzenou daňovou povinnosťou (nerezident). Za daňovníka s neobmedzenou daňovou povinnosťou je považovaná osoba, ktorá má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt alebo sa tu zdržiava aspoň 183 kalendárnych dní v roku okrem osôb, ktoré sa na území SR zdržujú len za účelom liečenia alebo štúdia. Zdaneniu týchto osôb podliehajú teda všetky príjmy bez ohľadu na to, či plynú zo zdrojov na Slovensku alebo v zahraničí. Daňovník s obmedzenou daňovou povinnosťou je osobou, ktorá nemá na území SR trvalý pobyt a teda zdaneniu podliehajú len príjmy zo zdrojov na území SR¹⁰.

⁹ VERBEKEN, Dirk. *Všeobecná daňová politika*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-26-09]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/92/vseobecna-danova-politika>

¹⁰ NERUDOVÁ, Danuše. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2011. s. 285. ISBN 978-80-7357-695-0

Zákon rozdeľuje príjmy na nasledujúce kategórie¹¹:

- príjmy zo závislej činnosti - §5,
- príjmy z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti a príjmy z prenájmu a použitia diela a umeleckého výkonu - §6,
- príjmy z kapitálového majetku - §7,
- ostatné príjmy - §8,
- podiel na zisku (dividenda) obchodnej spoločnosti alebo družstva, podiel na likvidačnom zostatku, vyrovnací podiel,
- podiel na výsledku podnikania vyplácaný tichému spoločníkovi,
- podiel člena pozemkového spoločenstva s právnou subjektivitou na zisku a na majetku alebo podiel člena na likvidačnom zostatku.

Z vyššie uvedených príjmov je potrebné vyčíslit' čiastkové základy dane, ktoré následne slúžia k výpočtu daňovej povinnosti. Vzhľadom na to, že sa v práci sústredíme na podnikateľské subjekty, rozoberieme si najmä vyčíslenie čiastkového základu dane z príjmov z podnikania a inej samostatne zárobkovej činnosti podľa § 6 ods. 1 a 2. Ten vypočítame ako rozdiel príjmov a výdavkov za príslušné zdaňovacie obdobie, pričom daňovník sa môže rozhodnúť pre jeden z možných spôsobov uplatnenia výdavkov¹²:

- paušálne výdavky vo výške 60% zo sumy príjmov, maximálne však do výšky 20 000 €,
- skutočne vynaložené výdavky na základe vedenia daňovej evidencie,
- skutočne vynaložené výdavky na základe jednoduchého alebo podvojného účtovníctva.

K paušálnym výdavkom je potrebné pripočítať ešte hradené odvody do zdravotnej a Sociálnej poisťovne a získavame čiastkový základ dane. Od takto vyčísleného základu dane si podnikateľ, ktorý podniká podľa § 6 ods. 1 a 2 môže odpočítať daňovú stratu, najviac však do výšky 50% čiastkového základu dane. V roku 2020 nastala zmena, ktorá hovorí o tom, že daňovú stratu vykázanú v tomto roku si môže daňovník umorovať nerovnomerne počas piatich po sebe nasledujúcich zdaňovacích období. Do tohto roku bolo totiž umorovanie straty rovnomerné a viazané len na štyri po sebe nasledujúce roky¹³. Po odpočítaní daňovej straty je možné využiť ešte aj superodpočet nákladov na výskum

¹¹ Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, 2. časť, § 3

¹² Finančná správa Slovenskej republiky. *Daň z príjmov pre živnostníkov*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 2021-24-10]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/dan-z-prijmov/fyzicke-osoby/zivnostnici>

¹³ Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, 4. časť, § 30

a vývoj, ktorý je od roku 2020 vo výške 200% výdavkov vynaložených na podporu výskumu a vývoja. Novelou Zákona o dani z príjmov však od 1.1.2022 dochádza k zmene a superodpočet na výskum a vývoj poklesne z 200% na 100% oprávnených výdavkov¹⁴.

Zákon daňovníkovi umožňuje si z čiastkového základu dane z príjmov zo závislej činnosti a príjmov z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti alebo ich úhrnu, teda z tzv. aktívne vykonanej práce, odpočítať nezdaniteľné časti základu dane platné pre dané zdaňovacie obdobie. V roku 2021 a 2022 si môžu daňovníci uplatniť nasledovné nezdaniteľné časti¹⁵:

- nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka,
- nezdaniteľná časť základu dane na manžela/manželku,
- nezdaniteľná časť na príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie (III. pilier).

Zmena nastala v roku 2021, od ktorého nie je možné uplatniť si nezdaniteľnú časť základu dane na úhrady, ktoré sú spojené s kúpeľnou starostlivosťou.

Výška nezdaniteľných častí sa odvíja od výšky životného minima, ktoré je v roku 2021 na úrovni 214,83 € a v roku 2022 na úrovni 218,06 €. Nezdaniteľnú časť základu dane na daňovníka si môže uplatniť každá fyzická osoba, ktorá vykazuje aktívne príjmy, pričom jej výška závisí od dosiahnutého základu dane daňovníka. Výpočet výšky nezdaniteľnej časti na daňovníka zobrazuje tabuľka č. 1.

Tabuľka 1 Výpočet nezdaniteľnej časti na daňovníka v roku 2021 a 2022 - Slovensko

Základ dane	Výška nezdaniteľnej časti
Nižší alebo rovný ako 92,8 – násobok životného minima (19 936,22 € v roku 2021 a 20 235,97 € v roku 2022)	21 – násobok životného minima (4 511,43 € v roku 2021 a 4 579,26 € v roku 2022)
Vyšší ako 92,8 – násobok životného minima (19 936,22 € v roku 2021 a 20 235,97 € v roku 2022)	Rozdiel 44,2 – násobok životného minima (9 495,49 € v roku 2021 a 9 638,25 € v roku 2022) a 1/4 základu dane

Zdroj: *vlastné spracovanie podľa Zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, 2. časť, § 11*

¹⁴ PUKALOVÍČ, Dominika. *Daňová optimalizácia za rok 2020 a v roku 2021*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2020. [cit. 2021-24-10]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/danova-optimalizacia-za-rok-2020-v-roku-2021>

¹⁵ ČERNEGOVÁ, Anna. *Nezdaniteľné časti základu dane v roku 2021*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2020. [cit. 2021-10-10]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/nezdanitelne-casti-zakladu-dane-2021>

V prípade, že je nezdaniteľná časť vyššia ako čiastkový základ dane, odpočíta sa len do výšky základu dane, to znamená, že základ dane nebude nadobúdať mínusové hodnoty, ale bude vo výške 0 €.

Nezdaniteľnú časť základu dane na manžela alebo manželku si môže daňovník uplatniť len v tom prípade, ak manžel alebo manželka žije s daňovníkom v spoločnej domácnosti a stará sa o vyživované maloleté dieťa alebo poberá v danom období peňažný príspevok na opatrovanie alebo je považovaná za osobu so zdravotným postihnutím či nezamestnanú osobu¹⁶. Výška nezdaniteľnej časti základu dane na manžela alebo manželku závisí jednak od výšky základu dane daňovníka ale aj od výšky vlastného príjmu manžela (manželky). Výpočet výšky nezdaniteľnej časti základu dane na manžela/ku za rok 2021 a 2022 zobrazuje tabuľka č. 2.

Tabuľka 2 Výpočet nezdaniteľnej časti na manžela/ku v roku 2021 a 2022 - Slovensko

Základ dane	Výška príjmu manžela/ky	Výška nezdaniteľnej časti
Nižší alebo rovný ako 176,8 – násobok životného minima (37 981,94 € v roku 2021 a 38 553,01 € v roku 2022)	0 €	19,2 násobok životného minima, t. j. 4 124,74 € v roku 2021 a 4 186,75 € v roku 2022
	Menej ako 19,2 – násobok životného minima (4 124,74 € v roku 2021 a 4 186,75 € v roku 2022)	4 124,74 € - príjem manželky v roku 2021 a 4 186,75 € - príjem manželky v roku 2022
	Viac alebo rovnako ako 4 124,74 € v roku 2021 a 4 186,75 € v roku 2022	0 €
Vyšší ako 176,8 – násobok životného minima (37 981,94 € v roku 2021 a 38 553,01 € v roku 2022)	0 €	63,4 – násobok životného minima - 1/4 základu dane (13 620,22 € - 1/4 základu dane v roku 2021 a 13 825,00 € - 1/4 základu dane v roku 2022)
	Viac ako 0 €	13 620,22 € v roku 2021 alebo 13 825,00 € v roku 2022 - 1/4 základu dane - príjem manželky

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, 2. časť, § 11

¹⁶ Finančná správa Slovenskej republiky. Podmienky pre uplatnenie NČZD na manželku. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 2021-10-10]. Dostupné na: <https://podpora.financnasprava.sk/659152-Podmienky-pre-uplatnenie-NČZD-na-manželku>

Daňovník si môže uplatniť nezdaniiteľnú časť na manžela (manželku) za každý kalendárny mesiac, na začiatku ktorého boli splnené podmienky pre jeho uplatnenie, a to vo výške 1/12 sumy nezdaniiteľnej časti za každý takýto mesiac.

Poslednou nezdaniiteľnou časťou, ktorú si v súčasnosti daňovník môže uplatniť je nezdaniiteľná časť na príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie. Ročná výška tejto nezdaniiteľnej časti je v roku 2022, rovnako ako tomu bolo aj v roku 2021, ekvivalentná preukázateľne zaplateným príspevkom, maximálne však do výšky 180 € za rok¹⁷.

Po ponížení čiastkového základu dane z príjmov zo závislej činnosti (§ 5) o nezdaniiteľné časti základu dane a pripočítaní ostatných čiastkových základov dane, presnejšie z príjmov z prenájmu nehnuteľností (§ 6 ods. 3), použitia diela a iného umeleckého výkonu (§ 6 ods. 4) a ostatných príjmov (§ 8) pristupujeme k ich zdaneniu platnou sadzbou dane z príjmu, ktorá je pre rok 2021, ako aj pre rok 2022 na úrovni¹⁸:

- 19% v prípade, že základ dane nepresiahne 176,8 – násobok sumy životného minima, čo v roku 2021 predstavuje 37 981,94 € a v roku 2022 je to 38 553,01 €,
- 25% z tej časti základu dane, ktoré prevyšuje 176,8 – násobok sumy životného minima, to znamená 37 981,94 € v roku 2021 a 38 553,01 € v roku 2022.

S účinnosťou od 1.1.2020 je možné získať aj štatút mikrodaňovníka, ktorý si vie uplatniť viaceré daňové zvýhodnenia vyplývajúce výlučne z tohto postavenia. Takýto daňovník bude môcť okrem iného využiť aj zvýhodnenú daňovú sadzbu vo výške 15%. Podmienkou uplatnenia tejto sadzby v roku 2020 bolo, aby úhrn príjmov daňovníka za zdaňovacie obdobie nepresiahol hodnotu 100 000 €. V roku 2021 sa však táto hranica posunula v neprospech mikrodaňovníkov, a to na úroveň 49 790 €. To znamená, že podnikateľ, ktorého zdaniiteľné príjmy presiahli za zdaňovacie obdobie sumu 49 790 € si po novom nemôže uplatniť zníženú sadzbu dane a zdaňuje svoje príjmy štandardne prostredníctvom 19% a 25% sadzby dane¹⁹.

Daňovník si takto vypočítanú daň môže znížiť ešte o daňový bonus na zaplatené úroky z hypotéky, pričom túto úľavu môžu využiť fyzické osoby, ktoré ku dňu podania žiadosti o hypotekárny úver mali najviac 35 rokov. Úľavu si pritom daňovník môže

¹⁷ ČERNEGOVÁ, Anna. *Nezdaniiteľné časti základu dane v roku 2021*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2020. [cit. 2021-10-10]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/nezdaniitelne-casti-zakladu-dane-2021>

¹⁸ Finančná správa Slovenskej republiky. *Sadzba dane za rok 2021*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 2021-24-10]. Dostupné na: <https://podpora.financnasprava.sk/424014-Sadzba-dane-za-rok-2021>

¹⁹ ČERNEGOVÁ, Anna. *Sadzby dane z príjmov v roku 2021*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2020. [cit. 2021-24-10]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/sadzby-dane-z-prijmov-2021>

uplatniť počas piatich po sebe nasledujúcich rokov od začatia úročenia úveru, najviac zo sumy 50 000 €. Zároveň je toto zvýhodnenie formou daňového bonusu možné uplatniť len do výšky 50% zaplatených úrokov za rok, a to maximálne do hodnoty 400 €²⁰.

Daňový bonus môže daňovník využiť aj na každé vyživované dieťa, ktoré s ním žije v spoločnej domácnosti. Podmienkou pre získanie nároku na daňový bonus je dosiahnutie ročného príjmu minimálne vo výške 6 – násobku minimálnej mzdy, ktorá je pre rok 2021 vo výške 623 € a v roku 2022 na úrovni 646 €. Oblasť daňového bonusu prechádzala v poslednom období určitými zmenami. Kým do roku 2019 bola výška daňového bonusu jednotná, od tohto roka sa pristúpilo k diferenciacii výšky daňového bonusu na základe veku dieťaťa, a to na dieťa od 6 rokov veku, kde sa uplatňuje základná sadzba a na dieťa do 6 rokov veku, kde sa uplatňuje dvojnásobok základnej sadzby. Na základe novely zákona o dani z príjmov s účinnosťou od 1.7.2021 sa však vytvorila ešte tretia kategória, a tou sú školopovinné deti od 6 do 15 rokov veku, pre ktoré by mal byť zvýšený daňový bonus náhradou za obedy zadarmo²¹. Mesačnú výšku daňového bonusu v členení podľa veku dieťaťa pre rok 2021 a 2022 uvádzame v tabuľke č. 3, pričom daňový bonus pre deti nad 15 rokov veku je chápaný ako základná sadzba.

Tabuľka 3 Výška daňového bonusu na dieťa v roku 2021 a 2022 - Slovensko

Vek dieťaťa	Od 1.1. 2021 do 30.6.2021	Od 1.7.2021 do 31.12.2021	2022
Do 6 rokov	46,44 € (2 – násobok základnej sadzby)	46,44 € (2 – násobok základnej sadzby)	47,14 € (2 – násobok základnej sadzby)
Od 6 do 15 rokov	23,22 €	39,47 € (1,7 – násobok základnej sadzby)	43,60 € (1,85 – násobok základnej sadzby)
Nad 15 rokov	23,22 €	23,22 €	23,57 €

Zdroj: vlastné spracovanie podľa KALMÁR, Robert. *Aký bude daňový bonus na dieťa v novom roku?* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 2021-24-10]. Dostupné na: <https://sk.vgd.eu/sk/spravy/aky-bude-danovy-bonus-na-dieta-v-novom-roku>

²⁰ SMOROŇ, Ladislav. *Daňový bonus na zaplatené úroky z hypotéky v roku 2022.* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-19-04]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/osobne-financie/danovy-bonus-na-zaplatene-uroky-z-hypoteky-2022>

²¹ KALMÁR, Robert. *Aký bude daňový bonus na dieťa v novom roku?* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 2021-24-10]. Dostupné na: <https://sk.vgd.eu/sk/spravy/aky-bude-danovy-bonus-na-dieta-v-novom-roku>

1.2.2 Daň z príjmov fyzických osôb v Českej republike

Daň z príjmov fyzických osôb upravuje v Českej republike Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů. Ten, obdobne ako na Slovensku, rozdeľuje daňovníkov na tých, ktorí majú obmedzenú daňovú povinnosť (nerezidenti) a neobmedzenú daňovú povinnosť (rezidenti). Daňový rezident pre túto daň je osoba s trvalým pobytom na území Českej republiky, ale aj osoba, ktorá sa na ňom obvykle zdržiava aspoň 183 dní v kalendárnom roku. Predmetom dane týchto daňovníkov je príjem, ktorý plyní zo zdrojov na území Českej republiky, ale aj zo zdrojov v zahraničí. Výnimku však predstavujú osoby, ktoré sa na tomto území zdržujú len z dôvodu liečenia alebo štúdia. Ostatné osoby sa považujú za daňových nerezidentov, respektíve osoby s obmedzenou daňovou povinnosťou, čo v praxi znamená, že sú povinní zdaňovať len príjmy dosiahnuté zo zdrojov na území Českej republiky²².

Podľa zákona sú predmetom dane z príjmov nasledovné kategórie príjmov²³:

- príjmy zo závislej činnosti - §6,
- príjmy zo samostatnej činnosti - §7,
- príjmy z kapitálového majetku - §8,
- príjmy z nájmu - §9,
- ostatné príjmy - §10.

Z jednotlivých príjmov je potrebné najskôr vypočítať čiastkové základy dane, ktoré sú nevyhnutné pre výpočet daňovej povinnosti. Vzhľadom na to, že diplomová práca sa zaoberá najmä zdaňovaním podnikateľských subjektov, budeme sa sústrediť na vyčíslenie čiastkového základu dane z príjmov zo samostatnej činnosti (§ 7). Pod týmto pojmom si môžeme predstaviť príjmy z poľnohospodárskej výroby, živnostenského podnikania, z iného podnikania, ku ktorému je potrebné podnikateľské oprávnenie, podiel spoločníka na zisku, príjem z autorských práv, príjem z prenájmu majetku, ktorý je zaradený v obchodnom majetku daňovníka a príjem z výkonu nezávislého povolania²⁴.

²² KUČEKOVÁ, Milada. *Porovnanie dane z príjmov fyzických osôb podnikateľov v Slovenskej a Českej republike*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2013. [cit. 2021-31-10]. Dostupné na: <http://kuaa.sk/uploads/Porovnanie%20dane%20z%20príjmov%20fyzických%20osôb%20podnikateľov%20v%20slovenskej%20a%20českej%20republike.pdf>

²³ Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů, 1. část, § 3

²⁴ POKORNÁ, Lenka. *Jaké příjmy se zdaňují jako příjmy ze samostatně výdělečné činnosti?* [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-10-12]. Dostupné na: <https://www.podnikatel.cz/clanky/jake-prijmy-se-zdanuji-jako-prijmy-ze-samostatne-vydelecne-cinnosti/>

Od spomenutých příjmov sa následne odpočítavajú výdavky, ktoré môžu byť stanovené, obdobne ako na Slovensku, na preukázateľnej úrovni na základe daňovej evidencie, respektíve paušálnym spôsobom. Výška paušálnych výdavkov však nie je jednotná a líši sa v závislosti od dosiahnutého príjmu²⁵:

- 80% z príjmov z poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva a z príjmov z remeselnej živnosti najviac do výšky 1 600 000 Kč,
- 60% z príjmov zo živnostenského podnikania najviac do výšky 1 200 000 Kč,
- 30% z príjmov z prenájmu majetku, ktorý je zaradený v obchodnom majetku najviac do výšky 600 000 Kč,
- 40% z iných príjmov s výnimkou podielu spoločníka verejnej obchodnej spoločnosti a komplementára komanditnej spoločnosti na zisku najviac do výšky 800 000 Kč.

Pri výpočte základu dane sa potom postupuje tak, že sa najskôr vyčíslí súčet čiastkových základov dane podľa §7 až §10. V prípade, že je tento súčet kladný, pripočíta sa k nemu čiastkový základ dane podľa §6 a získavame celkový základ dane. Pokiaľ však je tento súčet záporný, jedná sa o stratu a základom dane je v tom prípade len čiastkový základ dane zo závislej činnosti (§6)²⁶.

Od súčtu základov dane podľa §7 až §10 si môže daňovník následne odčítať daňovú stratu alebo jej časť, a to počas piatich zdaňovacích období bezprostredne nasledujúcich po období, v ktorom bola daňová strata vykázaná. Zmena nastala v roku 2020, kedy bol v súvislosti s pandémiou koronavírusu do zákona implementovaný nový inštitút spätného uplatnenia daňovej straty, a to až do výšky 30 000 000 Kč. Ten umožňuje daňovú stratu uplatniť aj za dve zdaňovacie obdobia bezprostredne predchádzajúce obdobiu, v ktorom bola strata vykázaná a tým si znížiť daňovú povinnosť spätne. Prvýkrát bude možné tento inštitút využiť pri daňovej strate vykázanej za zdaňovacie obdobie 2020. Daňovníci, ktorí v tomto období dosiahli daňovú stratu ju môžu využiť ako položku znižujúcu základ dane spätne za zdaňovacie obdobie roku 2019 a 2018 prostredníctvom dodatočného daňového priznania k dani z príjmov. V prípade vykázania preplatku na dani si ho daňovník môže nárokovať²⁷.

²⁵ Finanční správa České republiky. *Podnikatel (OSVČ)*. [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2021-01-11]. Dostupné na: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby/podnikatel-osvc>

²⁶ VYCHOPĚN, Jirí. *Daň z příjmů 2020*. 16. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2020. s. 102. ISBN 978-80-7598-774-7

²⁷ ŠVARCOVÁ, Lucie. *Změna daňových zákonů v souvislosti s koronavirem*. [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2021-01-11]. Dostupné na: <https://www.crowe.com/cz/cs-cz/news/crowe-news-june-2020/zmena-danovych-zakonu>

Po odčítaní daňovej straty možno ešte využiť aj odpočet nákladov na výskum a vývoj, ktorý je pre oba sledované roky, teda rok 2021 a 2022, na úrovni 100% výdavkov vynaložených v danom zdaňovacom období na tento účel. Na rozdiel od Slovenska je v Českej republike možné od základu dane odpočítať aj výdavky na podporu odborného vzdelávania, ktoré sa skladajú z odpočtu na obstaranie majetku potrebného na odborné vzdelávanie a odpočtu na výdavky vynaložené na žiaka alebo študenta, ktoré sú vo výške 200 Kč na hodinu²⁸.

Zákon ďalej umožňuje daňovníkom odčítať si od základu dane podľa §6 až §10 nezdaniteľné časti základu dane platné pre dané zdaňovacie obdobie. V rokoch 2021 a 2022 si môžu uplatniť tieto nezdaniteľné časti²⁹:

- bezodplatné plnenia – dary (patrí sem aj darovanie krvi a orgánov),
- úroky z hypotekárneho úveru alebo stavebného sporenia,
- príspevky na penzijné poistenie, pripoistenie a doplnkové penzijné sporenie,
- príspevky na súkromné životné poistenie,
- členské príspevky zaplatené odborovej organizácii,
- úhrady za skúšky spojené s ďalším vzdelávaním.

Jednotlivé nezdaniteľné časti sú pritom vymedzené minimálnou, respektíve maximálnou čiastkou, prípadne percentom zo základu dane. Medzi rokom 2021 a 2022 nedochádza v tejto oblasti k žiadnym výrazným zmenám, výška jednotlivých nezdaniteľných častí je tak prezentovaná prostredníctvom tabuľky č. 4.

²⁸ Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů, 3. část, § 34

²⁹ KUČEROVÁ, Dagmar. *Nezdanitelné části základu daně pro rok 2020 a 2021*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-02-11]. Dostupné na: <https://www.podnikatel.cz/clanky/nezdanitelne-casti-zakladu-dane-pro-rok-2020-a-2021/>

Tabuľka 4 Výpočet nezdaniteľných častí základu dane v roku 2021 a 2022 – Česko

Položka	Minimálna čiastka	Maximálna čiastka
Bezodplatné plnenia	1 000 Kč alebo 2% ZD	15% ZD (pre rok 2020 a 2021 dočasne 30% ZD)
Úroky z úveru na bytové potreby	-	150 000 Kč na domácnosť
Príspevky na penzijné poistenie	-	24 000 Kč ročne
Príspevky na životné poistenie	-	24 000 Kč ročne
Príspevky odborovej organizácii	-	1,5% zdaniteľných príjmov max. do výšky 3 000 Kč
Príspevky na úhradu vzdelávania	-	10 000 Kč (13 000 Kč osoba so zdravotným postihnutím, 15 000 Kč osoba s ťažkým zdravotným postihnutím)

Zdroj: *vlastné spracovanie podľa KUČEROVÁ, Dagmar. Nezdaniteľné časti základu daně v roce 2021 a 2022. [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-07-03]. Dostupné na: <https://www.podnikatel.cz/clanky/nezdanitelne-casti-zakladu-dane-v-roce-2021-a-2022/>*

Po znížení základu dane vypočítaného ako súčet čiastkových základov dane podľa § 6 až § 10 o odpočítateľné položky a nezdaniteľné časti a následnom zaokrúhlení na celé sto Kč nadol sa pristupuje k zdaneniu príjmov platnou sadzbou dane z príjmov fyzických osôb. Do roku 2021 bola táto daň jednotne stanovená na úrovni 15%, pričom daňovníci s nadpriemerne vysokými príjmami odvádzali ešte tzv. solidárnu daň, ktorá bola vo výške 7%. Platila sa z rozdielu 48 – násobku priemernej mzdy a súčtu všetkých aktívnych príjmov daňovníka. Od roku 2021 však Ministerstvo financií prostredníctvom daňového balíčka zaviedlo novú sadzbu dane vo výške 23%, ktorá nahrádza solidárne zdanenie³⁰.

Daň z príjmov fyzických osôb je tak pre rok 2021 a rovnako 2022 na úrovni³¹:

- 15% z tej časti základu dane, ktorá nepresahuje 48 – násobok priemernej mzdy (v roku 2021 na úrovni 1 701 168 Kč ročne, pre rok 2022 je to 1 867 728 Kč),
- 23% z tej časti základu dane, ktorá presiahne 48 – násobok priemernej mzdy (rovnako v roku 2021 na úrovni 1 701 168 Kč, pre rok 2022 v hodnote 1 867 728 Kč).

³⁰ MEČÍŘOVÁ, Lucie. *Zrušení solidární daně: Kdo bude odvádět 23% daň z příjmu?* [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-01-11]. Dostupné na: https://www.finance.cz/535624-dan-z-prijmu-23-procent/?_fid=5w9s#survey-place

³¹ Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů, 1. část, § 16

Takto vypočítanú daňovú povinnosť je ešte možné znížiť o daňové úľavy, ktoré boli pôvodne súčasťou nezdaniteľných častí základu dane a daňové zvýhodnenia. K daňovým úľavám patrí základná úľava, na ktorú má nárok každý daňovník, úľava pre držiteľov ZŤP preukazov, úľava z titulu poberania invalidného dôchodku, a to 1. a 2. stupňa, 3. stupňa. Daňovú úľavu si môžu uplatniť aj študenti a za určitých podmienok je možné túto úľavu uplatniť aj na manžela alebo manželku. Nárok na úľavu majú aj fyzické osoby, ktoré evidujú tržby elektronicky, pričom si ju môžu uplatniť jednorazovo v zdaňovacom období, v ktorom po prvýkrát zaevidovali tržbu. Rovnako je tento nárok pripisovaný aj rodičom, ktorí umiestnili svoje deti do predškolského zariadenia. Medzi rokom 2021 a 2022 došlo k zmene výšky úľavy na daňovníka, pričom toto zvýhodnenie sa navýšilo o 3 000 Kč z 27 840 Kč na 30 840 Kč. Medziročne sa rovnako zvýšila aj suma úľavy na umiestnenie dieťaťa, konkrétne o 1 000 Kč, čo je spôsobené tým, že jej výška sa odvíja od minimálnej mzdy, ktorá je každoročne navyšovaná³². Sumu jednotlivých daňových úľav uvádzame v tabuľke č. 5.

Tabuľka 5 Úľavy na dani v roku 2021 a 2022 - Česko

Druh úľavy na dani	Suma 2021	Suma 2022
Na daňovníka	27 840 Kč	30 840 Kč
Invalidita 1. a 2. stupňa	2 520 Kč	2 520 Kč
Invalidita 3. stupňa	5 040 Kč	5 040 Kč
Držiteľ preukazu ZŤP	16 140 Kč	16 140 Kč
Študent	4 020 Kč	4 020 Kč
Na umiestnenie dieťaťa	15 200 Kč	16 200 Kč
Na manžela/manželku	24 840 Kč v prípade, že príjem bol nižší ako 68 000 Kč, pokiaľ je ZŤP, čiastka je dvojnásobná (49 680 Kč)	
Na elektronickú evidenciu tržieb	5 000 Kč max. do výšky rozdielu 15% čiastkového základu dane podľa §7 a úľavy na daňovníka	

Zdroj: *vlastné spracovanie podľa GOLA, Petr – VAŘEČKA, Jan. Slevy na dani: Kdy je můžete uplatnit? [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2021-07-03]. Dostupné na: <https://www.e15.cz/finexpert/danove-priznani/slevy-na-dani-kdy-je-muzete-uplatnit-1355964#dite>*

Okrem daňových úľav je možné od vypočítanej daňovej povinnosti odpočítať aj už spomenuté daňové zvýhodnenia. Tie si môže uplatniť daňovník na vyživované dieťa, ktoré

³² MORÁVEK, Daniel. *Daňové priznání 2021 za rok 2020: Přehled slev na dani a nezdanitelných částek.* [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-02-11]. Dostupné na: <https://www.podnikatel.cz/clanky/danove-priznani-2021-za-rok-2020-prehled-slev-na-dani-a-nezdanitelnych-castek/>

s ním žije v spoločnej domácnosti, pričom toto zvýhodnenie je nárokovateľné len jedným z rodičov. V prípade, že je nárok daňovníka na daňové zvýhodnenie vyšší než vypočítaná daňová povinnosť, vzniknutý rozdiel sa nazýva daňový bonus, pričom musí činiť minimálne 100 Kč. Na ročný daňový bonus má nárok len daňovník, ktorý v zdaňovacom období vykázal príjem aspoň v hodnote 6 – násobku minimálnej mzdy³³. Výšku daňového zvýhodnenia uvádzame v nasledujúcej tabuľke, teda v tabuľke č. 6.

Tabuľka 6 Výška daňového zvýhodnenia za rok 2021 a 2022 - Česko

Daňové zvýhodnenie	Ročná suma	Mesačná suma
Na prvé dieťa	15 204 Kč	1 267 Kč
Na druhé dieťa	22 320 Kč	1 860 Kč
Na tretie a každé ďalšie dieťa	27 840 Kč	2 320 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Zákona č. 586/1992 Sb. o daních z príjmov, 3. časť, §35

1.2.3 Daň z príjmov fyzických osôb v Poľsku

Daň z príjmov fyzických osôb upravuje v Poľsku Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych. Podľa tohto právneho aktu podliehajú dani z príjmov fyzických osôb jednak rezidenti s neobmedzenou daňovou povinnosťou, ale aj nerezidenti s obmedzenou daňovou povinnosťou. Za rezidenta sa považuje osoba, ktorá má na území Poľska trvalý pobyt, alebo sa na ňom zdržuje aspoň 183 kalendárnych dní v roku, prípadne má v krajine centrum osobných a hospodárskych záujmov. Pod pojmom osobné záujmy si môžeme predstaviť rodinné a sociálne vzťahy, pod tými hospodárskymi predovšetkým výkon povolania. Príjem takýchto osôb podlieha zdaneniu daňou z príjmov fyzických osôb v Poľsku v celom rozsahu, bez ohľadu na to, kde sa nachádza ich zdroj. Nerezidenti sú naopak v Poľsku povinní zdaňovať len tie príjmy, ktoré im plynú z tohto územia³⁴.

Medzi príjmy fyzických osôb patrí³⁵:

- príjmy zo závislej činnosti vrátane príjmov zo zamestnania a dôchodku,
- príjmy z nezávislej činnosti,

³³ MORÁVEK, Daniel. *Daňové priznání 2021 za rok 2020: Přehled slev na dani a nezdanitelných částek*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-02-11]. Dostupné na: <https://www.podnikatel.cz/clanky/danove-priznani-2021-za-rok-2020-prehled-slev-na-dani-a-nezdanitelnych-castek/>

³⁴ Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, 1. časť, článok 3

³⁵ NERUDOVÁ, Danuše. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2011. s. 264. ISBN 978-80-7357-695-0

- príjmy z podnikania,
- príjmy vo vybraných poľnohospodárskych sektoroch,
- príjmy z prenájmu,
- príjmy z investícií a vlastníctva práv,
- príjmy z predaja majetku a majetkových práv,
- ostatné príjmy.

Výpočet základu dane je v Poľsku oproti predchádzajúcim dvom krajinám pomerne jednoduchý. Základ dane je stanovený ako rozdiel súčtu všetkých spomenutých príjmov z rôznych zdrojov a súčtu výdavkov vynaložených na ich dosiahnutie a udržanie v danom zdaňovacom období. Poľská legislatíva ako jediná z krajín V4 dokonca neumožňuje ani využitie paušálnych výdavkov.

Od vyčísleného základu dane si následne daňovník môže odpočítať daňovú stratu, pričom tá sa vysporiadava osobitne pre každý zdroj, v ktorom bola vykázaná. Daňovník môže stratu umorovať počas piatich zdaňovacích období, pričom platí, že v každom roku si môže odpočítať maximálne 50% výšky dosiahnutej straty. Od roku 2020 (strata vykovaná v roku 2019) je možné okrem postupného odpočítavania straty využiť aj jednorazové odpočítanie, ktoré daňovníkovi umožňuje odpísať stratu naraz, maximálne však vo výške 5 000 000 PLN. V prípade, že je vykovaná strata vyššia ako uvedená hranica, neodpočítanú výšku straty je možné uplatniť v zostávajúcich rokoch päťročného obdobia, pričom je potrebné rešpektovať už spomínanú hranicu 50% z výšky dosiahnutej straty³⁶.

Po splnení podmienok ustanovených zákonom si daňovníci môžu od základu dane odčítať aj nezdaniteľné časti základu dane platné pre dané zdaňovacie obdobie. V roku 2021 a rovnako aj 2022 si môžu uplatniť tieto nezdaniteľné časti³⁷:

- výdavky na výskum a vývoj – môže využiť každý daňovník, ktorý investuje v oblasti výskumu a vývoja,
- výdavky na používanie internetu – daňovník si môže výdavky odpočítať len dvakrát, v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach,
- poskytnuté dary – úľavu možno uplatniť na dary poskytnuté na verejnoprospešné účely, náboženským organizáciám, na účely darovania krvi a odborného vzdelávania,

³⁶ Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, 1. část, článok 9

³⁷ SPURGIASZ, Klaudia. *Ulga podatkowa – co można odliczyć od podatku?* [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-18-11]. Dostupné na: <https://www.totalmoney.pl/artykuly/ulga-podatkowa-co-mozna-odliczyc-od-podatku>

- fotovoltaické zariadenie – úľava súvisiaca s tepelnou modernizáciou, môžu ju využiť vlastníci rodinných domov, v ktorom bolo zariadenie nainštalované,
- na rehabilitáciu – môžu si ju odpočítať ľudia so zdravotným postihnutím, prípadne ich opatrovníci, určená je na rehabilitačné úkony a uľahčenie výkonu životných činností,
- úhrady za lieky – túto úľavu môžu daňovníci využiť na niektoré typy liekov po písomnom odporučení odborným lekárom,
- odvody na dôchodkový účet – môžu využiť daňovníci, ktorí v danom roku prispievali na dôchodkový účet.

V roku 2022 bolo portfólio nezdaniteľných častí základu dane rozšírené o ďalšie položky, konkrétne napríklad o zľavu na platobný terminál, ktorú môže využiť podnikateľ, ktorý si daný terminál v tomto roku obstará. Ďalšou zľavou, ktorú je možné od roku 2022 využiť je úľava na robotizáciu, tzn. nákup priemyselného robota a jeho príslušenstva. Taktiež bude možné využiť zľavu na podporu športu, kultúry a vedy a rovnako je možné uplatniť si nezdaniteľnú časť aj v prípade, že daňovník vynaloží výdavky na podporu pamiatok v Poľsku, či už prostredníctvom kúpy, opravy vykonaním konzervačných, reštauračných, stavebných prác alebo prostredníctvom príspevku do fondu obnovy³⁸.

Nezdaniteľné časti základu dane platné pre rok 2021 a 2022 zobrazuje tabuľka č. 7.

Tabuľka 7 Výpočet nezdaniteľných častí základu dane v roku 2021 a 2022 - Poľsko

Druh úľavy na dani	Suma 2021	Suma 2022
Na výskum a vývoj	100% nákladov (150% pre výskumné a vývojové centrum)	100% nákladov (200% nákladov na mzdy a pre výskumné a vývojové centrum)
Výdavky na internet	Vo výške skutočne vynaložených výdavkov, najviac 760 PLN	
Na poskytnuté dary	Vo výške poskytnutého daru, najviac do výšky 6% príjmov	
Na fotovoltaické zariadenie	Maximálne vo výške 53 000 PLN	
Na rehabilitáciu	Vo výške skutočne vynaložených výdavkov	
Úhrady za lieky	Rozdiel mesačných vynaložených výdavkov a sumy 100 PLN	
Odvody na dôchodkový účet	Vo výške vynaložených výdavkov, max. 1,8 – násobok priemernej mzdy pre osoby ktoré nepodnikajú v poľnohospodárstve	

Zdroj: vlastné spracovanie podľa SPURGIASZ, Klaudia. *Ulga podatkowa – co można odliczyć od podatku?* [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-18-11]. Dostupné na: <https://www.totalmoney.pl/artykuly/ulga-podatkowa-co-mozna-odliczyc-od-podatku>

³⁸ SZPYTKO-WASZCZYSZYN, Ewa. *Ulgi w zeznaniu rocznym dla firm wprowadzone przez Polski Ład od 2022!* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-12-03]. Dostupné na: <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-ulgi-w-zeznaniu-rocznym>

Ako už bolo vyššie spomenuté, v roku 2022 bola v poľskej legislatíve implementovaná možnosť využitia nových nezdaniteľných častí základu dane, pričom ich výšku prezentujeme prostredníctvom tabuľky č. 8.

Tabuľka 8 Nezdaniteľné časti základu dane platné od roku 2022 - Poľsko

Druh úľavy na dani	Suma 2022
Na platobný terminál	2 500 PLN pre daňovníkov, ktorí využívajú registračné pokladnice a 1 000 PLN pre ostatných
Na robotizáciu	50% skutočne vynaložených nákladov
Na podporu športu, kultúry a vedy	50% skutočne vynaložených nákladov
Na podporu pamiatok	50% výdavkov, max. do výšky 500 000 PLN

Zdroj: vlastné spracovanie podľa POKOJSKA, Agnieszka. Polski Ład: 11 nowych ulg podatkowych dla biznesu. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2022-12-03]. Dostupné na: podatki.gazetaprawna.pl/artykuly/8219621,polski-lad-ulga-w-pit-dla-kogo-podatki.html

Po znížení príjmov daňovníka o daňovo uznané náklady, ktorých súčasťou je aj odvod do Sociálnej poisťovne a odpočítateľné položky sa pristupuje k zdaneniu tohto rozdielu platnou sadzbou dane z príjmov fyzických osôb. V Poľsku sú v súčasnosti uplatňované štyri formy zdanenia príjmov, a to progresívna daň, rovná daň, paušálna daň a využitie daňových kariet. Pri progresívnom zdanení je daň na úrovni³⁹:

- 17% v prípade, že základ dane daňovníka nepresahuje 85 528 PLN v roku 2021 alebo 120 000 PLN v roku 2022,
- 32% z tej časti základu dane, ktorá v roku 2021 presahuje 85 528 PL, respektíve 120 000 PLN v roku 2022.

Rovná daň nie je na rozdiel od progresívnej dane závislá od výšky príjmu a je pevne stanovená na úrovni 19%. Z toho dôvodu je využívaná najmä podnikateľmi, ktorí dosahujú relatívne vysoké príjmy, rovnako ako aj základ dane. Nevýhoda tejto formy zdanenia však spočíva v nemožnosti využiť väčšinu položiek znižujúcich vyčíslenú daňovú povinnosť a rovnako tak v nemožnosti uplatniť spoločné zúčtovanie s manželom/kou⁴⁰.

Paušálna daň z príjmov je pomerne špecifická forma zdaňovania, pri ktorej si daňovník nemôže dosiahnuté príjmy ponížiť o vynaložené výdavky. Určitým druhom

³⁹ Poradnik Przedsiębiorcy. *Skala podatkowa – 2021*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-06-11]. Dostupné na: <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-skala-podatkowa-na-kazdy-rok>

⁴⁰ BOROWSKA, Angelika. *Podatek liniowy w działalności gospodarczej - wady i zalety*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-06-11]. Dostupné na: <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-podatek-liniowy-w-dzialalnosci-gospodarczej-wady-i-zalety>

kompenzácie sú však nižšie paušálne sadzby, ktoré sa odvíjajú od druhu podnikateľskej činnosti⁴¹:

- 17% pre daňovníkov, ktorí vykonávajú slobodné povolania,
- 15% pre daňovníkov poskytujúcich rôzne druhy služieb, napríklad v oblasti poradenstva, reklamy, cestovného ruchu, prenájmu motocyklov a automobilov,
- 10% pre daňovníkov, ktorí vykazujú príjmy z predaja vlastníckych práv,
- 8,5% pre daňovníkov, ktorí poskytujú služby v oblasti vzdelávania a prenájmu,
- 5,5% pre daňovníkov, ktorí vykonávajú stavebné práce,
- 3% pre daňovníkov podnikajúcich v oblasti gastronómie, živočíšnej výroby,
- 2% pre daňovníkov predávajúcich produkty z vlastného chovu.

V roku 2022 boli pridané dve nové sadzby, pričom jedna je na úrovni 14% a je určená pre daňovníkov, ktorí poskytujú služby v oblasti zdravotnej starostlivosti, architektonické a inžinierske služby. Druhá sadzba je vo výške 12%, pričom uplatniť si ju budú môcť podnikatelia poskytujúci služby v oblasti informačných technológií.

Poslednou formou zdanenia je tzv. daňová karta, ktorá predstavuje najjednoduchší spôsob zúčtovania dane z príjmov. Výška dane v tomto prípade totiž nezávisí od výšky obratu, ale je stanovená pevnou čiastkou na základe rozhodnutia ministerstva financií, ktoré vydáva raz ročne. Keďže jej výška závisí najmä od počtu zamestnancov a spravidla aj počtu obyvateľov daného mesta, je atraktívna najmä pre začínajúcich podnikateľov z menších miest a obcí. Tento spôsob zúčtovania sa však výrazne obmedzí od roku 2022, kedy už si túto formu zdanenia nebudú môcť uplatniť novovzniknutí podnikatelia, ani podnikatelia, ktorý do konca roku 2021 tento spôsob zdanenia nevyužívali. Tí, ktorí daňovú kartu využívali aj po minulé roky ju budú môcť využívať naďalej⁴².

Takto vypočítanú daňovú povinnosť si môže daňovník ešte znížiť o úľavu na daňovníka, daň zaplatenú v zahraničí, výšku odvodov na zdravotné poistenie, pričom tá nesmie presiahnuť 7,75% z vymeriavacieho základu, a o tzv. prorodinnú úľavu, známu aj pod pojmom daňová úľava na dieťa. Tú si môže uplatniť jeden z rodičov dieťaťa, alebo jeho zákonný zástupca, prípadne opatrovník určený rozhodnutím súdu. Pri využívaní

⁴¹ LAZAROWICZ, Andrzej. *Zryczaltowany podatek - kto może wybrać taką formę opodatkowania?* [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-06-11]. Dostupné na: <https://poradnikprzedsiebiorcy.pl/-zryczaltowany-podatek-dla-kogo-i-z-jakimi-stawkami>

⁴² CIECHOŃSKI, Tomasz. *Polski Ład: Karta podatkowa tylko dla tych, którzy już wcześniej ją wybrali.* [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-06-11]. Dostupné na: <https://podatki.gazetaprawna.pl/artykuly/8230397,karta-podatkowa-polski-lad-2022-wniosek-wygaszanie.html>

daňovej úľavy len na jedno dieťa je nutné rešpektovať maximálnu hranicu príjmov, ktorá je vo výške 112 000 PLN, v prípade nezosobašeného daňovníka príjem nesmie presiahnuť hodnotu 56 000 PLN⁴³. Výšku daňovej úľavy na dieťa pre rok 2021 a rovnako aj 2022 uvádzame v tabuľke č. 9.

Tabuľka 9 Výška daňovej úľavy na dieťa za rok 2021 a 2022 - Poľsko

Daňový bonus	Ročná suma	Mesačná suma
Na prvé dieťa	1 112,04 PLN	92,67 PLN
Na druhé dieťa	1 112,04 PLN	92,67 PLN
Na tretie dieťa	2 000,04 PLN	166,67 PLN
Na štvrté a ďalšie dieťa	2 700,00 PLN	225,00 PLN

Zdroj: *vlastné spracovanie podľa Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, 6. część, článok 27*

Od vypočítanej daňovej povinnosti, ako už bolo spomenuté, je možné odčítať aj sumu znižujúcu daň, známu aj pod pojmom úľava na daňovníka. Výška tejto sumy je v roku 2021 závislá od výšky príjmu podnikateľa, pričom platí, že je degresívna, takže s rastom príjmu sa jednoducho znižuje. Pre jednotlivé intervaly hodnôt základov dane je presne stanovená suma, respektíve výpočet čiastky, ktorá bude daň znižovať. Tá je v prípade, že daňovník dosiahol základ dane vyšší ako 127 001 v hodnote 0 PLN, čo znamená, že stráca nárok na úľavu, ktorá by mu znížila vypočítanú daňovú povinnosť⁴⁴. Výpočet sumy znižujúcej daň pre rok 2021 uvádzame v tabuľke č. 10.

Tabuľka 10 Výpočet sumy znižujúcej daň v roku 2021 - Poľsko

Výška základu dane	Suma znižujúca daň
Do 8 000 PLN	1 360 PLN
Od 8 001 do 13 000 PLN	1 360 PLN – (834,88 PLN * (ZD – 8 000 PLN) / 5 000 PLN)
Od 13 001 do 85 528 PLN	525,12 PLN
Od 85 529 do 127 000 PLN	525,12 PLN – (525,12 PLN * (ZD – 85 528 PLN) / 41 472 PLN)
Nad 127 001 PLN	0 PLN

Zdroj: *vlastné spracovanie podľa Poradnik Przedsiębiorcy. Zaliczka na podatek dochodowy - zasady opłacania. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-19-11]. Dostupné na: <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-opłacanie-zaliczek-na-podatek-dochodowy>*

⁴³ BURCHARD TOMASZ. *Prawo do ulgi prorodzinnej a poniesiona strata podatkowa.* [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-17-11]. Dostupné na: <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-prawo-do-ulgi-prorodzinnej-a-poniesiona-strata-podatkowa>

⁴⁴ DEMSKA, Karolina. *Kwota zmniejszająca podatek a roczne rozliczenie podatku.* [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2021-19-11]. Dostupné na: <https://home.kpmg/pl/pl/home/insights/2020/03/pitpoint-blog-podatki-kwota-zmniejszajaca-podatek-a-roczne-rozliczenie-podatku.html>

Novelou zákona o dani z príjmov fyzických osôb sa však v roku 2022 táto úľava na daňovníka zvyšuje, a to konkrétne na úroveň 5 100 PLN, pričom je jednotná pre všetkých podnikateľov, bez ohľadu na to, aký základ dane vykážu. Táto zmena súvisela s rozšírením sociálnej politiky v oblasti zdaňovania a oslobodila od dane podnikateľov, ktorých základ dane je nižší ako 30 000 PLN. Znamená to, že pre rok 2022 sa už nebude využívať stupnica, ktorá určovala sumu znižujúcu daň na základe hodnoty základu dane, ale využije sa úľava na daňovníka stanovená jednotne na už spomenutej úrovni 5 100 PLN⁴⁵.

1.2.4 Daň z príjmov fyzických osôb v Maďarsku

Oblasť dane z príjmov fyzických osôb je v Maďarsku upravená zákonom 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadórol. Ten, rovnako ako vo všetkých troch krajinách, definuje daňovníka ako rezidenta s neobmedzenou daňovou povinnosťou a nerezidenta s obmedzenou daňovou povinnosťou. Rezidentom je osoba, ktorá sa na území Maďarska zdržiava aspoň 183 kalendárnych dní v roku alebo má na tomto území centrum svojich životných záujmov. Takáto osoba zdaňuje v Maďarsku príjem v celom rozsahu, bez ohľadu na to, z ktorej krajiny jej plyní. Osoba, ktorá nespĺňa stanovené predpoklady je naopak daňovým nerezidentom, pričom zdaňuje len príjmy plynúce z územia Maďarska⁴⁶.

Zákon rozdeľuje príjmy špecificky oproti ostatným krajinám V4, a to len na tri súhrnné kategórie⁴⁷:

- príjmy zo samostatnej zárobkovej činnosti,
- príjmy zo závislej činnosti,
- ostatné príjmy.

Vzhľadom na to, že diplomová práca sa zaoberá najmä zdaňovaním podnikateľov, budeme sa sústrediť prednostne na príjmy zo samostatnej zárobkovej činnosti. Pod týmto pojmom si môžeme predstaviť príjem z činnosti živnostníkov, poľnohospodárskych prvovýrobcov, prenajímateľov, zástupcov Európskeho parlamentu a miestnej samosprávy,

⁴⁵ LEWANDOWSKA, Małgorzata. *Skala podatkowa – nowy próg podatkowy i kwota wolna a Polski Ład*. [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2021-12-03]. Dostupné na: <https://poradnikprzedsiebiorcy.pl/-skala-podatkowa-nowy-prog-podatkowy-i-kwota-wolna>

⁴⁶ NERUDOVA, Danuše. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2011. s. 247. ISBN 978-80-7357-695-0

⁴⁷ SCHULTZOVÁ, Anna. *Daňové systémy štátov Európskej únie*. 1. vyd. Bratislava: Ekonóm, 2007. s. 135. ISBN 978-80-225-2333-2

audítorov, rovnako tak aj príjem z duševného vlastníctva⁴⁸. Od spomenutých skupín príjmov je nutné následne odpočítať výdavky, pričom tie môžu byť v podobe skutočne vynaložených výdavkov, ktorých využitie vie daňovník zdokladovať, respektíve v podobe paušálnych výdavkov, tak ako to bolo na Slovensku, ale aj v Českej republike. Hodnota paušálnych výdavkov je v Maďarsku na úrovni 10% z dosiahnutých príjmov za danú činnosť. V prípade, že samostatne zárobkovo činná osoba uhradza aj odvody do Sociálnej poisťovne, za príjem sa v roku 2021 považuje 87% jeho pôvodnej hodnoty⁴⁹. Od 1. januára 2022 sa sadzba príspevku do Sociálnej poisťovne zníži, čo spôsobí aj úpravu pravidla na zisťovanie príjmu daňovníka. To znamená, že pokiaľ je fyzická osoba povinná platiť sociálne odvody z príjmov zahrňovaných do základu dane, za príjem sa bude považovať 89% jeho pôvodnej hodnoty⁵⁰.

Základ dane, ktorý je v maďarskej legislatíve označovaný ako konsolidovaný základ dane sa stanoví na úrovni rozdielu všetkých zdaniteľných príjmov a výdavkov vynaložených na ich dosiahnutie v danom zdaňovacom období⁵¹.

Takto vyčíslený základ dane si následne môžu daňovníci upraviť o daňovú stratu. Týka sa to však len živnostníkov a poľnohospodárskych prvovýrobcov, ktorých základ dane bol v niektorom zo zdaňovacích období záporný. Daňovník si v takomto prípade môže znížiť základ dane pred zdanením v nasledujúcich piatich zdaňovacích obdobiach za určitých podmienok ustanovených zákonom. Ako obmedzenie výšky uplatňovania straty zákon stanovuje, že o odloženú stratu minulých zdaňovacích období je možné znížiť dosiahnutý kladný základ dane, avšak najviac v hodnote 50% z takého základu dane. Zároveň platí, že daňové straty by sa mali uplatňovať v poradí, v akom boli vykázané a teda od najstaršie dosiahnutej. Z toho dôvodu je potrebné viesť aj samostatnú evidenciu strát spolu so zdaňovacím obdobím, kedy bola strata zaznamenaná⁵².

Po odpočítaní daňovej straty je možné ešte uplatniť aj odpočet nákladov vynaložených na výskum a vývoj v danom zdaňovacom období, a to konkrétne v hodnote

⁴⁸ 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról, 6. část, § 16

⁴⁹ Nemzeti Adó- és Vámhivatal. *Önálló tevékenységből származó jövedelem és adózása*. [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2021-06-12]. Dostupné na: https://nav.gov.hu/data/cms511199/2_Onallo_tevékenysegb_1_szarmazo_jovedelem_es_adozasa_20200907.pdf

⁵⁰ FAJCSÁK, Gábor. *Így adózunk 2022-ben*. [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-24-03]. Dostupné na: <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20220101/igy-adozunk-2022-ben-518912>

⁵¹ LEPSÉNYI, Mária. *Egy százalék – összevont adóalap, kedvezményezettek, adatkezelés*. [elektronický zdroj]. 2019. [cit. 2021-06-12]. Dostupné na: https://adozona.hu/szja_ekho_kulonado/1_1_szazalek_TA28HC

⁵² KIS, Gábor. *Amit a társasági adó rendszerében a veszteségelhatárolásról tudni érdemes*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-06-12]. Dostupné na: <https://5percado.hu/amit-a-tarsasagi-ado-rendszereben-a-vesztesegelhatarolasrol-tudni-erdemes/>

100% týchto nákladov, čo platí pre oba sledované roky, teda rok 2021 a 2022. Zároveň, ak sa jedná o náklady na výskum a vývoj, ktorý bol realizovaný v spolupráci so zákonom stanovenými inštitúciami, ako napríklad s vysokými školami alebo Maďarskou akadémiou vied, je možné aby si daňovník odpočítal od základu dane trojnásobok takýchto nákladov, maximálne však do výšky 50 000 000 HUF⁵³.

Zákon umožňuje daňovníkovi si od konsolidovaného základu dane odpočítať aj nezdaniteľné časti základu dane platné pre dané zdaňovacie obdobie. V roku 2021 a 2022 si môže uplatniť nasledovné nezdaniteľné časti, pričom poradie v akom sú uvedené je zároveň aj poradím, v akom si ich daňovník môže uplatniť⁵⁴:

- Pre matky vychovávajúce štyri a viac detí – uplatňuje sa ako prvá spomedzi všetkých nezdaniteľných častí, nárok na ňu majú pokrvné alebo adoptívne matky, ktoré poberajú rodinné prídavky, prípadne ich poberali aspoň 12 rokov. Takéto daňovníčky nemusia počas trvania nároku odvádzať daň z príjmov fyzických osôb.
- Osobná zľava – môže si ju uplatniť fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá poberá invalidný dôchodok. Jej výška je stanovená ako jedna tretina minimálnej mzdy platnej pre dané obdobie zaokrúhlenej na najbližších 100 HUF. Suma zľavy tak bude pre rok 2021 predstavovať 55 800 HUF, v roku 2022 sa v súvislosti s každoročným zvyšovaním minimálnej mzdy navýši na hodnotu 66 700 HUF.
- Na manželstvo – využiť ju môže pár, v ktorom aspoň jedna osoba uzatvára manželstvo po prvý raz, pričom uplatniteľná je od nasledujúceho mesiaca po uzavretí manželstva, najviac však v období 24 mesiacov. Zľava zo základu dane, ktorú si môžu manželia uplatniť spoločne je 33 335 HUF za mesiac nároku.

Od 1. januára 2022 sa zoznam nezdaniteľných častí základu dane rozšíril ešte o daňovú zľavu pre mladých ľudí do 25 rokov, čo znamená, že od tohto dátumu nebudú takýto daňovníci povinní platiť daň z príjmov zahrňovaných do zákonom stanoveného konsolidovaného základu dane do určitej hodnoty. Mesačná výška takejto zľavy je pritom pre rok 2022 na úrovni 433 700 HUF (stanovená ako hrubý priemerný zárobok na celoštátnej úrovni za mesiac júl roku predchádzajúceho bežnému roku, oficiálne zverejnený centrálnym štatistickým úradom). V praxi to znamená, že mladí ľudia do 25

⁵³ WTS Global. *R&D tax allowance in Europe*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2022-19-04]. Dostupné na: <https://wts.com/wts.com/publications/brochures/rd-tax-allowance-in-europe/wtsglobal-rd-tax-allowance-in-europe.pdf>

⁵⁴ FODOR, Marianna. *Személyi jövedelemadó-alap kedvezmények 2021-ben*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-05-12]. Dostupné na: <https://wtsklient.hu/2021/02/23/szemelyi-jovedelemado-alap-kedvezmenyek/>

rokov nemajú povinnosť platiť daň z príjmu fyzických osôb do tejto hranice, čo môže viesť k mesačnej úspore dane až vo výške 65 055 HUF⁵⁵.

Konsolidovaný základ dane si môže daňovník znížiť ešte aj o tzv. rodinnú zľavu, ktorej výška sa odvíja od počtu vyživovaných detí. Tú si môže uplatniť rodič dieťaťa alebo jeho zákonný zástupca, napríklad aj riaditeľ detského domova, sociálneho alebo nápravného zariadenia. Výšku rodinnej zľavy pre oba sledované roky, teda rok 2021 a 2022, uvádzame v tabuľke č. 11.

Tabuľka 11 Výška rodinnej zľavy na dieťa v roku 2021 a 2022 - Maďarsko

Daňový bonus	Ročná suma	Mesačná suma
Pri jednom dieťati	800 040 HUF	66 670 HUF
Pri dvoch deťoch	1 599 960 HUF	133 330 HUF
Pri troch a viac deťoch	2 640 000 HUF	220 000 HUF

Zdroj: vlastné spracovanie podľa 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról, 7. část, § 29/A

Výpočet rodinnej zľavy je pritom v Maďarsku pomerne špecifický, pričom v prípade, že daňovník má jedno dieťa, jej výška je na úrovni 800 040 HUF ročne. Ak má však dve deti, suma na jedno dieťa sa zvyšuje na 1 599 960 HUF ročne a celková suma daňového bonusu tak činí dvojnásobok danej hodnoty. V prípade troch a viac detí je to už trojnásobok, respektíve viacnásobok čiastky, ktorá prináleží daňovníkovi s tromi a viac deťmi, konkrétne hodnoty 2 640 000 HUF⁵⁶.

Po ponížení konsolidovaného základu dane o nezdaniteľné časti základu dane sa pristupuje k jeho zdaneniu platnou sadzbou dane z príjmov fyzických osôb. Tá je v súčasnosti stanovená na úrovni 15% zo základu dane pre všetky fyzické osoby, bez ohľadu na výšku príjmu, ako tomu bolo v ostatných krajinách V4⁵⁷. Od roku 2020 sa v Maďarsku zaviedla nová paušálna forma zdaňovania, tzv. KATA, ktorá je určená pre malých podnikateľov s predpokladaným príjmom počas zdaňovacieho obdobia nižším ako 12 miliónov HUF. V prípade, že daňovník dosiahne príjem vyšší ako 12 miliónov HUF, je následne povinný sumu nad túto hranicu zdaniť sadzbou dane 40%. Systém KATA je

⁵⁵ HRportal. 2022 legfontosabb jogszabályi változásai a foglalkoztatásban. [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-25-03]. Dostupné na: <https://www.hrportal.hu/hr/2022-legfontosabb-jogszabalyi-valtozasai-a-foglalkoztatásban-20220121.html>

⁵⁶ SOLTÉSZ, Alexandra. Gyakran ismételt kérdések a családi kedvezmény beállításával kapcsolatban. [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2021-08-12]. Dostupné na: <https://www.kompkonzult.hu/adovilag/gyakran-ismetelt-kerdesek-csaladi-kedvezmeny-bevallasaval-kapcsolatban>

⁵⁷ SCHULTZOVÁ, Anna. Daňové systémy štátov Európskej únie. 3. vyd. Bratislava: Ekonóm, 2018. s. 148. ISBN 978-80-225-4505-1

založený na princípe pevnej mesačnej čiastky, ktorú platí daňovník na pokrytie jeho daňovej povinnosti a povinnosti prispievať na dôchodkové a sociálne zabezpečenie. V roku 2021 a rovnako aj v roku 2022 je táto čiastka na mesačnej úrovni 50 000 HUF, prípadne 75 000 HUF v prípade, že má daňovník záujem o rozsiahlejšie poistenie. Toto však platí len pre podnikateľov, ktorí podnikajú na plný úväzok a teda okrem podnikania nemajú buď žiadne iné zamestnanie, alebo v ňom neodpracujú viac ako 36 hodín týždenne. V prípade, že daňovník okrem podnikania vykonáva aj iné povolanie v rozsahu minimálne 36 hodín týždenne, respektíve je starobným, invalidným dôchodcom alebo študentom denného štúdia, mesačná výška dane sa zníži na úroveň 25 000 HUF⁵⁸.

Takto určenú daň je možné znížiť ešte o položky ustanovené zákonom, najviac však do výšky vypočítanej daňovej povinnosti. Daňovník môže daň ponížiť o príspevky do podielových fondov, na dôchodkové sporenie, respektíve dôchodkové poistenie. Súhrnná výška odpočtu vymenovaných príspevkov je v hodnote 20% s maximálnou hranicou 280 000 HUF. V prípade, že celková suma presiahne uvedenú hranicu, výška sa určí pomerným spôsobom za každú vymenovanú skupinu. Každá zo skupín má pritom rovnako stanovenú maximálne uznateľnú výšku, čo je potrebné zohľadniť pri výpočte. Hraničné sumy jednotlivých príspevkov uvádzame v tabuľke č. 12, pričom medzi rokom 2021 a 2022 nedošlo v tejto oblasti k žiadnej zmene⁵⁹.

Tabuľka 12 Výška príspevkov znižujúcich daň v roku 2021 a 2022 - Maďarsko

Druh príspevku	Výpočet	Maximálna výška
Na dôchodkové sporenie	20% výdavkov	100 000 HUF (130 000 HUF pokiaľ daňovník dosiahol dôchodkový vek pred rokom 2019)
Na dôchodkové poistenie	20% výdavkov	130 000 HUF
Do dobrovoľného dôchodkového fondu, prípadne fondu zdravia	20% výdavkov	150 000 HUF

Zdroj: vlastné spracovanie podľa 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról, 8. část, § 44

⁵⁸ 2012. évi CXLVII. törvény a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról, 2. část, § 8

⁵⁹ 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról, 8. část, § 44/D

2. Cieľ práce

Hlavným cieľom diplomovej práce je na základe analýzy porovnať daňovú politiku uplatňovanú v oblasti dôchodkových daní v krajinách V4 a následne ju zhodnotiť z hľadiska vplyvu na podnikateľské subjekty, podnikateľské prostredie ako aj z hľadiska požiadaviek kladených na efektívny daňový systém. Sústrediť sa budeme najmä na fyzické osoby, pričom cieľom je vyhodnotiť, ktorá z uvedených krajín poskytuje najlepšie podmienky pre ich podnikanie, najmä z pohľadu možnosti využitia rôznych daňových stimulov a zvýhodnení. Rovnako dôležité bude aj identifikovať smer, ktorým sa daňová politika štátu uberá. Pre splnenie hlavného cieľa sme si určili niekoľko čiastkových, podporných cieľov.

Prvým čiastkovým cieľom je vymedzenie základných teoretických poznatkov v oblasti daňovej politiky, so zameraním na ciele a nástroje daňovej politiky, požiadaviek kladených na efektívny daňový systém. Nemenej dôležité pre nás bude analyzovať jednotlivé náležitosti zdaňovania príjmov fyzických osôb v krajinách V4, pričom zaoberať sa budeme najmä predmetom dane, spôsobom výpočtu daňovej povinnosti, jednotlivými sadzbami dane a možnosťou uplatnenia daňových úľav a zvýhodnení.

Druhým parciálnym cieľom je komparácia daňových politík jednotlivých krajín V4 najmä na modelových príkladoch, pričom v prvom sa budeme sústrediť na výpočet daňového zaťaženia prostredníctvom efektívnej sadzby dane podnikateľov, ktorých si rozdelíme na nízko, stredne a vysoko príjmových, s cieľom lepšie zobrazit' rozdiely v ich zdaňovaní. V ďalších modelových príkladoch si rozoberieme možnosť odpočtu nákladov na výskum a vývoj a uplatnenie inštitútu umorovania daňovej straty.

Posledným čiastkovým cieľom je sumarizácia a zhodnotenie dosiahnutých výsledkov v záverečnej časti našej diplomovej práce. Na ich základe sa následne pokúsime zhrnúť výhody a nevýhody jednotlivých krajín v oblasti daňovej politiky, rovnako ako aj jej vplyv na podnikateľské prostredie a daňovú politiku krajín V4 zhodnotíme aj z hľadiska požiadaviek kladených na efektívny daňový systém.

3. Metodika práce a metódy skúmania

Hlavným predmetom skúmania diplomovej práce sú daňové politiky jednotlivých krajín Vyšehradskej štvorky, so zameraním na oblasť dôchodkových daní, konkrétne daní z príjmu fyzických osôb. Diplomová práca pritom pozostáva z teoretickej a aplikačnej časti. Pri jej vypracovávaní sme zvolili logickú postupnosť krokov, pričom sme začali zhromažďovaním informácií a teoretických poznatkov a pokračovali sme ich aplikáciou na modelových príkladoch, v ktorých sme počítali daňové zaťaženie podnikateľa po uplatnení rôznych daňových stimulov v jednotlivých krajinách V4.

Poznatky potrebné k napísaniu práce sme získavali štúdiom odborných domácich ale aj zahraničných knižných zdrojov, elektronických zdrojov, rovnako ako aj odborných článkov a legislatívnych dokumentov, predovšetkým zákonov o dani z príjmov fyzických osôb, ktoré boli kľúčovými pre pochopenie danej problematiky so všetkými jej náležitosťami. V neposlednom rade sme čerpali aj zo znalostí a vedomostí nadobudnutých počas päťročného štúdia na Ekonomickej univerzite v Bratislave.

V diplomovej práci sme použili viaceré teoretické a empirické metódy skúmania, ktoré nám pomohli pri jej spracovaní, a to konkrétne:

- analýza – tú sme využili najmä v teoretickej časti práce pri spracovávaní poznatkov v oblasti daňového zaťaženia fyzických osôb získavaných z už uvedených odborných zdrojov, rovnako sme ju však aplikovali aj v praktickej časti, konkrétne pri štúdiu rôznych štatistických informácií,
- syntéza – pomocou nej sme určili a sledovali dôležité aspekty ovplyvňujúce daňové zaťaženie podnikateľa v jednotlivých krajinách V4, súvislosti medzi sociálnymi, ale aj inými aspektami zdaňovania, v podobe rôznych daňových stimulov, úľav a zvýhodnení, a výslednou daňovou povinnosťou podnikateľa,
- indukcia – ktorú sme využili pri sledovaní a predikovaní smeru vývoja daňovej politiky v jednotlivých krajinách V4,
- dedukcia – pomocou ktorej sme si identifikovali hlavné oblasti, ktoré je potrebné skúmať v rámci problematiky dane z príjmu fyzických osôb, pričom sme viackrát v práci odvodzovali čiastkové závery, ktoré nám následne pomáhali pri splnení hlavného cieľa práce a vytvárali komplexný obraz,
- komparácia – ktorú sme využili pri porovnávaní jednotlivých aspektov daňovej politiky v oblasti daní z príjmov fyzických osôb v krajinách V4, pričom pomerne zásadná bola

práve komparácia sociálnych aspektov zdaňovania ale aj aspektov, ktoré ovplyvňujú podnikateľské prostredie,

- retrospektívna a prospektívna metóda – nám pomohla pri realizácii výskumu z časového hľadiska, konkrétne retrospektívnu analýzu sme využili pre získanie poznatkov v oblasti daňového zaťaženia, ktoré boli aktuálnymi v minulom období, čo nám umožnilo predikovať trend vývoja. Prospektívna analýza sa naopak zaoberá súčasnosťou, a teda faktami v reálnom čase,
- matematické prepočty – pomocou ktorých sme sa dopracovali k výslednému daňovému zaťaženiu podnikateľa, ale aj k efektívnej sadzbe dane,
- grafické metódy – konkrétne tabuľky a grafy, ktoré sme v diplomovej práci použili z dôvodu prehľadného vykázania určitých skutočností a pre lepšie pochopenie problematiky.

Za pomoci spomenutých metód skúmania a metód spracovania sme boli na záver schopní porovnať daňové zaťaženie podnikateľov v jednotlivých krajinách Vyšehradskej štvorky, identifikovať vplyv oblastí daňovej politiky na podnikateľské prostredie a posúdiť ich z hľadiska požiadaviek kladených na efektívny daňový systém.

4. Výsledky práce

Vyšehradská štvorka je zoskupenie krajín stredoeurópskeho regiónu, ktoré si kladie za cieľ spolupracovať vo viacerých oblastiach spoločného záujmu. Spolupráca je badateľná predovšetkým v oblasti sektorových politík, ako napr. hospodárstvo, infraštruktúra, energetika, digitalizácia a inovácie. Nemenej dôležitou je aj cezhraničná spolupráca a kultúrny aspekt, rovnako však aj koordinácia zahranično-politických pozícií a presadzovanie spoločných záujmov v Európskej únii aj vo vzťahu k tretím krajinám. V daňovej oblasti je najväčšia spolupráca badateľná v rámci dane z pridanej hodnoty, v skupine daní z príjmov si každá krajina zachováva istú samostatnosť, preto môžeme konštatovať, že aj napriek tomu, že sú daňové systémy štátov Vyšehradskej štvorky do veľkej miery príbuzné, existujú medzi nimi určité rozdiely, ktoré ovplyvňujú okrem iného aj výslednú daňovú povinnosť podnikateľa⁶⁰.

V tejto kapitole sa preto zameriame na vývoj a komparáciu jednotlivých aspektov zdaňovania príjmov fyzických osôb a rovnako aj na dopad daňovej politiky na daňové zaťaženie týchto osôb daňou z príjmov v rámci krajín Vyšehradskej štvorky. Sústrediť sa budeme pritom najmä na rozdiely v oblasti sociálnych aspektov zdaňovania, teda na využitie rôznych daňových úľav a zvýhodnení, ale aj na iné aspekty, ktoré ovplyvňujú podnikateľské prostredie, ako napríklad možnosť odpočtu nákladov na výskum a vývoj, možnosť využitia paušálnych výdavkov a umorovania daňovej straty. Spomenuté aspekty totižto umožňujú daňovníkovi optimalizovať si svoju daňovú povinnosť, a tak si znížiť daňové zaťaženie v konečnom dôsledku aj o niekoľko percentuálnych bodov. Z toho dôvodu budeme aj jednotlivé krajiny okrem iného porovnávať najmä prostredníctvom efektívnej sadzby dane, ktorá hovorí o skutočnom daňovom zaťažení podnikateľa po zohľadnení všetkých úľav, ktoré mu daňový zákon umožňuje využiť. V úvode tejto kapitoly si porovnáme vybrané aspekty zdaňovania v jednotlivých krajinách V4, pričom budeme sledovať vývoj od roku 2017 až po súčasnosť, teda rok 2022. To nám bude slúžiť aj na prehľadné zobrazenie rozdielov medzi jednotlivými krajinami, z ktorých budeme neskôr vychádzať aj pri druhej podkapitole. V tej si vypracujeme tri modelové príklady na výpočet daňového zaťaženia podnikateľa v krajinách V4, pričom ako už bolo spomenuté, zameriame sa v nich na využitie sociálnych aspektov zdaňovania, možnosť uplatnenia

⁶⁰ Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja, a informatizácie Slovenskej republiky. *Informatizácia – Vyšehradská skupina (V4)*. [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-27-03]. Dostupné na: <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/informatizacia/medzinarodna-agenda/medzinarodna-spolupraca/vysehradska-skupina-v4/>

výdavkov na výskum a vývoj a inštitút umorovania daňovej straty. Daňové zaťaženie budeme pritom vyčíslavať pre rok 2021 a 2022, s cieľom zobrazit' trend vývoja. V záverečnej časti práce sa budeme zaoberať vplyvom jednotlivých oblastí daňovej politiky na samotného podnikateľa, podnikateľské prostredie a zhodnotíme daňovú politiku z hľadiska požiadaviek, ktoré sú kladené na efektívny daňový systém.

4.1 Vývoj a komparácia vybraných aspektov zdaňovania príjmov fyzických osôb v krajinách V4

Konečnú daňovú povinnosť podnikateľa ovplyvňuje okrem samotnej výšky príjmov a výdavkov množstvo skutočností, ako napríklad možnosť uplatnenia rôznych sociálnych aspektov zdaňovania, to znamená využitie nezdaniteľnej časti základu dane, respektíve úľavy na daňovníka, rovnako ako aj na manžela alebo manželku, daňového bonusu na deti, ale napríklad aj možnosť odpočtu výdavkov vynaložených v danom období na účely výskumu a vývoja, respektíve možnosť umorovania vykázanej daňovej straty. Vymenované aspekty a samozrejme aj mnohé ďalšie, ktorými sa v praktickej časti práce však z dôvodu obmedzeného rozsahu nebudeme zaoberať, umožňujú daňovníkovi optimalizovať daňovú povinnosť a do veľkej miery ovplyvňujú aj podnikateľské prostredie. Preto sa daným aspektom budeme v tejto podkapitole podrobne venovať, pričom porovnáme ich výšku a podmienky uplatnenia v jednotlivých krajinách V4, rovnako ako zobrazíme aj zmeny v tejto oblasti, konkrétne od roku 2017 až do roku 2022 s cieľom lepšie porozumieť trendu vývoja.

4.1.1 Vývoj a komparácia vybraných aspektov sociálneho charakteru

Ako už bolo vyššie uvedené, v tejto časti sa budeme zaoberať vývojom a porovnávaním jednotlivých vybraných aspektov sociálneho charakteru v krajinách V4, pričom sústrediť sa budeme predovšetkým na vývoj minimálnej mzdy, paušálnych výdavkov, úľavy na daňovníka, ale aj manžela/ku, výšky daňového bonusu a na záver si priblížime jednotlivé zmeny nominálnej sadzby dane. Vývoj budeme sledovať v rámci 6 ročného obdobia, konkrétne od roku 2017 do súčasnosti, teda 2022.

Ako prvé sa môžeme pozrieť na vývoj mesačnej minimálnej mzdy, pričom v tabuľke č. 13 vidíme, že vo všetkých krajinách sa každoročne prirodzene navyšuje. Najväčší priemerný percentuálny nárast minimálnej mzdy v rámci skúmaných rokov

dosahuje Maďarsko, konkrétne na úrovni 9,5%, čo je však do veľkej miery spôsobené vysokým nárastom mzdy medzi rokmi 2021 a 2022, ktorý je vo výške 19,5%. Pre porovnanie, priemerný nárast minimálnej mzdy pred rokom 2022, teda od roku 2017 do 2021, bol približne na úrovni 7%. Podľa Eurostatu bolo práve Maďarsko krajinou, kde minimálna mzda medzi rokmi 2010 a 2022 rástla najrýchlejšie spomedzi ostatných krajín V4, môžeme dokonca konštatovať, že sa za týchto 12 rokov jej hodnota zdvojnásobila. Vzhľadom na to, že minimálna mzda v Maďarsku je spomedzi krajín V4 na najnižšej úrovni, hodnotíme to pozitívne. Priemerný percentuálny nárast minimálnej mzdy v ostatných krajinách sa pohyboval okolo 8%, avšak najmenší nárast zaznamenala Česká republika, konkrétne na úrovni 8,1%. Slovenská republika vykázala spomedzi sledovaných rokov najväčší nárast minimálnej mzdy v roku 2020, na úrovni 11,5%, konkrétne z hodnoty 520 € na sumu 580 €.

Tabuľka 13 Mesačná minimálna mzda v krajinách V4 v rokoch 2017 až 2022

Rok/Krajina	Slovensko	Česko	Poľsko	Maďarsko
2017	435,00 EUR	11 000,00 CZK	2 000,00 PLN	127 500,00 HUF
2018	480,00 EUR	12 200,00 CZK	2 100,00 PLN	138 000,00 HUF
2019	520,00 EUR	13 350,00 CZK	2 250,00 PLN	149 000,00 HUF
2020	580,00 EUR	14 600,00 CZK	2 600,00 PLN	161 000,00 HUF
2021	623,00 EUR	15 200,00 CZK	2 800,00 PLN	167 400,00 HUF
2022	646,00 EUR	16 200,00 CZK	3 010,00 PLN	200 000,00 HUF

Zdroj: vlastné spracovanie podľa SENEŠI, Norbert (2021), Ministerstvo práce a sociálnych vecí (2021), LECHOWICZ-DYL, Katarzyna (2021), Központi Statisztikai Hivatal (2022)

Druhým dôležitým aspektom, ktorý budeme porovnávať je možnosť uplatnenia paušálnych výdavkov a aj ich výška. Jediná krajina, ktorá neumožnila podnikateľom určiť si výdavky percentom z príjmov, a tak si znížiť daňovú povinnosť bolo Poľsko, pričom toto platilo pre všetky sledované roky. V ostatných krajinách bolo možné paušálne výdavky využiť, pričom najmenšie percento je uplatniteľné v Maďarsku, na úrovni 10%. Táto hranica sa počas rokov 2017 až 2022 nemenila, zostávala na nižšej úrovni, avšak na rozdiel od ostatných krajín bola využiteľná aj pre podnikateľov s vysokými príjmami. Ako môžeme vidieť v tabuľke č. 14, v rámci Slovenskej republiky v rokoch 2017 až 2022 nedošlo k žiadnej zmene v tejto oblasti, a to ani pri uplatniteľnom percente, ani pri maximálnej hranici. V Českej republike boli v roku 2017 paušálne výdavky na úrovni 60% z príjmov, pričom podnikateľ si mohol sám vybrať, či ich uplatní až do výšky 1 200 000

CZK, avšak nebude môcť následne využiť daňovú úľavu na manžela/ku, ani daňový bonus na deti, alebo si ich uplatní len do výšky 600 000 CZK, a tým pádom nestráca nárok na využitie daňových úľav a zvýhodnení. Od roku 2018 si mohli podnikatelia uplatniť paušálne výdavky len do nižšej hranice, teda do 600 000 CZK, následne sa však v roku 2019 maximálna výška upravila na 1 200 000 CZK, pričom od tohto roku až do roku 2022 je možné zároveň s ňou využiť aj všetky daňové úľavy a zvýhodnenia.

Tabuľka 14 Paušálne výdavky v krajinách V4 v rokoch 2017 až 2022

Rok/Krajina	Slovensko	Česko	Poľsko	Maďarsko
2017	60 % (max. 20 000 EUR)	60 % (max. 1 200 000 CZK)	-	10 %
2018	60 % (max. 20 000 EUR)	60 % (max. 600 000 CZK)	-	10 %
2019	60 % (max. 20 000 EUR)	60 % (max. 1 200 000 CZK)	-	10 %
2020	60 % (max. 20 000 EUR)	60 % (max. 1 200 000 CZK)	-	10 %
2021	60 % (max. 20 000 EUR)	60 % (max. 1 200 000 CZK)	-	10 %
2022	60 % (max. 20 000 EUR)	60 % (max. 1 200 000 CZK)	-	10 %

Zdroj: vlastné spracovanie podľa historických znení Zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, Zákona č. 586/1992 Sb. o daních z príjmov, 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadórol, Ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych

Ďalej sa budeme venovať nezdaniteľnej časti, respektíve úľave na daňovníka, ktorá taktiež pomáha pri optimalizácii daňového zaťaženia podnikateľa. Jediná krajina, ktorej legislatíva túto výhodu nepovoľuje je Maďarsko, pričom to platí pre všetky sledované roky, teda od roku 2017 až do súčasnosti. Na Slovensku je vývoj nezdaniteľnej časti základu dane na daňovníka medzioročne pomerne stabilný, vzhľadom na to, že položka je súčasťou automatického valorizačného mechanizmu, prostredníctvom ktorého sa jej hodnota každoročne navyšuje v súvislosti s rastúcim životným minimom. Jediná väčšia zmena je medzi rokmi 2019 a 2020, konkrétne ide o nárast o 12,1%, čo je spôsobené zmenou výpočtu, teda zvýšením násobku životného minima z 19,2 na 21 – násobok. V Českej republike, ako môžeme vidieť v tabuľke č. 15, nedochádzalo medzi rokmi 2017 až 2020 k žiadnej zmene v tejto oblasti. Zmena nastala v roku 2021, kedy sa základná úľava na daňovníka zvýšila o 3 000 CZK na úroveň 27 840 CZK a následne opäť v roku 2022, keď nastalo zvýšenie o rovnakú čiastku na hodnotu 30 840 CZ. V Poľsku bol vývoj výšky úľavy na daňovníka rôzny, k zmenám došlo v roku 2018, 2020 a 2022, avšak v roku 2020 bola zmena negatívna, a teda úľava na daňovníka sa znížila o 5,6%. V roku 2022 naopak došlo k významnej pozitívnej zmene, pričom úľava sa zvýšila z dôvodu

rozširovania sociálnej politiky v oblasti zdaňovania až o 275%, teda na úroveň 5 100 PLN. Hlavný rozdiel pri uplatnení tohto zvýhodnenia na daňovníka v jednotlivých krajinách je spôsob jeho výpočtu. Zatiaľ čo v Slovenskej republike sa zvýhodnenie odpočítava od základu dane, v Českej republike a v Poľsku znižuje priamo daňovú povinnosť, čo je pre daňovníka z pohľadu optimalizácie priaznivejšie.

Tabuľka 15 Daňové zvýhodnenie na daňovníka v krajinách V4 v rokoch 2017 až 2022

Rok/Krajina	Slovensko	Česko	Poľsko	Maďarsko
2017	3 803,33 EUR	24 840,00 CZK	1 188,00 PLN	0 HUF
2018	3 830,02 EUR	24 840,00 CZK	1 440,00 PLN	0 HUF
2019	3 937,35 EUR	24 840,00 CZK	1 440,00 PLN	0 HUF
2020	4 414,20 EUR	24 840,00 CZK	1 360,00 PLN	0 HUF
2021	4 511,43 EUR	27 840,00 CZK	1 360,00 PLN	0 HUF
2022	4 579,26 EUR	30 840,00 CZK	5 100,00 PLN	0 HUF

Zdroj: vlastné spracovanie podľa historických znení Zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, Zákona č. 586/1992 Sb. o daních z príjmov, Ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (2022)

Ďalšie daňové zvýhodnenie, ktoré môže podnikateľ využiť je nezdaniteľná časť základu dane, respektíve úľava na manžela alebo manželku, napríklad z dôvodu jeho/jej nezamestnanosti, alebo starostlivosti o maloleté dieťa atď. Krajiny V4, ktoré túto výhodu neumožňujú uplatniť sú Poľsko a Maďarsko, a to počas celého sledovaného obdobia. V Českej republike, ako vidíme v tabuľke č. 16, nedošlo počas rokov 2017 až 2022 k zmene výšky úľavy na manžela/ku, je stanovená konštantne na úrovni 24 840 CZK. Jediná krajina, v ktorej je vývoj tejto nezdaniteľnej časti základu dane dynamický je Slovenská republika, čo je opäť spôsobené automatickou valorizáciou, a teda každoročným navýšovaním výšky nezdaniteľnej časti v súlade s nárastom hodnoty životného minima. Priemerný percentuálny nárast položky je na úrovni takmer 2%, pričom medzi jednotlivými rokmi nedochádza k výrazným výkyvom, čo je spôsobené tým, že zvýhodnenie je stanovené od roku 2017 až do roku 2022 ako 19,2 – násobok sumy životného minima, teda jeho výpočet sa nemenil v súlade so zmenou výpočtu nezdaniteľnej časti na daňovníka. Rovnako ako v prípade daňového zvýhodnenia na daňovníka, aj v tomto prípade platí, že v Slovenskej republike je možné túto výhodu odpočítať od základu dane, kdežto v Českej republike si môže o ňu podnikateľ priamo ponižovať daňovú povinnosť.

Tabuľka 16 Daňové zvýhodnenie na manžela/ku v krajinách V4 v rokoch 2017 až 2022

Rok/Krajina	Slovensko	Česko	Poľsko	Maďarsko
2017	3 803,33 EUR	24 840,00 CZK	0 PLN	0 HUF
2018	3 830,02 EUR	24 840,00 CZK	0 PLN	0 HUF
2019	3 937,35 EUR	24 840,00 CZK	0 PLN	0 HUF
2020	4 035,84 EUR	24 840,00 CZK	0 PLN	0 HUF
2021	4 124,74 EUR	24 840,00 CZK	0 PLN	0 HUF
2022	4 186,75 EUR	24 840,00 CZK	0 PLN	0 HUF

Zdroj: vlastné spracovanie podľa historických znení Zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, Zákona č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (2022)

Poslednou sledovanou úľavou na dani je daňový bonus, pričom ho budeme v tabuľke č. 17 vykazovať na mesačnej báze a na jedno dieťa. Ako môžeme vidieť, túto úľavu umožňujú uplatniť všetky krajiny Vyšehradskej štvorky. V Poľsku a Maďarsku je výška tejto úľavy konštantná počas všetkých sledovaných rokov, teda od roku 2017 až 2022, konkrétne na úrovni 92,67 PLN na dieťa v Poľsku a v hodnote 66 670 HUF na dieťa v Maďarsku. V Českej republike je hodnota daňového bonusu taktiež na rovnakej úrovni 1 267 CZK, s výnimkou roku 2017, kedy bola ešte na úrovni 1 117 CZK. Môžeme teda konštatovať, že v roku 2018 došlo k navýšeniu položky daňového bonusu o takmer 13,5%. Najdynamickejšie zmeny sú badateľné v rámci Slovenskej republiky, čo je spôsobené tým, že suma daňového bonusu sa navyšuje každoročne k 1. januáru rovnakým koeficientom, akým sa zvyšovala suma životného minima k 1. júlu predchádzajúceho roka. Výrazná zmena v tejto oblasti však nastala v roku 2019, kedy bola schválená dvojnásobná suma daňového bonusu na dieťa, ktoré nedovršilo 6 rokov veku. Ďalšiu podstatnú zmenu, ako už bolo uvedené aj v teoretickej časti práce, evidujeme od 1.7.2021, kedy sa vytvorila tretia kategória, a tou sú školopovinné deti od 6 do 15 rokov veku, pre ktoré by mal byť zvýšený daňový bonus náhradou za obedy zadarmo. V roku 2021 sa táto položka počítala ako 1,7 – násobok základnej sadzby, v roku 2022 došlo k zvýšeniu koeficientu na 1,85 – násobok. Priemerný percentuálny nárast základnej sadzby daňového bonusu je na úrovni 1,94%, čo môžeme hodnotiť pozitívne, nakoľko daňový bonus taktiež pomáha optimalizovať daňovú povinnosť podnikateľa.

Tabuľka 17 Mesačný daňový bonus na dieťa v krajinách V4 v rokoch 2017 až 2022

Rok/ Krajina	Slovensko			Česko	Poľsko	Maďarsko
	do 6 rokov	od 6 do 15 rokov	nad 15 rokov			
2017	21,41 EUR	21,41 EUR	21,41 EUR	1 117 CZK	92,67 PLN	66 670 HUF
2018	21,56 EUR	21,56 EUR	21,56 EUR	1 267 CZK	92,67 PLN	66 670 HUF
2019	44,34 EUR	22,17 EUR	22,17 EUR	1 267 CZK	92,67 PLN	66 670 HUF
2020	45,44 EUR	22,72 EUR	22,72 EUR	1 267 CZK	92,67 PLN	66 670 HUF
2021	46,44 EUR	39,47 EUR	23,22 EUR	1 267 CZK	92,67 PLN	66 670 HUF
2022	47,14 EUR	43,60 EUR	23,57 EUR	1 267 CZK	92,67 PLN	66 670 HUF

Zdroj: vlastné spracovanie podľa historických znení Zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, Zákona č. 586/1992 Sb. o daních z príjmov, Ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadórol a Finančná správa Slovenskej republiky (2022)

Posledný, avšak veľmi dôležitý aspekt zdaňovania, ktorý budeme porovnávať v rámci jednotlivých krajín V4 je nominálna sadzba dane. Ako môžeme vidieť v tabuľke číslo 18, najnižšia daňová sadzba je v Maďarsku, pričom v rámci sledovaných rokov 2017 až 2022 sa nezmenila, zostala na konštantnej úrovni 15%. V ostatných krajinách V4 došlo počas daného obdobia k malým zmenám, napríklad v prípade Slovenskej republiky, ktorá má najvyššiu základnú sadzbu dane spomedzi daných krajín na úrovni 19%. Od roku 2020 totižto pridala do svojej legislatívy daňovú sadzbu vo výške 15%, ktorá bola pôvodne určená pre podnikateľov, ktorých príjmy nepresiahli za zdaňovacie obdobie 100 000 €. Od roku 2021 sa to však zmenilo a hranica zdaniteľných príjmov, do ktorej je možné danú sadzbu uplatniť sa znížila na úroveň 49 790 €. V Českej republike došlo rovnako k miernej zmene v rámci sledovaného obdobia, a to konkrétne v roku 2021, kedy vstúpil do platnosti daňový balíček, ktorým sa zrušila solidárna daň z príjmu, tzv. daň bohatých, vo výške 7% a bola zavedená nová sadzba dane na úrovni 23%. Poľsko taktiež zaznamenalo v rámci sledovaných rokov jednu miernu zmenu, konkrétne v oblasti základnej sadzby dane pôvodne stanovenej na úrovni 18%, ktorá sa koncom roka 2019 znížila, a teda od roku 2020 môžu daňovníci využívať priaznivejšiu sadzbu dane na úrovni 17%.

Tabuľka 18 Nominálna sadzba dane v krajinách V4 v rokoch 2017 až 2022

Rok/Krajina	Slovensko	Česko	Poľsko	Maďarsko
2017	19% a 25%	15% a 22%	18% a 32%	15%
2018	19% a 25%	15% a 22%	18% a 32%	15%
2019	19% a 25%	15% a 22%	18% a 32%	15%
2020	19% a 25%, 15%	15% a 22%	17% a 32%	15%
2021	19% a 25%, 15%	15% a 23%	17% a 32%	15%
2022	19% a 25%, 15%	15% a 23%	17% a 32%	15%

Zdroj: vlastné spracovanie podľa historických znení Zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, Zákona č. 586/1992 Sb. o daních z príjmov, Ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych a KPMG (2021)

4.1.2 Vývoj a komparácia vybraných aspektov ovplyvňujúcich podnikateľské prostredie

V tejto podkapitole sa budeme opäť zaoberať porovnávaním vybraných aspektov, ktoré ovplyvňujú podnikateľov a teda aj podnikateľské prostredie v jednotlivých krajinách V4, pričom sústrediť sa budeme najmä na možnosť uplatnenia odpočtu výdavkov na výskum a vývoj a využitia umorovania daňovej straty. Zároveň budeme sledovať aj vývoj týchto dvoch aspektov v čase, konkrétne od roku 2017 až do súčasnosti, teda roku 2022.

Ako prvé si rozoberieme možnosť využitia odpočtu výdavkov vynaložených na výskum a vývoj od dosiahnutého základu dane, pričom ako vidíme v tabuľke č. 19, túto výhodu ponúkajú všetky krajiny V4. V Českej republike a v Maďarsku je pritom odpočet v rámci sledovaných rokov 2017 až 2022 na rovnakej úrovni, a teda v hodnote 100% vynaložených výdavkov na tento účel. Dynamickejší vývoj vidíme v Poľsku, kde do roku 2018 bol tento odpočet na úrovni 30%, respektíve 50%, v závislosti od účelu, na ktorý boli výdavky vynaložené a v závislosti od veľkosti podniku. Malé a stredné podniky si pritom od základu dane mohli odpočítať 50% skutočných výdavkov, avšak veľké spoločnosti len 30%. V oblasti nákladov na mzdy tento rozdiel vo veľkosti stratil opodstatnenie a všetky podniky mali možnosť využiť odpočet vo výške 50%. V roku 2018 došlo k zmene a podnikatelia si od tejto doby môžu od základu dane dodatočne odpočítať vynaložené výdavky na výskum a vývoj v plnej výške, teda v hodnote 100% bez ohľadu na veľkosť podniku, respektíve účelu vynaloženia výdavkov. Tento vývoj bol zachovaný až do roku 2022, v ktorom opäť nastala mierna zmena, a to konkrétne, že sa do legislatívy zaviedla ešte jedna možnosť odpočtu na úrovni 200%, ktorú môžu podnikatelia uplatniť na výdavky

súvisiace so mzdou výskumných a vývojových pracovníkov. V Slovenskej republike rovnako vidíme dynamický vývoj výšky odpočtu v čase, pričom v roku 2017 bol odpočet najmenší spomedzi všetkých krajín V4, a teda len na úrovni 25%. Následne v roku 2018 bol odpočet výdavkov zvýšený na úroveň 100% a v roku 2019 dokonca na 150%. Zmeny v legislatíve upravujúce tento inštitút spôsobili, že medzi rokmi 2017 a 2019 narástol počet daňovníkov, ktorí si danú výhodu uplatnili o 100%. S novelou zákona o dani z príjmov došlo v roku 2020 k ďalšej zmene, teda k zvýšeniu výšky odpočtu oprávnených nákladov na výskum a vývoj odpočítateľného od základu dane zníženého o daňovú stratu na 200%, čo následne pokračovalo aj v roku 2021. V aktuálnom roku, teda v roku 2022, sa opäť mení výška nákladov, ktoré je možné opätovne odčítať od základu dane, konkrétne z 200% už len na 100%. Táto skutočnosť môže spôsobiť mierny pokles počtu podnikateľských subjektov, ktoré investujú do výskumu a vývoja.

Tabuľka 19 Odpočet výdavkov na výskum a vývoj v krajinách V4 v rokoch 2017 až 2022

Rok/Krajina	Slovensko	Česko	Poľsko	Maďarsko
2017	25%	100%	30% a 50%	100%
2018	100%	100%	100%	100%
2019	150%	100%	100%	100%
2020	200%	100%	100%	100%
2021	200%	100%	100%	100%
2022	100%	100%	100% a 200%	100%

Zdroj: vlastné spracovanie podľa historického znenia Zákona č. 586/1992 Sb. o daních z príjmov, SENEŠI, Norbert (2021), WYRWA, Piotr (2022), WTS Global (2021) a Ernst & Young (2021)

Podnikateľské prostredie rovnako ovplyvňuje aj možnosť umorovania vykázananej daňovej straty, pričom ako môžeme vidieť v tabuľke č. 20, túto výhodu umožňujú využiť všetky krajiny V4. Jediná krajina, v ktorej sa inštitút umorovania daňovej straty v priebehu sledovaných rokov 2017 až 2022 nemenil je Maďarsko. To umožňuje daňovníkovi odpočítať stratu v nasledujúcich piatich zdaňovacích obdobiach, s tým, že v každom takom období je možné uplatniť maximálne 50% kladného základu dane. Na rozdiel od Maďarska, v Slovenskej republike evidujeme zmeny, ktoré priniesla novela zákona o dani z príjmov. Podľa nej je možné využiť nové pravidlá pre odpočet daňovej straty, ktoré môžu podnikatelia uplatniť prvýkrát na straty vykázané za zdaňovacie obdobie začínajúce najskôr 1. januára 2020. Pravidlá hovoria o tom, že daňovú stratu môžu daňovníci

umorovať počas piatich nasledujúcich rokov, pričom musia rešpektovať hornú hranicu uplatnenia straty, a to konkrétne na úrovni 50% z dosiahnutého základu dane. Zaniká tak povinnosť umorovať daňovú stratu rovnomerne vo výške $\frac{1}{4}$ vykázananej straty, počas štyroch po sebe nasledujúcich obdobiach, ktorú mali daňovníci naposledy pri strate dosiahnutej v roku 2019. Zmeny v tejto oblasti rovnako môžeme pozorovať aj v Českej republike, kde do roku 2020 podnikatelia mali možnosť stratu umoriť v priebehu piatich po sebe idúcich obdobiach bezprostredne nasledujúcich po období, v ktorom bola dosiahnutá. Od 1. 7. 2020 však bol do zákona v súvislosti s pandémiou koronavírusu implementovaný aj nový inštitút uplatnenia daňovej straty, tzv. spätné uplatnenie, pričom daňovníci podľa tohto pravidla môžu stratu uplatniť aj za dve zdaňovacie obdobia predchádzajúce obdobiu, v ktorom bola vykázaná, a to až do výšky 30 000 000 Kč. Tento inštitút bol síce zavedený v súvislosti s pandémiou, avšak ostal v platnosti do dnes. Poslednou krajinou, ktorá umožňuje podnikateľom umoriť si daňovú stratu je Poľsko, kde tiež evidujeme jednu zásadnú zmenu, ktorá platí pre straty vykázané od roku 2019. Do tohto obdobia totiž mohli podnikatelia umorovať dosiahnutú stratu len počas piatich rokov nasledujúcich po období jej vykázania, maximálne do výšky 50% tejto straty. Od roku 2020 je možné využiť aj jednorazový odpočet straty do hodnoty 5 000 000 PLN. Ak je však strata vyššia ako daná hranica, neodpočítanú časť si môže podnikateľ uplatniť v zostávajúcich rokoch päťročného obdobia, pričom musí rešpektovať už spomínanú hranicu 50% z vykázananej straty.

Tabuľka 20 Umorovanie straty v krajinách V4 v rokoch 2017 až 2022

Rok/Krajina	Slovensko	Česko	Poľsko	Maďarsko
2017	4 roky, $\frac{1}{4}$ straty	5 rokov	5 rokov, max. 50% straty	5 rokov, max. 50% ZD
2018	4 roky, $\frac{1}{4}$ straty	5 rokov	5 rokov, max. 50% straty	5 rokov, max. 50% ZD
2019	4 roky, $\frac{1}{4}$ straty	5 rokov	5 rokov, max. 50% straty/jednorazovo	5 rokov, max. 50% ZD
2020	5 rokov, max. 50% ZD	5 rokov/spätné za 2 roky	5 rokov, max. 50% straty/jednorazovo	5 rokov, max. 50% ZD
2021	5 rokov, max. 50% ZD	5 rokov/spätné za 2 roky	5 rokov, max. 50% straty/jednorazovo	5 rokov, max. 50% ZD
2022	5 rokov, max. 50% ZD	5 rokov/spätné za 2 roky	5 rokov, max. 50% straty/jednorazovo	5 rokov, max. 50% ZD

Zdroj: vlastné spracovanie

4.2 Dopad daňovej politiky na daňové zaťaženie fyzických osôb daňou z príjmov v krajinách V4

V tejto podkapitole si vypracujeme tri modelové príklady na výpočet daňového zaťaženia fyzických osôb v jednotlivých krajinách V4, pričom v prvom sa zameriame najmä na možnosť využitia sociálnych aspektov zdaňovania, ďalej na uplatnenie výdavkov na výskum a vývoj a v poslednom sa budeme zaoberať inštitútom umorovania daňovej straty. Pre lepšie zobrazenie vývoja daňového zaťaženia ho budeme počítat' pre dva roky – konkrétne rok 2021 a 2022.

Prvý modelový príklad na výpočet daňového zaťaženia jednotlivých podnikateľov sa bude sústreďovať najmä na využitie sociálnych aspektov, ako napríklad nezdaniteľných častí, respektíve úľav na dani, či už na daňovníka, alebo na manžela/manželku, ale aj na uplatnenie daňového bonusu na deti. Pri výpočte budeme vychádzať z rôznych úrovní príjmov a výdavkov podnikateľa, pričom daňové zaťaženie budeme následne porovnávať prostredníctvom efektívnej sadzby dane z príjmov. Tento ukazovateľ sa využíva najmä z toho dôvodu, že nominálna daňová sadzba neposkytuje dostatočnú informáciu o skutočnom daňovom zaťažení. Je to spôsobené tým, že výška dane z príjmov do veľkej miery závisí od základu dane z príjmov, ktorý je ovplyvnený viacerými faktormi, napríklad už spomínanými nezdaniteľnými časťami základu dane, ale aj daňovým bonusom a rôznymi inými daňovými stimulmi. Každá krajina má taktiež aj iný spôsob výpočtu daňovej povinnosti, a preto je vhodnejšie pre ich komparáciu využívať práve efektívnu sadzbu dane z príjmov, ktorá hovorí o skutočnej výške daňového zaťaženia⁶¹. Na meranie daňového zaťaženia prostredníctvom tohto ukazovateľa sa využívajú rôzne prístupy a metódy, pričom v našej diplomovej práci budeme pracovať s pomerom upravenej daňovej povinnosti a základu dane podnikateľa.

Daňové zaťaženie podnikateľov, ako už bolo spomenuté, budeme počítat' pre rôzne príjmové skupiny v členení na nízko, stredne a vysoko príjmovú skupinu s cieľom lepšie vyjadriť rozdiely v zdaňovaní v jednotlivých krajinách V4. Z toho dôvodu vytvoríme 3 varianty modelového príkladu, pričom:

- v 1. variante dosiahne podnikateľ za celé zdaňovacie obdobie príjmy vo výške 29 000 EUR, pričom skutočne vynaložené výdavky sú v sume 8 000 EUR,

⁶¹ SENEŠI, Norbert. *Efektívna sadzba dane z príjmov*. [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2021-22-02]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/efektivna-sadzba-dane-z-prijmov>

- v 2. variante podnikateľ vykáže príjmy v hodnote 75 000 EUR, pričom skutočné výdavky sú vo výške 45 000 EUR,
- v 3. variante vykáže podnikateľ za zdaňovacie obdobie príjmy v hodnote 250 000 EUR a skutočné výdavky vo výške 105 000 EUR.

Vzhľadom na to, že pri výpočte jednotlivých variantov príkladu budeme zohľadňovať aj sociálny aspekt, uvažujeme, že podnikatelia si uplatňujú nezdaniteľnú časť základu dane na daňovníka, ale aj manžela/manželku, nakoľko sa stará o vyživované maloleté dieťa do troch rokov života. Manžel/ka v zdaňovacom období zároveň nevykazuje vlastný príjem. Daňovník bude rovnako uplatňovať daňový bonus, konkrétne na dve deti, pričom jedno, ako už bolo spomenuté, má menej ako tri roky, druhé je však staršie ako 6 rokov, pričom je školopovinné. To nám poskytne priestor pre lepšie zobrazenie rozdielov v zdaňovaní príjmov v jednotlivých krajinách Vyšehradskej štvorky.

Na začiatok je potrebné, z dôvodu rozdielnosti mien využívaných v jednotlivých krajinách V4, stanovené príjmy a výdavky v eurách najskôr prepočítať aktuálne platným kurzom. V našom prípade sme využili kurz, ktorý bol platný k poslednému dňu roku 2021, pričom tento kurz sme využili pre obe sledované obdobia, vzhľadom na to, že kurz pre koniec roka 2022 nie je ešte známy a rovnako aj z toho dôvodu, že našim cieľom je skúmať vplyv a vývoj daňového zaťaženia podnikateľov, ktoré by nám mohol rozdielny kurz v jednotlivých obdobiach skresliť.

Tabuľka 21 Výmenné kurzy pre jednotlivé krajiny za rok 2021

Menový pár	Kurz k 31.12.2021
CZK/EUR	24,858
PLN/EUR	4,5969
HUF/EUR	369,19

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Národná banka Slovenska. Denný kurzový lístok ECB. [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-23-02]. Dostupné na: <https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/kurzovy-listok/denny-kurzovy-listok-ecb/>

4.2.1 Daňové zaťaženie fyzickej osoby v Slovenskej republike

Prvou krajinou, v ktorej budeme demonštrovať modelový príklad so všetkými jeho variantami je Slovenská republika. Tá poskytuje podnikateľovi možnosť využitia paušálnych výdavkov, prostredníctvom ktorých si môže znížiť svoju daňovú povinnosť.

Porovnanie paušálnych a skutočne vynaložených výdavkov zobrazuje tabuľka č. 22, pričom medzi rokom 2021 a 2022 nenastala v tejto oblasti žiadna zmena.

Tabuľka 22 Porovnanie paušálnych a skutočne vynaložených výdavkov - Slovensko

Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Príjmy	29 000,00 EUR	75 000,00 EUR	250 000,00 EUR
Skutočne vynaložené výdavky	8 000,00 EUR	45 000,00 EUR	105 000,00 EUR
Paušálne výdavky	17 400,00 EUR	20 000,00 EUR	20 000,00 EUR

Zdroj: vlastné spracovanie

Ako môžeme vidieť, v prvom variante je pre podnikateľa výhodnejšie využiť paušálne výdavky v hodnote 17 400 EUR, čo predstavuje 60% z príjmov, oproti skutočne vynaloženým výdavkom, ktoré sú len vo výške 8 000 EUR. Podnikateľovi sa tak umožňuje znížiť si daňový základ a v konečnom dôsledku tak aj daňovú povinnosť. K týmto paušálnym výdavkom je potrebné ešte pripočítať odvody platené do Sociálnej a zdravotnej poisťovne, a tak dostaneme celkovú výšku výdavkov. Vzhľadom na to, že podnikateľ vykázal z dôvodu nižších príjmov v minulých obdobiach vymeriavací základ pre výpočet sociálneho a zdravotného poistenia na nízkej úrovni, odvody sa mu budú počítať z minimálneho vymeriavacieho základu, ktorý je pre rok 2021 na úrovni 546 EUR a pre rok 2022 v hodnote 566,50 EUR. Mesačné odvody do Sociálnej poisťovne vypočítame ako 33,15% z daného vymeriavacieho základu a do zdravotnej poisťovne ako 14% tejto položky. V prípade, že chceme zistiť výšku ročných odvodov je prirodzene potrebné dané mesačné hodnoty prenásobiť číslom 12. To znamená, že odvody do Sociálnej poisťovne sú v roku 2021 na úrovni 2 171,88 EUR a do zdravotnej poisťovne v hodnote 917,28 EUR, spolu to činí 3 089,16 EUR. Celkové výdavky sú tak pre rok 2021 na úrovni 20 489,16 EUR. Rovnako postupujeme aj v roku 2022, a teda odvody do Sociálnej poisťovne sú v hodnote 2 253,36 EUR a do zdravotnej poisťovne na úrovni 951,72 EUR, spolu je to tak 3 205,08 EUR. Celkové výdavky sú pre rok 2022 vo výške 20 605,08 EUR. V druhom a treťom variante je naopak pre podnikateľa výhodnejšie využiť skutočne vynaložené výdavky, a to z toho dôvodu, že paušálne výdavky, ako už bolo spomenuté, si môže podnikateľ uplatniť len do výšky 20 000 EUR, čo je v oboch prípadoch menej ako výdavky, ktoré podnikateľ skutočne vynaložil.

Po porovnaní skutočne vynaložených výdavkov a paušálnych výdavkov sme pristúpili k vyčísleniu základu dane daňovníka v roku 2021, a to ako rozdiel príjmov a výdavkov, pričom ako už bolo spomenuté, v prvom variante sme využili paušálne

výdavky, ku ktorým sme ešte pripočítali platené odvody, a v ostatných variantoch preukázateľne vynaložené výdavky. Podľa zákona je možné, aby si z takto vypočítaného základu dane daňovníci odpočítali nezdaniteľné časti základu dane, v našom prípade konkrétne na daňovníka a manžela/ku. V prvom variante si tak daňovník v kolónke NČZD na daňovníka môže odpočítať sumu 4 511,43 EUR vzhľadom na to, že jeho základ dane nepresiahol 19 936,22 EUR, čo je 92,8-násobok sumy životného minima pre rok 2021. V druhom variante bol základ dane podnikateľa vyšší ako táto hodnota, a preto sa nezdaniteľná časť základu dane vypočítala ako rozdiel 9 495,49 EUR, čo predstavuje 44,2-násobok životného minima, a ¼ základu dane daňovníka. Pri treťom variante je nezdaniteľná časť na daňovníka v hodnote 0 EUR, nakoľko ¼ jeho základu dane je vyššia ako spomínaných 44,2-násobok životného minima. Pri nezdaniteľnej časti základu dane na manžela/ku sme pri prvom a druhom variante kalkulovali so sumou 4 124,74 EUR, a to z toho dôvodu, že základ dane daňovníka bol v oboch prípadoch nižší ako 37 981,94 EUR, čo je 176,8-násobok platného životného minima. V treťom variante je nezdaniteľná časť na manžela/ku vo výške 0 EUR, z toho dôvodu, že ¼ základu dane daňovníka je vyššia ako suma 13 620,22 EUR, od ktorej sa odpočítava. Rozdielom základu dane a nezdaniteľných častí dosahujeme upravený základ dane, s ktorým budeme kalkulovať pri výpočte daňovej povinnosti. Spomínané skutočnosti nám zobrazuje tabuľka č. 23.

Tabuľka 23 Výpočet upraveného základu dane v roku 2021 - Slovensko

Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Príjmy	29 000,00 EUR	75 000,00 EUR	250 000,00 EUR
Výdavky	20 489,16 EUR	45 000,00 EUR	105 000,00 EUR
Základ dane	8 510,84 EUR	30 000,00 EUR	145 000,00 EUR
NČZD na daňovníka	4 511,43 EUR	1 995,49 EUR	-
NČZD na manžela/ku	4 124,74 EUR	4 124,74 EUR	-
Upravený základ dane	0 EUR	23 879,77 EUR	145 000,00 EUR

Zdroj: vlastné spracovanie

Rovnako ako pri výpočte základu dane pre rok 2021 postupujeme aj v roku 2022, a teda v prvom rade odpočítaním výdavkov od dosiahnutých príjmov (v prvom variante odpočítavame paušálne výdavky a hradené odvody, v ostatných skutočne vynaložené výdavky). Následne môžeme pristúpiť k vyčísleniu nezdaniteľných častí na daňovníka a manžela/ku, pričom v tomto smere nastala oproti roku 2022 zmena v ich výške, vzhľadom na to, že tá sa odvíja od sumy životného minima, ktorá sa každoročne mení.

Nezdaniteľná časť na daňovníka je v prvom variante na úrovni 4 579,26 EUR, a to z toho dôvodu, že základ dane podnikateľa je nižší ako 20 235,97 EUR, čo predstavuje 92,8-násobok životného minima. V druhom variante je hodnota tejto položky vo výške 2 138,25 EUR vypočítaná ako rozdiel 44,2-násobku životného minima, čo je pre rok 2022 konkrétne 9 638,25 EUR, a ¼ základu dane daňovníka. Pri treťom variante, rovnako ako v roku 2021 nevzniká podnikateľovi nárok na odpočítanie nezdaniteľnej časti na daňovníka vzhľadom na to, že ¼ základu dane podnikateľa prevyšuje už spomínanú sumu 9 638,25 EUR. Pri vyčíslení nezdaniteľnej časti základu dane na manžela/ku sme postupovali obdobne ako v roku 2021, konkrétne v prvom a druhom variante bola výška tejto položky na úrovni 4 186,75 EUR, čo predstavuje 19,2-násobok sumy platného životného minima. Toto platí však len vtedy, keď základ dane podnikateľa nepresahuje v tomto roku 38 553,01 EUR (176,8-násobok životného minima). V treťom variante je základ dane vyšší ako spomínaná hranica a preto sa nezdaniteľná časť základu dane počíta ako rozdiel sumy 13 825 EUR a ¼ základu dane daňovníka. Výpočtom však vychádza záporná hodnota a preto je nezdaniteľná časť na manžela/ku v hodnote 0 EUR. Následne vieme obdobným spôsobom ako v roku 2021 pristúpiť k výpočtu upraveného základu dane. Skutočnosti zobrazuje tabuľka č. 24.

Tabuľka 24 Výpočet upraveného základu dane v roku 2022 - Slovensko

Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Príjmy	29 000,00 EUR	75 000,00 EUR	250 000,00 EUR
Výdavky	20 605,08 EUR	45 000,00 EUR	105 000,00 EUR
Základ dane	8 394,92 EUR	30 000,00 EUR	145 000,00 EUR
NČZD na daňovníka	4 579,26 EUR	2 138,25 EUR	-
NČZD na manžela/ku	4 186,75 EUR	4 186,75 EUR	-
Upravený základ dane	0 EUR	23 675,00 EUR	145 000,00 EUR

Zdroj: vlastné spracovanie

Po vyčíslení upraveného základu dane môžeme následne pristúpiť k jeho zdaneniu platnou sadzbou dane z príjmov. Tá je pre prvý variant znížená, konkrétne vo výške 15%, vzhľadom na to, že zdaniteľné príjmy podnikateľa nepresiahli v danom roku sumu 49 790 EUR. Daňovník však v tomto variante vykazuje upravený základ dane na nulovej úrovni, to znamená, že pre násobenie tohto základu dane a daňovej sadzby dosiahne daňovú povinnosť taktiež v hodnote 0 EUR. V druhom variante daňovník vykázal vyššie príjmy ako je spomínaná hranica 49 790 EUR, avšak zároveň jeho základ dane bol nižší ako

176,8-násobok sumy platného životného minima, čo predstavuje v roku 2021 hodnotu 37 981,94 EUR, a preto je povinný svoj základ dane zdaňovať sadzbou dane vo výške 19%. Pri treťom variante daňovník z dôvodu vyššieho základu dane využíva dve daňové sadzby a to tak, že tú časť základu dane, ktorá nepresahuje spomínanú hranicu 37 981,94 EUR zdaňuje sadzbou vo výške 19% a na zvyšok upraveného základu dane, ktorý túto sumu prevyšuje využíva sadzbu vo výške 25%. Vypočítanú daňovú povinnosť je potrebné ešte nakoniec upraviť o daňový bonus, ktorý je pre všetky tri varianty rovnaký, pričom je zložený z 12 - násobku sumy 46,44 EUR, ktorá predstavuje daňový bonus pre dieťa do 6 rokov veku, ďalej 6 – násobku hodnoty 23,22 EUR, čo je základná suma daňového bonusu pre deti nad 6 rokov platná do 30.6.2021 a následne ešte 6 – násobku sumy 39,47 EUR, ktorá predstavuje novú zvýšenú sadzbu zavedenú od 1.7.2021 pre deti vo veku od 6 do 15 rokov ako náhradu za dotáciu na stravovanie. Po odpočítaní daňového bonusu od vyčíslenej daňovej povinnosti dostáva podnikateľ daň na úhradu, ktorú je povinný odvieť správcovi dane, respektíve daňový preplatok, ktorý následne inkasuje. V našom príklade v prvom variante podnikateľ vykázal daňový preplatok vo výške 933,42 EUR, v ostatných dvoch variantoch naopak daň na úhradu. Konkrétne vyčíslené hodnoty nám zobrazuje tabuľka číslo 25.

Tabuľka 25 Výpočet daňovej povinnosti v roku 2021 - Slovensko

Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Upravený základ dane	0 EUR	23 879,77 EUR	145 000,00 EUR
Sadzba dane	15%	19%	19% + 25%
Daňová povinnosť	0 EUR	4 537,16 EUR	33 971,09 EUR
Daňový bonus	933,42 EUR	933,42 EUR	933,42 EUR
Daň na úhradu/daňový preplatok	- 933,42 EUR	3 603,74 EUR	33 037,67 EUR

Zdroj: vlastné spracovanie

V roku 2022 postupujeme pri výpočte daňovej povinnosti obdobne ako v predchádzajúcom roku, a teda upravený základ dane pre násobíme rovnako platnou sadzbou dane z príjmu fyzických osôb. Tá je v prvom variante opäť vo výške 15%, keďže zdaniteľné príjmy podnikateľa nepresahujú hodnotu 49 790 EUR. Jeho upravený základ dane je však v tomto variante na nulovej úrovni, to znamená, že pre násobením tohto základu dane a daňovej sadzby dosiahne daňovú povinnosť taktiež v hodnote 0 EUR. Pri druhom variante je daňovník povinný zdaníť svoje príjmy daňovou sadzbou vo výške 19%, a to z toho dôvodu, že jeho príjmy presahujú uvedenú hranicu 49 790 EUR. Pri treťom

variante je základ dane daňovníka, rovnako ako v roku 2021, zdaňovaný dvoma sadzbami dane, pričom tá časť základu dane, ktorá neprevyšuje hodnotu 38 553,01 EUR (176,8-násobok sumy životného minima) sa zdaňuje sadzbou vo výške 19%, a na tú časť daňového základu, ktorá je vyššia ako daná hranica sa uplatňuje sadzba v hodnote 25%. Od takto vypočítanej daňovej povinnosti sa následne odčítava daňový bonus, pričom ten je pre rok 2022 pre všetky tri varianty vo výške 90,74 EUR mesačne, zložený zo sumy 47,14 EUR pre dieťa do 6 rokov života a zo sumy 43,60 EUR pre dieťa od 6 do 15 rokov. Ročná výška daňového bonusu je tak na úrovni 1088,88 EUR. Túto položku následne odpočítame od vyčíslennej daňovej povinnosti a dostávame daň na úhradu, respektíve daňový preplatok. Obdobne ako v predchádzajúcom roku, aj v roku 2022 v prvom variante podnikateľ vykazuje daňový preplatok vo výške 1 088,88 EUR, v ďalších dvoch variantoch naopak daň na úhradu, ktorú je povinný odvieť správcovi dane. Skutočnosti zobrazuje tabuľka číslo 26.

Tabuľka 26 Výpočet daňovej povinnosti v roku 2022 - Slovensko

Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Upravený základ dane	0 EUR	23 675,00 EUR	145 000,00 EUR
Sadzba dane	15%	19%	19% + 25%
Daňová povinnosť	0 EUR	4 498,25 EUR	33 936,82 EUR
Daňový bonus	1 088,88 EUR	1 088,88 EUR	1 088,88 EUR
Daň na úhradu/daňový preplatok	- 1 088,88 EUR	3 409,37 EUR	32 847,94 EUR

Zdroj: vlastné spracovanie

V porovnaní s rokom 2021 vidíme, že celkové daňové zaťaženie podnikateľa sa znížilo, a to najmä z titulu zvyšovania položiek sociálneho charakteru, ako napríklad nezdaniteľných častí základu dane, či už na daňovníka alebo manžela/ku, ktorých zvyšovanie priamo súvisí s každoročným navyšovaním životného minima. Rovnako došlo aj k medziročnému zvýšeniu daňového bonusu na dieťa, ktoré ovplyvnilo aj celkovú výšku dane na úhradu, respektíve daňového preplatku.

Nakoniec sme ešte pristúpili k vyčísleniu efektívnej sadzby dane, ktorá, ako sme v úvode praktickej časti spomínali, hodnovernejšie vypovedá o skutočnom daňovom zaťažení podnikateľa. Túto skutočnosť si vieme demonštrovať aj prostredníctvom tabuľky č. 27, ktorá nám hovorí o tom, že efektívna daňová sadzba je nižšia ako nominálna daňová sadzba a to práve z dôvodu využitia sociálnych aspektov zdaňovania, konkrétne nezdaniteľných častí základu dane a daňového bonusu. Najviac sa efektívna daňová sadzba

približuje nominálnej sadzbe v treťom variante, čo je spôsobené nemožnosťou uplatniť si nezdaniteľné časti základu dane z dôvodu vysokého daňového základu. Táto skutočnosť potvrdzuje úvahu o progresívnom zdanení, ktorá hovorí o tom, že čím vyšší príjem daňovník dosiahne, tým má aj vyššie daňové zaťaženie. Najvyšší efekt sociálnych aspektov zdanenia vidíme v prvom variante, kedy je efektívna daňová sadzba záporná, pre rok 2021 vo výške -10,97%, čo predstavuje rozdiel oproti nominálnej sadzbe dane až o 25,97 percentuálneho bodu vplyvom využitia dostupných daňových zvýhodnení. V roku 2022 je táto sadzba ešte nižšia, na úrovni -12,97%, čo je o 27,97 percentuálneho bodu menej ako práve nominálna daňová sadzba. V tomto prípade je to spôsobené práve medziročným navýšovaním položky daňového bonusu. Efektívnu sadzbu dane by tiež mohlo ovplyvniť uplatnenie daňového bonusu na zaplatené úroky z hypotekárneho úveru, v prípade, že by náš podnikateľ požiadaval o takýto úver pred 35 rokom života. Daňová povinnosť by sa mu tak v oboch rokoch mohla znížiť až o 400 EUR, zároveň by klesla aj efektívna sadzba dane. S tým sme však v diplomovej práci nekalkulovali. Priemerná efektívna daňová sadzba v roku 2021 bola na úrovni 7,94%, v roku 2022 ešte poklesla na hodnotu 7,01%. Tento minimálny rozdiel vypovedá o skutočnosti, že medzi týmito dvoma sledovanými rokmi nedochádzalo k výrazným zmenám.

Tabuľka 27 Výpočet efektívnej sadzby dane pre roky 2021 a 2022 - Slovensko

Výpočet efektívnej sadzby dane v roku 2021			
Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Základ dane	8 510,84 EUR	30 000,00 EUR	145 000,00 EUR
Upravená daňová povinnosť	- 933,42 EUR	3 603,74 EUR	33 037,67 EUR
<i>Efektívna sadzba dane</i>	<i>- 10,97%</i>	<i>12,01%</i>	<i>22,78%</i>
Výpočet efektívnej sadzby dane v roku 2022			
Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Základ dane	8 394,92 EUR	30 000,00 EUR	145 000,00 EUR
Upravená daňová povinnosť	- 1 088,88 EUR	3 409,37 EUR	32 847,94 EUR
<i>Efektívna sadzba dane</i>	<i>- 12,97%</i>	<i>11,36%</i>	<i>22,65%</i>

Zdroj: vlastné spracovanie

4.2.2 Daňové zaťaženie fyzickej osoby v Českej republike

V rámci tejto podkapitoly sa budeme zaoberať výpočtom daňového zaťaženia podnikateľa pri jednotlivých variantoch nášho modelového príkladu v podmienkach českej legislatívy. Tá je v rámci daňovej oblasti v mnohom podobná tej slovenskej, avšak existujú určité rozdiely, ktoré si budeme následne demonštrovať. Pred samotným výpočtom, ako už bolo spomenuté, je potrebné príjmy a výdavky podnikateľa prepočítať zvoleným kurzom, ktorý, ako sme uviedli vyššie, je na úrovni 24,858 CZK za 1 EUR.

Jednotlivé varianty budú tak po prepočte v nasledovnom znení:

- v 1. variante dosiahne podnikateľ za dané obdobie príjmy vo výške 720 882 CZK, pričom výdavky budú v sume 198 864 CZK,
- v 2. variante podnikateľ vykáže príjmy v hodnote 1 864 350 CZK a skutočné výdavky vo výške 1 118 610 CZK,
- v 3. variante vykáže podnikateľ za zdaňovacie obdobie príjmy v hodnote 6 214 500 CZK, pričom skutočné výdavky sú vo výške 2 610 090 CZK.

Po prepočítaní príjmov a výdavkov zvoleným kurzom vieme následne pristúpiť k výpočtu základu dane. V Českej republike je obdobne ako na Slovensku možnosť využitia paušálnych výdavkov, prostredníctvom ktorých si môže podnikateľ, ktorý má skutočne vynaložené výdavky na nízkej úrovni, ponížiť základ dane a tým aj svoju daňovú povinnosť. Pri príjmoch zo živnostenského podnikania si daňovník môže uplatniť paušálne výdavky vo výške 60% z príjmov, najviac však do výšky 1 200 000 CZK. To platí tak pre rok 2021, ako aj pre rok 2022. Zároveň česká legislatíva, na rozdiel od tej slovenskej, hovorí, že v paušálnych výdavkoch podnikateľa sú zahrnuté všetky výdavky súvisiace s dosahovaním príjmov, to znamená aj odvody do Sociálnej a zdravotnej poisťovne. Podnikateľ si ich teda nemôže ešte odpočítať od príjmov ponížených o paušálne výdavky, ako tomu bolo v Slovenskej republike. Porovnanie paušálnych a skutočne vynaložených výdavkov je uvedené v tabuľke č. 28.

Tabuľka 28 Porovnanie paušálnych a skutočne vynaložených výdavkov - Česko

Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Príjmy	720 882,00 CZK	1 864 350,00 CZK	6 214 500,00 CZK
Skutočne vynaložené výdavky	198 864,00 CZK	1 118 610,00 CZK	2 610 090,00 CZK
Paušálne výdavky	432 529,20 CZK	1 118 610,00 CZK	1 200 000,00 CZK

Zdroj: vlastné spracovanie

Ako môžeme vidieť, v prvom variante je pre daňovníka výhodnejšie využiť paušálne výdavky v sume 432 529,20 CZK, čo je o približne 230 000 CZK viac ako sú jeho skutočne vynaložené výdavky. To umožní nízkopríjmovému podnikateľovi znížiť si v konečnom dôsledku svoju daňovú povinnosť. V druhom variante sa paušálne výdavky podnikateľa rovnajú jeho skutočne vynaloženým, čo znamená, že je na jeho rozhodnutí, ktorý spôsob vykazovania výdavkov si zvolí, keďže v rámci optimalizácie daňového zaťaženia sú obe možnosti rovnocenné. V treťom variante, obdobne ako tomu bolo na Slovensku, je pre podnikateľa výhodnejšie využiť skutočne vynaložené výdavky, konkrétne z toho dôvodu, že paušálne výdavky si podnikateľ môže uplatniť len do výšky 1 200 000 CZK, čo je menej ako výdavky, ktoré daňovník skutočne vynaložil.

Následne po porovnaní výhodnosti jednotlivých druhov výdavkov vieme pristúpiť k výpočtu základu dane podnikateľa, a to ako rozdiel príjmov a už spomínaných výdavkov. Základ dane nie je, ako tomu bolo na Slovensku, najskôr upravovaný o úľavy na daňovníka a manžela/ku, ale pristupuje sa priamo k jeho zdaneniu platnou sadzbou dane z príjmov fyzických osôb. Tá je pre rok 2021 na úrovni 15% z tej časti základu dane, ktorá nepresahuje 48 – násobok priemernej mzdy, čo predstavuje sumu 1 701 168 CZK ročne a 23% z tej časti, ktorá uvedenú hranicu presahuje. Ako môžeme vidieť, v prvom a druhom variante je základ dane nižší ako táto rozdeľujúca hodnota, a preto ho budeme zdaňovať sadzbou dane vo výške 15%. V treťom variante však toto neplatí a daňovník je povinný z dôvodu vysokého základu dane využiť dve sadzby dane, a to tak, že tú časť základu dane, ktorá nepresahuje spomínanú hranicu 1 701 168 CZK zdaní daňovou sadzbou vo výške 15% a na zvyšok základu dane využije sadzbu v hodnote 23%. Vypočítaná daňová povinnosť je uvedená v tabuľke č. 29.

Tabuľka 29 Výpočet daňovej povinnosti v roku 2021 - Česko

Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Príjmy	720 882,00 CZK	1 864 350,00 CZK	6 214 500,00 CZK
Výdavky	432 529,20 CZK	1 118 610,00 CZK	2 610 090,00 CZK
Základ dane	288 352,80 CZK	745 740,00 CZK	3 604 410,00 CZK
Sadzba dane	15%	15%	15% + 23%
Daňová povinnosť	43 252,92 CZK	111 861,00 CZK	692 920,86 CZK

Zdroj: vlastné spracovanie

Rovnako tak ako v predchádzajúcom roku budeme postupovať aj v roku 2022, pričom najskôr od dosiahnutých príjmov odpočítame výdavky (v prvom variante paušálne

výdavky, v druhom a treťom variante skutočne vykázané výdavky). Následne pristúpime k zdaneniu základu dane platnou daňovou sadzbu. Tá je v tomto roku nemenná, rovnako na úrovni 15% a 23%, pričom sa mení len hranica, ktorá oddeľuje zdaňovanie danými sadzbami dane. Hranica základu dane pre aplikáciu 23% daňovej sadzby je pre rok 2022 na úrovni 1 867 728 CZK (48 – násobok priemernej mzdy). V prvom a druhom variante daňovník, obdobne ako tomu bolo v predošlom roku, využíva sadzbu dane na úrovni 15%, keďže jeho základ dane je nižší ako uvedená hranica, a teda daňová povinnosť je na rovnakej úrovni ako v roku 2021. V treťom variante je daňovník povinný svoj základ dane do výšky 1 867 728 CZK zdaňovať sadzbou dane vo výške 15% a nad túto hranicu použije daňovú sadzbu v hodnote 23%. Daňová povinnosť podnikateľa je teda v tomto variante nižšia oproti predošlému roku, čo je spôsobené navýšením hranice, ktorá je zdaňovaná nižšou sadzbou dane. Výpočet rovnako zobrazuje tabuľka č. 30.

Tabuľka 30 Výpočet daňovej povinnosti v roku 2022 - Česko

Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Príjmy	720 882,00 CZK	1 864 350,00 CZK	6 214 500,00 CZK
Výdavky	432 529,20 CZK	1 118 610,00 CZK	2 610 090,00 CZK
Základ dane	288 352,80 CZK	745 740,00 CZK	3 604 410,00 CZK
Sadzba dane	15%	15%	15% + 23%
Daňová povinnosť	43 252,92 CZK	111 861,00 CZK	679 596,06 CZK

Zdroj: vlastné spracovanie

Od takto vypočítanej daňovej povinnosti je možnosť v Českej republike ešte odpočítať úľavu na daňovníka, rovnako ako aj úľavu na manžela/manželku alebo daňový bonus na deti. Toto je základný rozdiel pri výpočte daňovej povinnosti medzi touto krajinou a Slovenskou republikou. Úľava na daňovníka je pre rok 2021 určená zákonom o dani z príjmov jednotne pre všetkých daňovníkov na úrovni 27 840 CZK nezávisle od ich príjmov, a preto táto čiastka figuruje vo všetkých troch variantoch modelového príkladu. Úľava na manžela/ku je v tomto roku taktiež jednotná vo výške 24 840 CZK, vzhľadom na to, že príjem manžela/ky je na úrovni 0 CZK. Vidíme, že na rozdiel od Slovenskej republiky je výška položiek týchto daňových úľav rovnaká a nezávislá od výšky dosiahnutého základu dane. Poslednou položkou, ktorú odpočítavame od dosiahnutej daňovej povinnosti je daňové zvýhodnenie v podobe daňového bonusu. Jeho výška sa pritom v Českej republike neodvíja od veku dieťaťa, ale riadi sa určitou progresivitou, to znamená, že za prvé dieťa si môže daňovník od daňovej povinnosti odpočítať určitú

čiasťku (pre rok 2021 je to 15 204 CZK ročne), na druhé dieťa mu je priznaná vyššia suma (22 320 CZK ročne pre rok 2021) a pri treťom a ďalšom dieťati si môže odpočítať ešte viac (27 840 CZK ročne). Keďže náš podnikateľ má dve maloleté deti, daňový bonus sme vypočítali ako súčet peňažnej čiastky na prvé a druhé dieťa, čo je v tomto prípade 37 524 CZK. Po odpočítaní daňových úľav a daňového zvýhodnenia od vypočítanej daňovej povinnosti získavame upravenú daňovú povinnosť. Podobne ako v Slovenskej republike, aj tu vidíme v prvom variante daňový preplatok vo výške 46 951,08 CZK, v ostatných dvoch prípadoch je to daňový nedoplatok. Údaje nám zobrazuje tabuľka č. 31.

Tabuľka 31 Výpočet upravenej daňovej povinnosti v roku 2021 - Česko

Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Daňová povinnosť	43 252,92 CZK	111 861,00 CZK	692 920,86 CZK
Úľava na daňovníka	27 840,00 CZK	27 840,00 CZK	27 840,00 CZK
Úľava na manžela/ku	24 840,00 CZK	24 840,00 CZK	24 840,00 CZK
Daňový bonus	37 524,00 CZK	37 524,00 CZK	37 524,00 CZK
Upravená daňová povinnosť	- 46 951,08 CZK	21 657,00 CZK	602 716,86 CZK

Zdroj: vlastné spracovanie

Rovnaký princíp výpočtu upravenej daňovej povinnosti využívame aj v roku 2022, to znamená od vypočítanej daňovej povinnosti odpočítavame vykázané úľavy a daňové zvýhodnenie. Medziročný rozdiel oproti roku 2021 spočíva vo výške daňovej úľavy na daňovníka, pričom sa zvýšila o 3 000 CZK z 27 840 CZK na 30 840 CZK. Rovnako je jednotná pre všetkých daňovníkov, bez ohľadu na výšku príjmu či základu dane. Na rozdiel od úľavy na daňovníka, pri úľave na manžela/ku k zmene výšky tohto zvýhodnenia nedošlo, a preto je vo všetkých variantoch stále na úrovni 24 840 CZK. Daňový bonus na deti rovnako tak ostal na úrovni roka 2021, a teda v našom prípade na prvé dieťa vo výške 15 204 CZK a na druhé v sume 22 320 CZK, čo spolu činí taktiež 37 524 CZK. Po následnom odpočítaní daňových úľav a daňového zvýhodnenia od vypočítanej daňovej povinnosti dostávame upravenú daňovú povinnosť, ktorá je rovnako v prvom variante vo forme daňového preplatku, v druhom a treťom variante vo forme daňového nedoplatku. Výpočet upravenej daňovej povinnosti zobrazuje tabuľka č. 32.

Tabuľka 32 Výpočet upravenej daňovej povinnosti v roku 2022 - Česko

Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Daňová povinnosť	43 252,92 CZK	111 861,00 CZK	679 596,06 CZK
Úľava na daňovníka	30 840,00 CZK	30 840,00 CZK	30 840,00 CZK
Úľava na manžela/ku	24 840,00 CZK	24 840,00 CZK	24 840,00 CZK
Daňový bonus	37 524,00 CZK	37 524,00 CZK	37 524,00 CZK
Upravená daňová povinnosť	- 49 951,08 CZK	18 657,00 CZK	586 392,06 CZK

Zdroj: vlastné spracovanie

Celkovo môžeme konštatovať, že medzi rokom 2021 a 2022 nenastali žiadne výrazné zmeny, a preto sa výška upraveného daňového zaťaženia medziročne príliš nelíši. Rozdiel 3 000 CZK je spôsobený navýšením daňovej úľavy na daňovníka. Väčšia zmena je badateľná jedine pri treťom variante, čo je spôsobené už spomínaným zvýšením hranice, od ktorej sa základ dane zdaňuje vyššou daňovou sadzbou.

Po výpočte upravenej daňovej povinnosti sme s ohľadom na následnú lepšiu porovnateľnosť daňového zaťaženia podnikateľa vyčíslili aj efektívnu sadzbu dane. Tá je počítaná rovnako ako v Slovenskej republike podielom skutočnej daňovej povinnosti na vyčíslenom základe dane. Efektívna daňová sadzba je vo všetkých prípadoch nižšia ako nominálna daňová sadzba z dôvodu využitia práve sociálnych aspektov, a teda úľavy na daňovníka a manžela/ku, ale aj daňového bonusu na deti. Môžeme konštatovať, že najbližšie je efektívna daňová sadzba tej nominálnej v treťom variante, čo je spôsobené vyšším základom dane, ale aj využitím vyššej daňovej sadzby. Najďalej má od nej naopak v prvom variante, kedy v roku 2021 je dokonca záporná vo výške -16,28%, čo je o 31,28 percentuálneho bodu menej ako nominálna sadzba dane. Toto je spôsobené využitím daňových úľav a zvýhodnení. V roku 2022 je efektívna daňová sadzba ešte nižšia ako v predošlom roku, konkrétne na úrovni -17,33%, čo je oproti nominálnej daňovej sadzbe o 32,33 percentuálneho bodu menej. Tento rozdiel je spôsobený medziročným navýšovaním výšky daňovej úľavy na daňovníka o 3 000 CZK. Priemerná efektívna daňová sadzba je v roku 2021 na úrovni 1,11%, v roku 2022 je dokonca len na úrovni 0,48%, čo vypovedá o rozsiahlych možnostiach znižovania daňovej povinnosti v Českej republike prostredníctvom daňových úľav a zvýhodnení. Zaujímavé by bolo, rovnako ako v Slovenskej republike, poukázať aj na vplyv uplatnenia nezdaniteľnej časti základu dane na úroky z hypotekárneho úveru, ktorá je v hodnote až 150 000 CZK na domácnosť. Táto položka by znížila daňovú povinnosť podnikateľa, a rovnako aj efektívnu sadzbu dane.

S týmto zvýhodnením však v diplomovej práci nekalkulujeme. Výpočet efektívnej daňovej sadzby pre oba sledované roky zobrazuje tabuľka č. 33.

Tabuľka 33 Výpočet efektívnej sadzby dane pre roky 2021 a 2022 - Česko

Výpočet efektívnej sadzby dane v roku 2021			
Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Základ dane	288 352,80 CZK	745 740,00 CZK	3 604 410,00 CZK
Upravená daňová povinnosť	- 46 951,08 CZK	21 657,00 CZK	602 716,86 CZK
<i>Efektívna sadzba dane</i>	- 16,28%	2,90%	16,72%
Výpočet efektívnej sadzby dane v roku 2022			
Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Základ dane	288 352,80 CZK	745 740,00 CZK	3 604 410,00 CZK
Upravená daňová povinnosť	- 49 951,08 CZK	18 657,00 CZK	586 392,06 CZK
<i>Efektívna sadzba dane</i>	- 17,33%	2,50%	16,27%

Zdroj: vlastné spracovanie

4.2.3 Daňové zaťaženie fyzickej osoby v Poľsku

Ďalšou krajinou, v ktorej budeme demonštrovať výpočet daňového zaťaženia podnikateľa v rámci všetkých troch variantov modelového príkladu je Poľsko. Rovnako ako v Českej republike, z dôvodu rozdielnosti mien je najskôr potrebné príjmy a výdavky podnikateľa prepočítať zvoleným kurzom, ktorý sme uviedli aj vyššie, konkrétne na úrovni 4,5969 PLN za 1 EUR. Jednotlivé varianty modelového príkladu budú následne po prepočte v znení:

- v 1. variante podnikateľ vykáže za zdaňovacie obdobie príjmy v sume 133 310,10 PLN, pričom výdavky budú v hodnote 36 775,20 PLN,
- v 2. variante dosiahne podnikateľ príjmy vo výške 344 767,50 PLN a skutočné výdavky v sume 206 860,50 PLN,
- v 3. variante vykáže podnikateľ príjmy v hodnote 1 149 225 PLN, pričom skutočne vynaložené výdavky sú vo výške 482 674,50 PLN.

Po prepočítaní príjmov a výdavkom zvoleným kurzom môžeme následne pristúpiť k výpočtu základu dane. Poľská legislatíva však, na rozdiel od tej slovenskej a českej, neumožňuje daňovníkom uplatňovať si paušálne výdavky, ale len tie skutočne vynaložené,

čím sa redukuje možnosť optimalizovania daňovej povinnosti podnikateľa. S týmito výdavkami budeme z toho dôvodu pracovať aj v rámci ďalších výpočtov.

Základ dane podnikateľa vypočítame veľmi jednoducho, konkrétne ako rozdiel jeho príjmov a skutočne vykázaných výdavkov. Obdobne ako v Českej republike, po vyčíslení základu dane pristupujeme priamo k jeho zdaneniu platnou sadzbou dane z príjmu, bez možnosti uplatnenia nezdaniteľných častí základu dane. Daňová sadzba je v Poľsku nastavená progresívne, pre rok 2021 na úrovni 17% z tej časti základu dane, ktorý nepresiahne hodnotu 85 528 PLN a 32% zo zvyšku základu dane, ktorý uvedenú hranicu presahuje. V prvých dvoch variantoch, vzhľadom na to, že podnikateľ vykazuje vyšší základ dane ako je daná suma 85 528 PLN, pristúpime k jeho zdaneniu oboma daňovými sadzbami, teda 17% a 32%. V treťom variante je pre podnikateľa výhodnejšie využiť tzv. rovnú daň, ktorú využívajú daňovníci s vysokými príjmami. Tá je na úrovni 19% zo základu dane bez ohľadu na jeho výšku. Jej nevýhoda však spočíva v nemožnosti využiť daňové úľavy ani daňový bonus, čo si budeme demonštrovať nižšie. Konkrétne výpočty zobrazuje tabuľka č. 34.

Tabuľka 34 Výpočet daňovej povinnosti v roku 2021 - Poľsko

Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Príjmy	133 310,10 PLN	344 767,50 PLN	1 149 225,00 PLN
Výdavky	36 775,20 PLN	206 860,50 PLN	482 674,50 PLN
Základ dane	96 534,90 PLN	137 907,00 PLN	666 550,50 PLN
Sadzba dane	17% + 32%	17% + 32%	19%
Daňová povinnosť	18 061,97 PLN	31 301,04 PLN	126 644,60 PLN

Zdroj: vlastné spracovanie

Rovnako ako v predošlom roku, aj v roku 2022 vypočítame základ dane podnikateľa ako rozdiel dosiahnutých príjmov a výdavkov vynaložených na ich dosiahnutie. Vypočítaný základ dane v prvých dvoch variantoch následne zaťažíme platnou sadzbou dane z príjmov, pričom v tomto roku sa rovnako hovorí o progresívnom zdanení, a teda dvoch daňových pásmach s daňovými sadzbami 17% a 32%, pričom oddelené sú určitou výškou základu dane. Tá sa pre rok 2022 zvyšuje z minuloročnej hodnoty 85 528 PLN na úroveň 120 000 PLN. Znamená to, že daňovník je povinný zdaňovať svoj základ dane, ktorý nepresahuje 120 000 PLN daňovou sadzbou vo výške 17% a zvyšnú časť základu dane, ktorá túto hranicu presahuje, sadzbou dane v hodnote 32%. Výsledkom toho je znížená daňová povinnosť podnikateľa práve z dôvodu

navýšenia hranice, do ktorej je základ dane zdaňovaný nižšou daňovou sadzbou. V prvom variante, na rozdiel od roku 2021, využívame len jednu daňovú sadzbu, nakoľko sa základ dane nachádza v rámci spomínaného limitu. V druhom variante sa však základ dane podnikateľa z dôvodu jeho vyššej hodnoty zdaňuje oboma uvedenými sadzbami, konkrétne 17% a 32%. Pri treťom variante je rovnako ako v predošlom roku uplatňovaná rovná daň vo výške 19% bez ohľadu na základ dane, pričom tento spôsob zdanenia si daňovník určil na začiatku podnikania vzhľadom k predpokladu dosahovania vyšších príjmov. Výpočet daňovej povinnosti zobrazuje tabuľka č. 35.

Tabuľka 35 Výpočet daňovej povinnosti v roku 2022 - Poľsko

Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Príjmy	133 310,10 PLN	344 767,50 PLN	1 149 225,00 PLN
Výdavky	36 775,20 PLN	206 860,50 PLN	482 674,50 PLN
Základ dane	96 534,90 PLN	137 907,00 PLN	666 550,50 PLN
Sadzba dane	17%	17% + 32%	19%
Daňová povinnosť	16 410,93 PLN	26 130,24 PLN	126 644,60 PLN

Zdroj: vlastné spracovanie

Od takto vypočítanej daňovej povinnosti má daňovník v Poľsku v roku 2021 ešte možnosť odpočítať si sumu znižujúcu daň, rovnako ako aj daňový bonus na deti. Na rozdiel od predchádzajúcich dvoch krajín však nie je možné, či už základ dane, alebo samotnú daňovú povinnosť ponížiť o daňovú úľavu na manželku. Suma znižujúca daň je v tomto roku využiteľná len v prípade, že daňovník dosiahol základ dane nižší ako 127 001 PLN, to znamená, že ju podnikateľ môže využiť len v prvom variante. Výpočet tejto položky je presnejšie uvedený v teoretickej časti našej diplomovej práce, pričom je k dispozícii pre každé rozpätie výšky základu dane. V našom prípade, v prvom variante, daňovník dosahuje základ dane 96 534,90 PLN, čo môžeme zaradiť do skupiny s výškou základu dane od 85 529 PLN do 127 000 PLN, kde výpočet sumy znižujúcej daň je nasledovný: $525,12 - (525,12 * (ZD - 85 528) / 41 472)$. Výsledok je potom na úrovni 385,75 PLN. V Poľsku je rovnako okrem tejto úľavy možnosť využiť aj daňový bonus na deti, pričom táto položka je v sume 1 112,04 PLN za rok na prvé dieťa a rovnaká výška platí aj pre druhé dieťa. Spolu je výška danej úľavy na úrovni 2 224,08 PLN. V prípade, že by daňovník mal len jedno dieťa, pričom jeho príjem je vyšší ako 112 000 PLN, nemal by nárok na odpočítanie daňového bonusu. Keďže však má dve maloleté deti, obmedzenie výšky príjmu neplatí a je možné uplatniť si danú daňovú úľavu. Jediný variant, pri ktorom

nie je možné uplatniť, či už sumu znižujúcu daň alebo daňový bonus na deti je práve tretí, pričom ako už bolo vyššie spomenuté, je to z dôvodu, že podnikateľ si uplatňuje rovnú daň, ktorou si znižuje svoju daňovú povinnosť, a tak mu už nevzniká nárok na iné daňové úľavy a zvýhodnenia. Po následnom odpočítaní sumy znižujúcej daň a daňového bonusu od daňovej povinnosti získavame upravenú daňovú povinnosť, pričom na rozdiel od predchádzajúcich dvoch krajín, v každom variante daňovník vykázal daňový nedoplatok. Skutočnosti zobrazuje tabuľka č. 36.

Tabuľka 36 Výpočet upravenej daňovej povinnosti v roku 2021 - Poľsko

Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Daňová povinnosť	18 061,97 PLN	31 301,04 PLN	126 644,60 PLN
Suma znižujúca daň	385,75 PLN	0 PLN	0 PLN
Daňový bonus	2 224,08 PLN	2 224,08 PLN	0 PLN
Upravená daňová povinnosť	15 452,14 PLN	29 076,96 PLN	126 644,60 PLN

Zdroj: vlastné spracovanie

Rovnaký spôsob výpočtu ako v predošlom roku využijeme aj v roku 2022, to znamená, že od daňovej povinnosti odpočítame sumu znižujúcu daň a daňový bonus na deti. Suma znižujúca daň sa medziročne zvýšila na úroveň 5 100 PLN, pričom je stanovená jednotne pre všetkých podnikateľov, bez ohľadu na základ dane. Znamená to teda, že sa zrušil výpočet tejto sumy na základe intervalov hodnôt základov dane, rovnako ako sa zrušila hranica, do ktorej je možné danú úľavu uplatniť. Táto zmena súvisela s rozšírením sociálnej politiky v oblasti zdaňovania a oslobodila od dane podnikateľov, ktorých základ dane je nižší ako 30 000 PLN. V rámci položky daňový bonus nedošlo medziročne k žiadnej zmene, a teda jeho výška je rovnako na úrovni 2 224,08 PLN (1 112,04 PLN za rok na jedno dieťa). Daňovú úľavu na manželku opäť nie je možné využiť. Rovnako ako v roku 2021, aj v tomto roku podnikateľ, ktorý reprezentuje tretí variant, nemôže využiť ani sumu znižujúcu daň, ani daňový bonus, a to z toho dôvodu, že si uplatňuje rovnú daň vo výške 19% a tým si už optimalizuje výslednú daň. Po výpočte jednotlivých položiek vieme pristúpiť aj k vyčísleniu upravenej daňovej povinnosti ako rozdiel pôvodnej daňovej povinnosti a sumy znižujúcej daň, ale aj daňového bonusu. V tabuľke číslo 37 vidíme, že vo všetkých troch variantoch je upravená daňová povinnosť rovnako vo forme daňového nedoplatku.

Tabuľka 37 Výpočet upravenej daňovej povinnosti v roku 2022 - Poľsko

Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Daňová povinnosť	16 410,93 PLN	26 130,24 PLN	126 644,60 PLN
Suma znižujúca daň	5 100 PLN	5 100 PLN	0 PLN
Daňový bonus	2 224,08 PLN	2 224,08 PLN	0 PLN
Upravená daňová povinnosť	9 086,85 PLN	18 806,16 PLN	126 644,60 PLN

Zdroj: vlastné spracovanie

Môžeme konštatovať, že medzi dvoma sledovanými rokmi došlo k pomerne výrazným zmenám, ktoré spôsobili medziročné zníženie daňového zaťaženia podnikateľa. Zmena nastala v rámci navýšenia hodnoty, ktorá oddeľuje zdaňovanie jednotlivými sadzbami dane (17% a 32%) z hodnoty 85 528 PLN na úroveň 120 000 PLN. Najväčší rozdiel táto skutočnosť spôsobila v druhom variante, z dôvodu vyššieho základu dane. Druhou významnou zmenou bolo aj navýšenie sumy znižujúcej daň, čo viedlo k optimalizácii daňového zaťaženia v prvých dvoch variantoch. Pri treťom variante nenastala žiadna zmena, nakoľko daňovník využíva rovnú daň vo výške 19%, ktorá mu nedovoľuje uplatniť si daňové úľavy či zvýhodnenia. V priemere sa však podarilo znížiť daňovú povinnosť medziročne o viac ako 5 500 PLN.

Na záver sme rovnako pristúpili aj k výpočtu efektívnej sadzby dane, ktorú budeme následne využívať na komparáciu daňového zaťaženia v jednotlivých krajinách Vyšehradskej štvorky. V tabuľke č. 38 vidíme, že efektívna sadzba dane je vo väčšine prípadov nižšia ako nominálna sadzba dane, najlepšie tento efekt vidíme v roku 2022 v prvom a druhom variante, a to práve z dôvodu navýšenia sociálnych aspektov zdaňovania, najmä sumy znižujúcej daň až na úroveň 5 100 PLN. V tomto roku pri prvom variante pozorujeme rozdiel efektívnej a nominálnej daňovej sadzby až na úrovni 7,59 percentuálneho bodu, v druhom variante je to približne o 5,31 percentuálneho bodu. Tento rozdiel súvisí s využitím sumy znižujúcej daň a rovnako aj daňového bonusu na deti. Pri treťom variante je efektívna sadzba dane rovná tej nominálnej, čo je spôsobené využitím rovnej dane na úrovni 19%, ktorá ďalej daňovníkovi neumožňuje využiť daňové zvýhodnenie či úľavy. Priemerná efektívna daňová sadzba v roku 2021 je na úrovni 18,70%, následne v roku 2022 poklesla na hodnotu 14,02%, čo nám vypovedá o skutočnosti, že medziročne došlo k pomerne výrazným zmenám v oblasti zdaňovania, čo prispelo k zníženiu daňového zaťaženia podnikateľa.

Tabuľka 38 Výpočet efektívnej sadzby dane pre roky 2021 a 2022 - Poľsko

Výpočet efektívnej sadzby dane v roku 2021			
Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Základ dane	96 534,90 PLN	137 907,00 PLN	666 550,50 PLN
Upravená daňová povinnosť	15 452,14 PLN	29 076,96 PLN	126 644,60 PLN
<i>Efektívna sadzba dane</i>	<i>16,01%</i>	<i>21,08%</i>	<i>19,00%</i>
Výpočet efektívnej sadzby dane v roku 2022			
Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Základ dane	96 534,90 PLN	137 907,00 PLN	666 550,50 PLN
Upravená daňová povinnosť	9 086,85 PLN	18 806,16 PLN	126 644,60 PLN
<i>Efektívna sadzba dane</i>	<i>9,41%</i>	<i>13,64%</i>	<i>19,00%</i>

Zdroj: vlastné spracovanie

4.2.4 Daňové zaťaženie fyzickej osoby v Maďarsku

Poslednom krajinou, v ktorej budeme počítať daňové zaťaženie zvoleného podnikateľa je Maďarsko. Rovnako ako v predošlých krajinách, pristúpime k výpočtu daňovej povinnosti pre všetky tri varianty nášho modelového príkladu a následne na záver vyčíslime efektívnu sadzbu dane, ktorá bude dôležitá pre záverečnú komparáciu. Predtým však, ako pristúpime k výpočtu, je potrebné z dôvodu rozdielnosti mien najskôr príjmy a výdavky podnikateľa prepočítať zvoleným kurzom, ktorý je na úrovni 369,19 HUF za 1 EUR. Varianty modelového príkladu budú následne po prepočte v znení:

- v 1. variante dosiahne podnikateľ za zdaňovacie obdobie príjmy vo výške 10 706 510 HUF, pričom výdavky sú na úrovni 2 953 520 HUF,
- v 2. variante vykáže príjmy v hodnote 27 689 250 HUF, pričom skutočne vynaložené výdavky sú vo výške 16 613 550 HUF,
- v 3. variante podnikateľ dosiahne za dané obdobie príjmy v hodnote 92 297 500 HUF a skutočné výdavky vo výške 38 764 950 HUF.

Následne po prepočítaní príjmov a výdavkov určeným kurzom pristupujeme k výpočtu základu dane. Ten je počítaný ako rozdiel príjmov a výdavkov, pričom v Maďarsku majú podnikatelia opäť možnosť využiť aj paušálne výdavky, ktoré sú však len na úrovni 10% z príjmu, avšak bez stanovenia hranice, do ktorej si môžu dané výdavky uplatniť, to znamená, že ich môžu využiť aj vysokopříjmoví podnikatelia. Porovnanie skutočne vynaložených výdavkov a paušálnych výdavkov zobrazuje tabuľka č. 39.

Tabuľka 39 Porovnanie paušálnych a skutočne vynaložených výdavkov - Maďarsko

Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Príjmy	10 706 510,00 HUF	27 689 250,00 HUF	92 297 500,00 HUF
Skutočné výdavky	2 953 520,00 HUF	16 613 550,00 HUF	38 764 950,00 HUF
Paušálne výdavky	1 070 651,00 HUF	2 768 925,00 HUF	9 229 750,00 HUF

Zdroj: vlastné spracovanie

Ako môžeme vidieť, vzhľadom na to, že paušálne výdavky sú len na úrovni 10% z príjmov, neprevyšujú skutočne vynaložené výdavky, a teda nie je výhodné ich využiť ani v jednom zo skúmaných variantov. Je to práve spôsobené tým, že cieľom podnikateľa je vykázat' čo najvyššie výdavky, ktoré mu znížia základ dane a v konečnom dôsledku aj daňovú povinnosť. Z toho dôvodu budeme v modelovom príklade kalkulovať s preukázateľnými výdavkami.

Po porovnaní výhodnosti jednotlivých typov výdavkov môžeme pristúpiť k vyčísleniu základu dane podnikateľa v roku 2021, rovnako ako rozdiel príjmov a výdavkov na úrovni skutočne vynaložených výdavkov. Maďarská legislatíva neumožňuje uplatniť si úľavu na daňovníka, či manželku, je však možné využiť tzv. rodinnú zľavu na deti, ktorá sa na rozdiel od ostatných krajín odpočítava priamo od vypočítaného základu dane, ešte pred jeho zdanením. Tá je pre rok 2021 rozdelená v závislosti od počtu detí, pričom v prípade, že má daňovník jedno dieťa, výška bonusu je na úrovni 800 040 HUF ročne, v prípade, že má dve deti, suma na jedno dieťa sa zvyšuje na úroveň 1 599 960 HUF ročne, to znamená v našom prípade vynásobíme túto čiastku dvoma a dostávame tzv. rodinnú zľavu v hodnote 3 199 920 HUF. Táto je nezávislá od výšky príjmu, respektíve základu dane, to znamená, že je využiteľná pre všetky tri varianty príkladu. Odpočítaním rodinnej zľavy od základu dane dostaneme upravený základ dane, ktorý bude následne predmetom zdanenia sadzbou dane z príjmu fyzických osôb. Tá je na rozdiel od ostatných krajín Vyšehradskej štvorky konštantná na úrovni 15% bez ohľadu na výšku príjmu, to znamená, že nie je využité progresívne zdanenie, ako tomu bolo v iných krajinách. Sadzbu využijeme pri všetkých troch variantoch modelového príkladu a výpočtom získavame konečnú daňovú povinnosť podnikateľa, ktorá je vo forme daňového nedoplatku. Vyčíslenie daňovej povinnosti je v Maďarsku veľmi jednoduché, legislatíva navyše ani neumožňuje využiť úľavu na daňovníka alebo manželku, ako tomu bolo v predchádzajúcich troch krajinách. Spomínané skutočnosti zobrazuje tabuľka č. 40.

Tabuľka 40 Výpočet daňovej povinnosti v roku 2021 - Maďarsko

Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Príjmy	10 706 510,00 HUF	27 689 250,00 HUF	92 297 500,00 HUF
Výdavky	2 953 520,00 HUF	16 613 550,00 HUF	38 764 950,00 HUF
Základ dane	7 752 990,00 HUF	11 075 700,00 HUF	53 532 550,00 HUF
Rodinná zľava	3 199 920,00 HUF	3 199 920,00 HUF	3 199 920,00 HUF
Upravený základ dane	4 553 070,00 HUF	7 875 780,00 HUF	50 332 630,00 HUF
Sadzba dane	15%	15%	15%
Daňová povinnosť	682 960,50 HUF	1 181 367,00 HUF	7 549 894,50 HUF

Zdroj: vlastné spracovanie

Rovnako ako v predchádzajúcom roku, aj v roku 2022 vypočítame základ dane daňovníka ako rozdiel vykázaných príjmov a výdavkov, pričom tie sú v každom variante na úrovni skutočne vynaložených výdavkov. Od takto vypočítaného základu dane si nemôže podnikateľ v Maďarsku odpočítať úľavu na daňovníka, či manželku, avšak môže si uplatniť rodinnú zľavu na deti. V tomto smere v oblasti výšky danej zľavy medziročne k žiadnej zmene nedošlo, a preto počítame úľavu na základe počtu detí daňovníka, spôsobom, že pri dvoch maloletých deťoch podnikateľa vynásobíme hodnotu 1 599 960 HUF dvoma a dostávame sumu 3 199 920 HUF. Tá je platná pre všetky vykazované varianty, nakoľko sa neodvíja od výšky dosiahnutého príjmu, a ako vidíme, je zhodná s tou, ktorú si podnikateľ uplatnil v predošlom roku. Odpočítaním rodinnej zľavy od základu dane daňovníka získavame upravený základ dane, ktorý následne zdaníme platnou sadzbou dane z príjmov fyzických osôb. Tá sa opäť v roku 2022 nemenila, zostala konštantne na úrovni 15% bez ohľadu na výšku príjmu, či základu dane. Takto jednotne nastavená a pomerne nízka sadzba dane je kompenzáciou za nemožnosť využiť úľavu na daňovníka alebo manžela/ku. Daňovú sadzbu využijeme vo všetkých troch variantoch modelového príkladu a výpočtom získavame daňovú povinnosť podnikateľa, pričom v každom prípade je vo forme daňového nedoplatku. Spomínané skutočnosti uvádzame v tabuľke č. 41.

Tabuľka 41 Výpočet daňovej povinnosti v roku 2022 - Maďarsko

Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Príjmy	10 706 510,00 HUF	27 689 250,00 HUF	92 297 500,00 HUF
Výdavky	2 953 520,00 HUF	16 613 550,00 HUF	38 764 950,00 HUF
Základ dane	7 752 990,00 HUF	11 075 700,00 HUF	53 532 550,00 HUF
Rodinná zľava	3 199 920,00 HUF	3 199 920,00 HUF	3 199 920,00 HUF
Upravený základ dane	4 553 070,00 HUF	7 875 780,00 HUF	50 332 630,00 HUF
Sadzba dane	15%	15%	15%
Daňová povinnosť	682 960,50 HUF	1 181 367,00 HUF	7 549 894,50 HUF

Zdroj: vlastné spracovanie

Ako môžeme vidieť, na rozdiel od ostatných krajín Vyšehradskej štvorky, medzi rokmi 2021 a 2022 nedošlo v skúmaných oblastiach k žiadnym zmenám, z toho dôvodu je aj výška daňovej povinnosti podnikateľa v roku 2022 vo všetkých troch variantoch rovnaká ako v predchádzajúcom roku.

Po výpočte daňovej povinnosti podnikateľa sme pristúpili aj k vyčísleniu efektívnej sadzby dane, ktorá sa počíta ako podiel skutočnej daňovej povinnosti na dosiahnutom základe dane. Ako môžeme vidieť v tabuľke číslo 42, efektívna sadzba je vo všetkých troch variantoch v oboch rokoch nižšia ako nominálna sadzba dane, a to práve z dôvodu daňovej úľavy v podobe pomerne štedrej rodinnej zľavy vo výške 3 199 920,00 HUF (8 667,41 €). Ako už bolo spomenuté, z dôvodu, že medzi rokmi 2021 a 2022 nedošlo k žiadnym zmenám pri výpočte daňového zaťaženia, je aj efektívna sadzba dane v jednotlivých variantoch v rámci oboch rokov rovnaká. Najbližšie má efektívna sadzba dane tej nominálnej v treťom variante, čo je spôsobené tým, že podnikateľ vykazuje vysoké príjmy a tým pádom aj vysoký základ dane. Najďalej má naopak od nej v prvom variante, kde je efektívna daňová sadzba o 6,19 percentuálneho bodu nižšia ako tá nominálna, čo je dôsledkom nižšieho základu dane daňovníka. Priemerná efektívna daňová sadzba bola v roku 2021 rovnako ako aj roku 2022 na úrovni 11,19%, čo je menej ako tomu bolo v Poľsku.

Tabuľka 42 Výpočet efektívnej sadzby dane pre roky 2021 a 2022 - Maďarsko

Výpočet efektívnej sadzby dane v roku 2021			
Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Základ dane	7 752 990,00 HUF	11 075 700,00 HUF	53 532 550,00 HUF
Daňová povinnosť	682 960,50 HUF	1 181 367,00 HUF	7 549 894,50 HUF
<i>Efektívna sadzba dane</i>	<i>8,81%</i>	<i>10,67%</i>	<i>14,10%</i>
Výpočet efektívnej sadzby dane v roku 2022			
Položka	1. variant	2. variant	3. variant
Základ dane	7 752 990,00 HUF	11 075 700,00 HUF	53 532 550,00 HUF
Daňová povinnosť	682 960,50 HUF	1 181 367,00 HUF	7 549 894,50 HUF
<i>Efektívna sadzba dane</i>	<i>8,81%</i>	<i>10,67%</i>	<i>14,10%</i>

Zdroj: vlastné spracovanie

4.2.5 Porovnanie daňového zaťaženia fyzickej osoby v krajinách V4

Po vyčíslení daňového zaťaženia podnikateľa a následne aj efektívnej sadzby dane v každej krajine Vyšehradskej štvorky sa budeme v tejto podkapitole venovať jej komparácii. Ako sme už v úvode praktickej časti práce uviedli, efektívna sadzba dane nám lepšie vypovedá o skutočnom daňovom zaťažení podnikateľa, aj s ohľadom na využitie rôznych daňových úľav a zvýhodnení, ktoré daňovníkovi znižujú jeho daňovú povinnosť. Efektívne sadzby dane v jednotlivých krajinách budeme porovnávať pre rok 2021 a následne aj pre rok 2022 s ohľadom na výhodnosť pre podnikateľa. V tabuľke č. 43 uvádzame efektívne sadzby dane v roku 2021 pre všetky tri varianty.

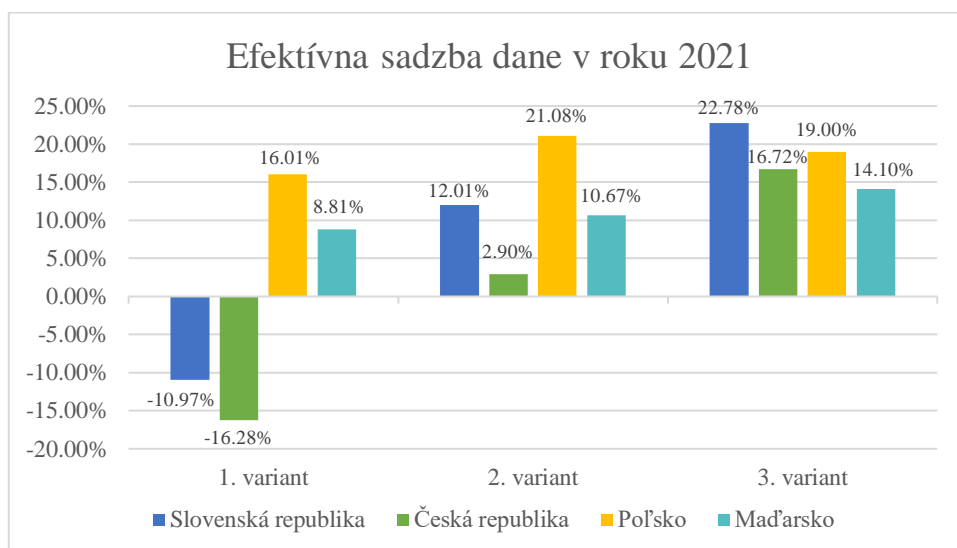
Tabuľka 43 Porovnanie efektívnej daňovej sadzby v krajinách V4 v roku 2021

Krajina	1. variant	2. variant	3. variant
Slovenská republika	- 10,97%	12,01%	22,78%
Česká republika	- 16,28%	2,90%	16,72%
Poľsko	16,01%	21,08%	19,00%
Maďarsko	8,81%	10,67%	14,10%

Zdroj: vlastné spracovanie

Ako môžeme vidieť, najnižšiu efektívnu sadzbu dane v prvom variante dosiahol podnikateľ v Českej republike, kde je sadzba dokonca záporná, konkrétne na úrovni -16,28%. To bolo dôsledkom využitia úľavy na daňovníka, rovnako ako aj na manžela/ku,

ktoré sa na rozdiel od Slovenskej republiky neodpočítavajú od základu dane, ale až od vyčíslenej daňovej povinnosti podnikateľa, čo má v konečnom dôsledku väčší efekt pre daňovníka. Naopak najvyššiu efektívnu sadzbu vidíme v tomto variante v Poľsku, čo je spôsobené pomerne vysokou sadzbou dane z príjmu fyzických osôb, a zároveň nízkou hodnotou daňovej úľavy na daňovníka. Efektívna sadzba dane v Poľsku je tak až na úrovni 16,01%, čo je o 32,29 percentuálneho bodu viac ako v už spomínanej Českej republike. V druhom variante je pozícia najvyššej a najnižšej efektívnej daňovej sadzby zachovaná, a teda najmenšiu sadzbu dane vykázal podnikateľ v Českej republike, na úrovni 2,90%, vzhľadom na to, že už spomínané daňové úľavy mohol využiť aj pri vyššom príjme, keďže boli stanovené na jednotnej úrovni pre všetkých daňovníkov. Najvyššia efektívna sadzba dane je opäť v Poľsku, na úrovni 21,08%, keďže z dôvodu vysokého príjmu si v druhom variante podnikateľ nemohol uplatniť sumu znižujúcu daň a tak si ponížil svoju daňovú povinnosť. V treťom variante, teda pri vysoko príjmovom podnikateľovi vidíme, že najviac atraktívna efektívna sadzba dane je v Maďarsku, a to práve z toho dôvodu, že je zavedená rovná daň na úrovni 15%, ktorú môžu využiť aj podnikatelia s vyšším príjmom. Uplatnením daňového bonusu daňovník vykázal túto sadzbu na úrovni 14,10%. Najmenej atraktívna bola Slovenská republika s 22,78%, čo bolo spôsobené vyššou nominálnou sadzbou dane a nemožnosťou využiť nezdaniiteľné časti základu dane. V Poľsku bola v tomto variante efektívna sadzba dane nižšia, z dôvodu, že podnikateľ sa rozhodol, že bude svoje príjmy zdaňovať rovnou daňou, na úrovni 19%. Spomínané skutočnosti sme zobrazili aj graficky z dôvodu prehľadného vykázania rozdielov medzi efektívnymi sadzbami dane jednotlivých krajín Vyšehradskej štvorky.

Graf 1 Porovnanie efektívnej sadzby dane v krajinách V4 v roku 2021

Zdroj: vlastné spracovanie

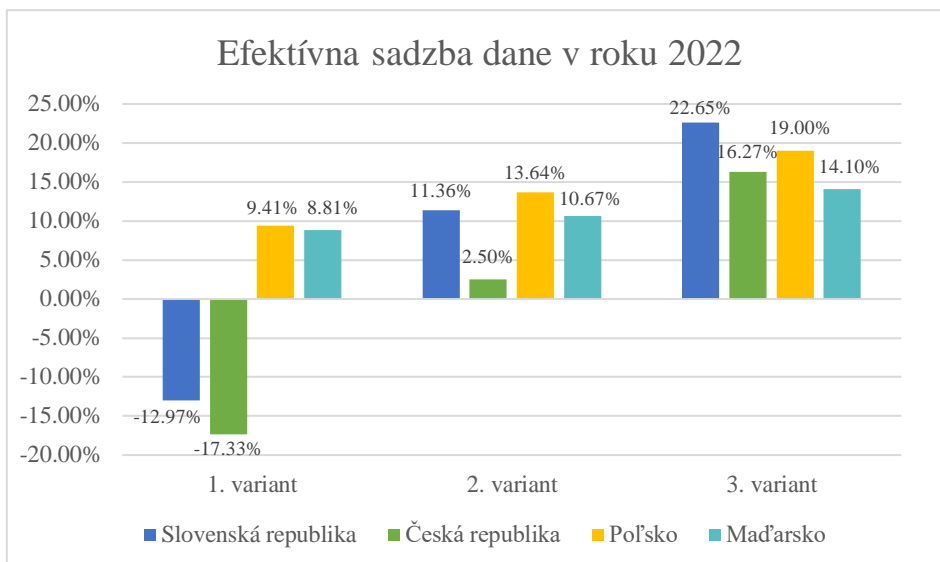
Rovnako ako v roku 2021, aj v roku 2022 sme vyčíslené efektívne sadzby dane prehľadne zobrazili, konkrétne v tabuľke č. 44. Medziročne došlo k najväčšej zmene efektívnej sadzby dane v Poľsku, čo sa prejavilo najmä v prvom a druhom variante. Zmena bola spôsobená navýšením sumy znižujúcej daň na úroveň 5 100 PLN, jednotne pre všetkých daňovníkov, bez ohľadu na výšku ich príjmu. To viedlo k optimalizácii daňového zaťaženia podnikateľa v rámci nášho modelového príkladu.

Tabuľka 44 Porovnanie efektívnej daňovej sadzby v krajinách V4 v roku 2022

Krajina	1. variant	2. variant	3. variant
Slovenská republika	- 12,97%	11,36%	22,65%
Česká republika	- 17,33%	2,50%	16,27%
Poľsko	9,41%	13,64%	19,00%
Maďarsko	8,81%	10,67%	14,10%

Zdroj: vlastné spracovanie

Ako môžeme vidieť, najnižšia efektívna sadzba dane v prvom variante je opäť v Českej republike, konkrétne na úrovni -17,33%, čo je o 1,05 percentuálneho bodu menej ako v roku 2021. Tento rozdiel je spôsobený medziročným navýšovaním hodnoty úľavy na daňovníka. Najvyššiu sadzbu evidujeme opäť v Poľsku, aj keď môžeme pozorovať, že sa oproti predošlému roku znížila o 6,60 percentuálneho bodu, a to najmä z dôvodu už spomínaného navýšenia sumy znižujúcej daň. Podiel na znížení efektívnej daňovej sadzby v Poľsku má aj zvýšenie hodnoty, ktorá oddeľuje zdaňovanie jednotlivými sadzbami dane (17% a 32%) z hodnoty 85 528 PLN na úroveň 120 000 PLN. Efekt tejto zmeny vidíme však najviac v druhom variante, z dôvodu vyššieho príjmu daňovníka, pričom medzi rokom 2021 a 2022 je rozdiel v efektívnych sadzbách dane na úrovni 7,44 percentuálneho bodu. Pri treťom variante je opäť najatraktívnejšia sadzba dane v Maďarsku, pričom medziročne nedošlo k žiadnym zmenám, takže je na rovnakej úrovni ako v roku 2021, konkrétne 14,10%. Najmenej atraktívnou je naopak v Slovenskej republike, kde je na úrovni 22,65%, čo predstavuje mierne zlepšenie oproti predošlému roku práve z dôvodu prirodzeného navýšovania položky daňového bonusu na deti. Skutočnosti sme opäť podporili aj grafom číslo 2, ktorý zobrazuje rozdiely medzi efektívnymi sadzbami dane krajín V4.

Graf 2 Porovnanie efektívnej sadzby dane v krajinách V4 v roku 2022

Zdroj: vlastné spracovanie

4.2.6 Daňové zaťaženie fyzickej osoby po uplatnení odpočtu nákladov na výskum a vývoj

V tejto podkapitole sa zameriame na vyčíslenie daňového zaťaženia podnikateľa po odpočítaní výdavkov vynaložených na výskum a vývoj v danom zdaňovacom období. Túto výhodu umožňujú využiť svojim daňovníkom všetky krajiny V4, pričom každá má rozdielne podmienky jej uplatnenia. Základná myšlienka tohto nástroja spočíva v poskytnutí daňového zvýhodnenia podnikateľom, ktorí realizujú činnosť charakterizovanú ako výskum a vývoj, formou odpočítateľnej položky od základu dane, pričom tá sa vypočíta zo sumy nákladov skutočne vynaložených na tento účel. V podkapitole si teda vymedzíme základné rozdiely medzi jednotlivými krajinami V4 v oblasti uplatnenia odpočtu na výskum a vývoj, ukážeme si jeho vplyv na daňové zaťaženie podnikateľa a vyčíslime si aj celkovú úsporu na dani z príjmov fyzických osôb.

Najskôr je však potrebné vymedziť si podnikateľa, ktorý realizuje v období rokov 2021 a 2022 výskumnú a vývojovú činnosť. Daňovník si z dôvodu optimalizácie daňovej povinnosti uplatňuje aj nezdaniteľnú časť základu dane, respektíve úľavu na daňovníka. Základ dane dosiahnutý v oboch sledovaných rokoch je pritom vo výške 75 000 EUR a skutočne vynaložené výdavky v oblasti výskumu a vývoja sú v hodnote 15 000 EUR (na mzdy zamestnancov podieľajúcich sa na výskumno-vývojovej činnosti bolo z toho vynaložených 2 500 EUR).

Rovnako ako v predošlej kapitole, z dôvodu, že jednotlivé krajiny Vyšehradskej štvorky využívajú rôzne meny, je potrebné dosiahnutý základ dane a náklady vynaložené na výskum a vývoj prepočítať aktuálnym kurzom, pričom ako už bolo vysvetlené, využívame kurzy platné ku koncu roku 2021. Tie sú konkrétne na úrovni CZK/EUR = 24,858, PLN/EUR = 4,5969 a HUF/EUR = 369,19.

Prvou krajinou, v ktorej budeme vyčíslávať daňovú povinnosť podnikateľa po uplatnení odpočtu výdavkov na výskum a vývoj je Slovenská republika. Tá, ako už bolo spomenuté v teoretickej časti práce, umožňovala podnikateľom v roku 2021 využiť superodpočet nákladov vynaložených na výskum a vývoj na úrovni 200% skutočných nákladov, ktoré sú v našom prípade 15 000 EUR. To znamená, že si od základu dane môže podnikateľ odpočítať 30 000 EUR a dostane tak upravený základ dane v hodnote 45 000 EUR. Od takto vyčísleného daňového základu si môže ešte odčítať nezdaniiteľnú časť základu dane na daňovníka a optimalizovať si tak daňovú povinnosť, avšak v našom prípade podnikateľ vykázal príliš vysoký základ dane, ktorý mu túto výhodu neumožnil využiť. Zdanenie upraveného daňového základu prebieha v súlade s už vyššie uvedeným, a teda podnikateľ je povinný svoje príjmy zdaňovať dvoma sadzbami dane, konkrétne na úrovni 19% z hodnoty základu dane, ktorá neprevyšuje 37 981,94 EUR v roku 2021 a 25% z tej časti, ktorá uvedenú hranicu presahuje. Podnikateľ tak v tomto roku vykáže daňovú povinnosť na úrovni 8 971,09 EUR, čo znamená, že úspora na dani z príjmov z dôvodu využitia odpočtu nákladov na výskum a vývoj činí 7 500 EUR. V roku 2022 môže podnikateľ z dôvodu novely zákona o dani z príjmov využiť odpočet len do výšky 100% oprávnených nákladov, a teda v našom prípade len do hodnoty 15 000 EUR. Upravený základ dane tak činí 60 000 EUR, pričom rovnako ako v predošlom roku, ani v tomto si nemôže uplatniť nezdaniiteľnú časť základu dane na daňovníka. Na zdanenie upraveného daňového základu sa taktiež využijú obe daňové sadzby, konkrétne na úrovni 19% z hodnoty základu dane, ktorá nepresahuje 38 553,01 EUR, zvyšná časť sa zdaní sadzbou dane vo výške 25%. Úspora na dani z príjmov z dôvodu využitia odpočtu je tak menšia ako v predošlom roku, konkrétne na úrovni 3 750 EUR. Výpočty zobrazuje tabuľka č. 45.

Tabuľka 45 Odpočet výdavkov na výskum a vývoj - Slovensko

Položka	2021	2022
Základ dane	75 000,00 EUR	75 000,00 EUR
Výdavky vynaložené na výskum a vývoj	15 000,00 EUR	15 000,00 EUR
Odpočet výdavkov na výskum a vývoj	30 000,00 EUR	15 000,00 EUR
Základ dane po uplatnení odpočtu	45 000,00 EUR	60 000,00 EUR
Nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka	-	-
Upravený základ dane	45 000 EUR	60 000 EUR
Sadzba dane	19% + 25%	19% + 25%
Daňová povinnosť	8 971,09 EUR	12 686,82 EUR
Úspora na dani z príjmov z dôvodu odpočtu	7 500,00 EUR	3 750,00 EUR

Zdroj: vlastné spracovanie

Druhá krajina V4, ktorá umožňuje využiť odpočet výdavkov vynaložených na výskum a vývoj je Česká republika. Tá však v roku 2021 na rozdiel od Slovenskej republiky dovoľuje odčítať od základu dane len 100% skutočných výdavkov vynaložených na tento účel. V roku 2022 sa výška odpočtu nemenila a zostala na pôvodnej úrovni, čo znamená, že v oboch rokoch je možný odpočet na úrovni vykázaných nákladov, a teda konkrétne vo výške 372 870 CZK (15 000 EUR). Po odčítaní tejto položky od základu dane získavame v oboch rokoch upravený základ dane v hodnote 1 491 480 CZK (60 000 EUR), ktorý môžeme následne zdaňovať sadzbou dane vo výške 15% vzhľadom na to, že daňový základ nepresahuje 48 – násobok priemernej mzdy, a z toho dôvodu nie je potrebné využívať vyššiu sadzbu dane na úrovni 23%, ktorá je uplatniteľná od tejto hranice. Daňová povinnosť je tak v roku 2021 aj v roku 2022 na úrovni 223 722 CZK (9 000 EUR), pričom od nej je potrebné odpočítať ešte úľavu na daňovníka, ktorá ako už bolo spomenuté, bola v roku 2021 v hodnote 27 840 CZK, avšak v roku 2022 došlo k jej zvýšeniu o 3 000 CZK na úroveň 30 840 CZK. Platí, že danú úľavu môže daňovník využiť pri akomkoľvek základe dane, teda aj pri vyššom, ako je to v našom prípade. Týmto úkonom dostávame upravenú daňovú povinnosť, ktorá je pre rok 2021 na úrovni 195 882 CZK (7 880,04 EUR) a v roku 2022 v hodnote 192 882 CZK (7 759,35 EUR), pričom rozdiel je spôsobený práve zmenou výšky úľavy na daňovníka. Úspora na dani z príjmov fyzických osôb z dôvodu využitia odpočtu výdavkov na výskum a vývoj je tak pre oba sledované roky vo výške 55 930,50 CZK (2 250 EUR). Výpočet zobrazuje tabuľka č. 46.

Tabuľka 46 Odpočet výdavkov na výskum a vývoj - Česko

Položka	2021	2022
Základ dane	1 864 350,00 CZK	1 864 350,00 CZK
Výdavky vynaložené na výskum a vývoj	372 870,00 CZK	372 870,00 CZK
Odpočet výdavkov na výskum a vývoj	372 870,00 CZK	372 870,00 CZK
Upravený základ dane	1 491 480,00 CZK	1 491 480,00 CZK
Sadzba dane	15%	15%
Daňová povinnosť	223 722,00 CZK	223 722,00 CZK
Úľava na daňovníka	27 840,00 CZK	30 840,00 CZK
Upravená daňová povinnosť	195 882,00 CZK	192 882,00 CZK
Úspora na dani z príjmov z dôvodu odpočtu	55 930,50 CZK	55 930,50 CZK

Zdroj: vlastné spracovanie

Ďalšou krajinou, v ktorej budeme vyčíslávať vplyv využitia odpočtu výdavkov na výskum a vývoj na daňovú povinnosť podnikateľa je Poľsko. To umožňuje v roku 2021, rovnako ako tomu bolo v Českej republike, odpočítať si takéto výdavky od základu dane v ich plnej výške, teda v hodnote 100%, čo činí sumu 68 953,50 PLN (15 000 EUR). Po uplatnení danej odpočítateľnej položky dostávame v tomto roku upravený základ dane v hodnote 275 814 PLN (60 000 EUR), ktorý bude následne podliehať zdaneniu platnou sadzbou dane z príjmov fyzických osôb. Tá je vo výške 19%, nakoľko je pre podnikateľa z dôvodu vyšších príjmov výhodnejšie využiť rovnú daň ako progresívne zdanenie. Daňová povinnosť podnikateľa je tak v hodnote 52 404,66 PLN (11 400 EUR). Od nej je ešte možné odčítať sumu znižujúcu daň, avšak nakoľko podnikateľ využil rovnú daň, stráca nárok na uplatnenie tejto výhody. Úspora na dani z príjmov z dôvodu odpočtu skutočných výdavkov vynaložených na výskum a vývoj je tak v roku 2021 vo výške 13 101,17 PLN (2 850 EUR). V roku 2022 je výpočet mierne pozmenený, čo súvisí so zavedením nového odpočtu výdavkov na výskum a vývoj vo výške 200%, ktorý je možné využiť na mzdy pracovníkov, ktorí vykonávajú výskumno-vývojovú činnosť. Tie boli vo výške 11 492,25 PLN (2 500 EUR), to znamená, že odpočet výdavkov súvisiaci so mzdami je v hodnote 22 984,50 PLN (5 000 EUR). K tomuto odpočtu je potrebné ešte pripočítať 100% zvyšných nákladov na výskum a vývoj, ktoré sú v hodnote 57 461,25 PLN (12 500 EUR). Výsledná suma odpočtu tak činí 80 445,75 PLN (17 500 EUR). Po odčítaní tejto hodnoty od základu dane získavame upravený základ dane v hodnote 264 321,75 PLN (57 500 EUR), pričom ten bude následne podliehať zdaneniu sadzbou dane z príjmov,

ktorá je rovnako ako v predošlom roku na úrovni 19%. Daňová povinnosť podnikateľa je tak vo výške 50 221,13 PLN (10 925 EUR), pričom ako už bolo spomenuté, daňovník nemá možnosť využitia úľavy na dani, to znamená, že táto suma je konečnou daňovou povinnosťou. Úspora na dani je tak z dôvodu využitia odpočtu v roku 2022 vyššia ako v roku 2021, konkrétne na úrovni 15 284,69 PLN (3 325 EUR). Výpočet je uvedený v tabuľke číslo 47.

Tabuľka 47 Odpočet výdavkov na výskum a vývoj - Poľsko

Položka	2021	2022
Základ dane	344 767,50 PLN	344 767,50 PLN
Výdavky vynaložené na výskum a vývoj	68 953,50 PLN	68 953,50 PLN
Odpočet výdavkov na výskum a vývoj	68 953,50 PLN	80 445,75 PLN
Upravený základ dane	275 814,00 PLN	264 321,75 PLN
Sadzba dane	19%	19%
Daňová povinnosť	52 404,66 PLN	50 221,13 PLN
Suma znižujúca daň	-	-
Upravená daňová povinnosť	52 404,66 PLN	50 221,13 PLN
Úspora na dani z príjmov z dôvodu odpočtu	13 101,17 PLN	15 284,69 PLN

Zdroj: vlastné spracovanie

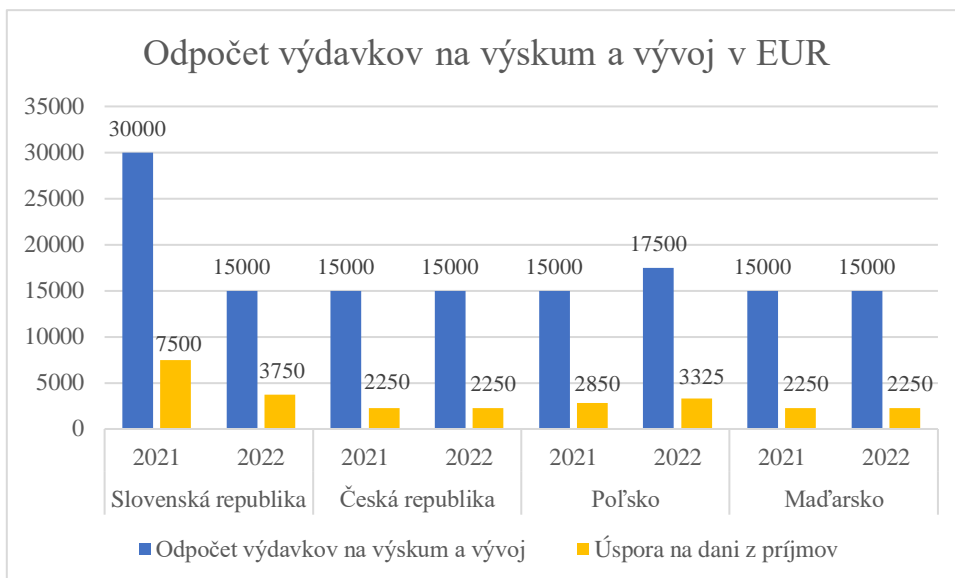
Poslednou krajinou, v ktorej budeme vyčíslvať vplyv uplatnenia odpočtu výdavkov na výskum a vývoj na daňovú povinnosť podnikateľa je Maďarsko. To, obdobne ako tomu bolo v Českej republike, umožňuje daňovníkom zo základu dane odčítať dodatočne 100% nákladov vynaložených na účely výskumu a vývoja, a to v oboch sledovaných rokoch, teda v roku 2021 aj 2022. Odpočet je teda na úrovni 5 537 850 HUF (15 000 EUR), pričom po jeho odpočítaní od základu dane získavame upravený základ dane vo výške 22 151 400 HUF (60 000 EUR). Ten následne podlieha zdaneniu platnou sadzbou dane z príjmov fyzických osôb, ktorá je v Maďarsku nastavená jednotne pre všetkých podnikateľov, bez ohľadu na výšku príjmu, na úrovni 15%. Z dôvodu nemožnosti využitia nezdaniteľnej časti základu dane, respektíve úľavy na daňovníka, môžeme konštatovať, že daňová povinnosť podnikateľa je v oboch sledovaných rokoch na úrovni 3 322 710 HUF (9 000 EUR). Úspora na dani z príjmov je tak vypočítaná ako súčin platnej sadzby dane a možného odpočtu výdavkov na výskum a vývoj, čo pre oba roky činí hodnotu 830 677,50 HUF (2 250 EUR). Výpočet prezentuje tabuľka číslo 48.

Tabuľka 48 Odpočet výdavkov na výskum a vývoj - Maďarsko

Položka	2021	2022
Základ dane	27 689 250,00 HUF	27 689 250,00 HUF
Výdavky vynaložené na výskum a vývoj	5 537 850,00 HUF	5 537 850,00 HUF
Odpočet výdavkov na výskum a vývoj	5 537 850,00 HUF	5 537 850,00 HUF
Upravený základ dane	22 151 400,00 HUF	22 151 400,00 HUF
Sadzba dane	15%	15%
Daňová povinnosť	3 322 710,00 HUF	3 322 710,00 HUF
Úspora na dani z príjmov z dôvodu odpočtu	830 677,50 HUF	830 677,50 HUF

Zdroj: vlastné spracovanie

Po vyčíslení vplyvu využitia odpočtu výdavkov na výskum a vývoj na daňovú povinnosť podnikateľa v jednotlivých krajinách V4 môžeme pristúpiť k porovnaniu výšky možného odpočtu a rovnako aj úspory na dani z príjmov, pričom z dôvodu porovnateľnosti sme vypočítané hodnoty prepočítali späť výmenným kurzom na menu euro. Ako môžeme vidieť, v grafe č. 3, najvyšší odpočet výdavkov na výskum a vývoj umožňovala uplatniť Slovenská republika v roku 2021, kedy bola táto odpočítateľná položka na úrovni 200% dosiahnutých nákladov. V ďalšom roku, teda v roku 2022, si však podnikatelia mohli uplatniť už len 100% vynaložených výdavkov, a teda odpočet sa dostal na úroveň 15 000 EUR. Úspora na dani z príjmov bola taktiež najvyššia v Slovenskej republike v rámci roku 2021, konkrétne na úrovni 7 500 EUR, čo je z vyššie uvedeného dôvodu pochopiteľné. Výška úspory v súvislosti so znížením možného odpočtu medziročne poklesla na hodnotu 3 750 EUR, čo je však stále najvyššia úspora v rámci sledovaných krajín. Je to však spôsobené tým, že v Slovenskej republike sa základ dane zdaňuje najvyššou sadzbou spomedzi krajín V4, a teda aj úspora je prirodzene na vyššej úrovni. Najnižšiu úsporu na dani z príjmov evidujeme v Českej republike a Maďarsku, čo je zase spôsobené najnižšou daňovou sadzbou na úrovni 15%. V týchto dvoch krajinách zostala výška odpočtu, ale aj výška úspory v rámci sledovaných rokov na rovnakej úrovni, čo vypovedá o tom, že medziročne nedošlo v tejto oblasti k žiadnym zmenám. V Poľsku naopak vidíme v roku 2022 zvýšenie odpočtu vynaložených výdavkov do oblasti výskumu a vývoja o 2 500 EUR medziročne, čo je spôsobené práve možnosťou odčítať si 200% výdavkov na mzdy pracovníkov, ktorí sa podieľajú na výskume a vývoji. V dôsledku toho vzrástla aj úspora na dani z príjmov, konkrétne o 475 EUR medziročne.

Graf 3 Porovnanie odpočtu výdavkov na výskum a vývoj v krajinách V4
Zdroj: vlastné spracovanie

4.2.7 Uplatnenie inštitútu umorovania daňovej straty

V tejto podkapitole sa budeme zaoberať možnosťou umorovania vykázanej daňovej straty v jednotlivých krajinách V4, pričom ako už bolo spomenuté, tento inštitút môžu využiť podnikatelia vo všetkých krajinách tohto zoskupenia. Hoci sa vo viacerých ohľadoch podmienky umorovania líšia, môžeme pozorovať aj spoločné znaky, ktoré si nižšie rozoberieme. Odpočet daňovej straty je dôležitá téma, ktorú je taktiež potrebné zastrešiť, nakoľko umožňuje podnikateľom znižovať si dosiahnutý kladný základ dane, a tak si v nasledujúcich, respektíve aj predošlých rokoch optimalizovať daňovú povinnosť.

Na začiatku si vymedzíme podnikateľa, ktorý v roku 2020 vykázal daňovú stratu zo svojej podnikateľskej činnosti v hodnote 15 000 EUR. Nasledujúcich päť rokov pritom dosiahol kladný základ dane, dostatočný na umorenie daňovej straty. Konkrétne v roku 2021 na úrovni 7 000 EUR, v roku 2022 je to 6 000 EUR, v roku 2023 v hodnote 5 000 EUR, následne 8 000 EUR v roku 2024 a nakoniec v roku 2025 vykázal základ dane vo výške len 3 000 EUR. Je dôležité podotknúť, že podnikateľa nezaradujeme medzi mikrodaňovníkov.

Daňovú stratu vykázanú v roku 2020 a dosiahnuté základy dane v piatich nasledujúcich obdobiach je potrebné najskôr prepočítať aktuálnym kurzom, vzhľadom na to, že jednotlivé krajiny V4 využívajú rôzne meny. Pre pripomenutie opäť uvádzame zvolené kurzy, ktoré sú na úrovni CZK/EUR = 24,858, PLN/EUR = 4,5969 a HUF/EUR = 369,19.

Prvou krajinou, v ktorej budeme rozoberať tento inštitút umorovania daňovej straty je Slovenská republika. Tá, ako už bolo spomenuté, umožňuje podnikateľovi stratu vykázanú v roku 2020 umorovať počas piatich po sebe nasledujúcich zdaňovacích období, pričom platí, že v každom roku je možnú uplatniť najviac 50% z dosiahnutého základu dane. To znamená, že počnúc rokom 2021 až 2025 si podnikateľ v každom roku uplatnil len polovicu z daňového základu. To spôsobilo, že v poslednom roku 5 ročného obdobia, teda v roku 2025 si podnikateľ mohol uplatniť len 1 500 EUR, zatiaľ čo zostatok daňovej straty bol v hodnote 2 000 EUR. Z toho vyplýva, že nárok na umorenie zostatku daňovej straty v hodnote 500 EUR mu v poslednom roku tohto obdobia zanikol, a teda v konečnom dôsledku si mohol umoriť len 14 500 EUR z vykázananej straty. Konkrétny výpočet zobrazuje tabuľka č. 49.

Tabuľka 49 Umorenie daňovej straty - Slovensko

Rok	Základ dane	Daňová strata	Umorenie daňovej straty	Zostatok daňovej straty
2020		15 000,00 EUR		
2021	7 000,00 EUR		3 500,00 EUR	11 500,00 EUR
2022	6 000,00 EUR		3 000,00 EUR	8 500,00 EUR
2023	5 000,00 EUR		2 500,00 EUR	6 000,00 EUR
2024	8 000,00 EUR		4 000,00 EUR	2 000,00 EUR
2025	3 000,00 EUR		1 500,00 EUR	0 EUR

Zdroj: vlastné spracovanie

Druhou krajinou, v ktorej budeme umorovať daňovú stratu podnikateľa dosiahnutú v roku 2020 je Česká republika. Stratu si pritom, rovnako ako tomu bolo v Slovenskej republike, môže podnikateľ uplatňovať počas piatich po sebe nasledujúcich období od obdobia jej vykázania, čo je v našom prípade od roku 2021 do roku 2025. V legislatíve pritom nie je zakotvená maximálna výška ročného odpočtu straty, preto si ju podnikateľ môže umoriť až do hodnoty dosiahnutého základu dane. Stratu je v takom prípade možné odpočítať aj skôr, ako tomu bolo na Slovensku, čo je aj dôvodom, pre ktorý v našom prípade vykázala nulový zostatok už v roku 2023. Vo všeobecnosti sa však neodporúča uplatniť stratu až do výšky dosiahnutého základu dane, a teda vykázat ho na nulovej úrovni, nakoľko mu v takom prípade zaniká možnosť využiť úľavu na daňovníka, ktorá mu v danom roku prepadne. V našom prípade však ilustrujeme možnosť umorenia daňovej

straty, každý podnikateľ sa potom môže rozhodnúť, aký scenár je pre neho optimálny. Umorovanie daňovej straty v jednotlivých rokoch uvádzame v tabuľke číslo 50.

Tabuľka 50 Umorenie daňovej straty - Česko

Rok	Základ dane	Daňová strata	Umorenie daňovej straty	Zostatok daňovej straty
2020		372 870,00 CZK		
2021	174 006,00 CZK		174 006,00 CZK	198 864,00 CZK
2022	149 148,00 CZK		149 148,00 CZK	49 716,00 CZK
2023	124 290,00 CZK		49 716,00 CZK	0 CZK
2024	198 864,00 CZK		-	0 CZK
2025	74 574,00 CZK		-	0 CZK

Zdroj: vlastné spracovanie

Ďalšia krajina, kde si podnikatelia môžu umorovať daňovú stratu je Poľsko, ktoré umožňuje stratu dosiahnutú v roku 2020 odpočítať aj jednorazovo v ďalšom období, pričom výška jednorazového odpočtu nemôže prekročiť 5 000 000 PLN. Zvyšnú časť straty si potom môže uplatniť v zostávajúcich rokoch päťročného obdobia pri rešpektovaní hranice maximálne 50% z dosiahnutej straty. Táto hranica je v našom prípade na úrovni 34 476,75 PLN (7 500 EUR), pričom vidíme, že v každom roku bol dosiahnutý základ dane nižší ako táto hodnota, čo umožnilo podnikateľovi odpočítať si celý základ dane, obdobne ako v Českej republike. To znamená, že daňovník si celú stratu umoril už v roku 2023. Rovnako sa však podnikateľom neodporúča vykazovať základ dane po odpočítaní daňovej straty na nulovej úrovni, a to práve z dôvodu, že v takom prípade dochádza k zániku nároku na uplatnenie rôznych úľav na dani. Výpočet zobrazuje tabuľka č. 51.

Tabuľka 51 Umorenie daňovej straty - Poľsko

Rok	Základ dane	Daňová strata	Umorenie daňovej straty	Zostatok daňovej straty
2020		68 953,50 PLN		
2021	32 178,30 PLN		32 178,30 PLN	36 775,20 PLN
2022	27 581,40 PLN		27 581,40 PLN	9 193,80 PLN
2023	22 984,50 PLN		9 193,80 PLN	0 PLN
2024	36 775,20 PLN		-	0 PLN
2025	13 790,70 PLN		-	0 PLN

Zdroj: vlastné spracovanie

Poslednou krajinou, ktorú budeme v rámci tejto oblasti skúmať je Maďarsko. Tá má pre stratu vykázanú v roku 2020 nastavené podmienky, že je možné ju umoriť počas piatich nasledujúcich období, teda počas rokov 2021 až 2025, pričom je potrebné rešpektovať ročnú hranicu, ktorá je na úrovni 50% z vykázaného kladného základu dane. V tabuľke č. 52 vidíme, že podnikateľ si teda v priebehu sledovaného obdobia každoročne uplatnil len polovicu z daňového základu, čo rovnako ako v Slovenskej republike spôsobilo, že v poslednom roku, teda v roku 2025, si mohol umoriť len 553 785 HUF (1 500 EUR). Zostatok daňovej straty bol pritom na úrovni 738 380 HUF (2 000 EUR), čo znamená, že podnikateľ stratil nárok na uplatnenie straty vo výške 184 595 HUF (500 EUR), vzhľadom na to, že rok 2025 je posledným možným rokom na umorenie daňovej straty vykázanej v roku 2020.

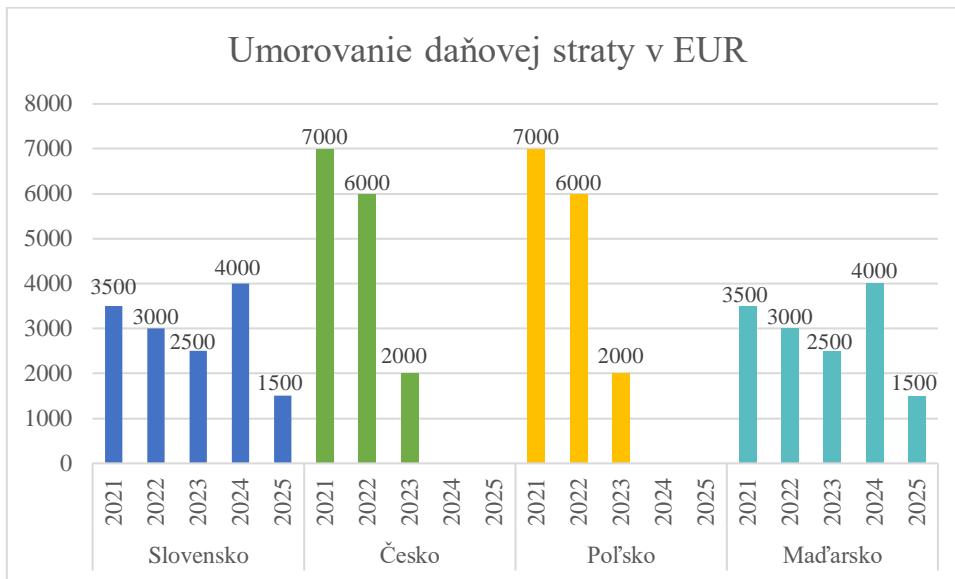
Tabuľka 52 Umorenie daňovej straty - Maďarsko

Rok	Základ dane	Daňová strata	Umorenie daňovej straty	Zostatok daňovej straty
2020		5 537 850,00 HUF		
2021	2 584 330,00 HUF		1 292 165,00 HUF	4 245 685,00 HUF
2022	2 215 140,00 HUF		1 107 570,00 HUF	3 138 115,00 HUF
2023	1 845 950,00 HUF		922 975,00 HUF	2 215 140,00 HUF
2024	2 953 520,00 HUF		1 476 760,00 HUF	738 380,00 HUF
2025	1 107 570,00 HUF		553 785,00 HUF	0 HUF

Zdroj: *vlastné spracovanie*

Po vyčíslení umorovania daňovej straty v jednotlivých krajinách V4 môžeme následne pristúpiť k porovnaniu jej výšky v rokoch 2021 až 2025. Z dôvodu porovnateľnosti sme pritom hodnoty prepočítali späť na menu euro. Ako môžeme v grafe č. 4 vidieť, najvyššie hodnoty umorenej daňovej straty vykazuje Česká republika a Poľsko, čo je spôsobené tým, že v Česku neexistuje hranica, do ktorej je možné v jednotlivých rokoch stratu uplatniť, v Poľsku naopak daná hranica nebola dosiahnutá. To znamená, že tieto dve krajiny ju mohli uplatniť až do výšky dosiahnutého kladného základu dane, a tým pádom ju odčítali najskôr z jednotlivých krajín V4, teda v roku 2023. Naopak rozloženie umorenia daňovej straty do celej dĺžky 5 ročného obdobia je viditeľné v Slovenskej republike a Maďarsku, čo je spôsobené možnosťou odčítať si stratu v jednotlivých rokoch maximálne do výšky 50% základu dane. To v konečnom dôsledku spôsobilo aj skutočnosť,

že v poslednom roku, teda v roku 2025, podnikatelia stratili možnosť uplatniť si zvyšok neuplatnenej daňovej straty v hodnote 500 EUR.

Graf 4 Porovnanie umorovania daňovej straty v jednotlivých krajinách V4
Zdroj: vlastné spracovanie

5. Diskusia

Na základe vyššie uvedených skutočností, porovnaní a analyzovaní vybraných aspektov zdaňovania príjmov fyzických osôb v jednotlivých krajinách V4 v rámci rokov 2017 až 2022 a následne skúmania dopadu oblastí daňovej politiky na daňové zaťaženie fyzických osôb, pristúpime v tejto kapitole k zhrnutiu porovnania, pozrieme sa na to, ako vybrané oblasti daňovej politiky v krajinách Vyšehradskej štvorky vplyvajú na podnikateľské prostredie a vyhodnotíme si ich aj z pohľadu požiadaviek kladených na efektívny daňový systém.

5.1 Daňová politika v krajinách V4 z hľadiska vplyvu na podnikateľské prostredie

Prvou krajinou, ktorou sme sa zaoberali v rámci teoretickej aj aplikačnej časti práce bolo Slovensko. To je pomerne atraktívne z pohľadu podnikateľov s nižšími príjmami, keďže im umožňuje využiť množstvo daňových stimulov, ako napríklad určiť si výdavky percentom z príjmov, využiť nezdaniteľnú časť základu dane na daňovníka, manžela alebo manželku, daňový bonus, rovnako však poskytuje aj možnosť uplatnenia nákladov na výskum a vývoj a umorovania daňovej straty. To sú práve oblasti, ktoré do veľkej miery ovplyvňujú podnikateľské prostredie a motivujú podnikateľov k podnikateľskej činnosti. Daňovníci na Slovensku môžu taktiež do určitej výšky príjmov využiť aj nižšiu sadzbu dane na úrovni 19%. Od roku 2020 navyše Slovenská republika ukotvila v legislatíve aj novú sadzbu dane z príjmov na úrovni 15%, ktorú mohli pôvodne využiť podnikatelia s príjmami nižšími ako 100 000 €. V roku 2021 však došlo k zmene, vďaka ktorej môžu zvýhodnenú sadzbu dane podnikatelia uplatniť len v prípade, že ich zdaniteľné príjmy nepresahujú hodnotu 49 790 € s odvolaním na ustanovenie zákona o DPH upravujúce povinnosť registrácie pri dosiahnutí rovnakého obratu. Táto zmena rozhodne spôsobila celkový pokles daňového zaťaženia podnikateľov, aj keď zníženie hranice príjmov hodnotíme negatívne, nakoľko malo za následok naopak zvýšenie daňového zaťaženia oproti predošlému roku. Z pohľadu vysoko príjmových podnikateľov sa však Slovenská republika stáva nevýhodnejšou krajinou, a to najmä z dôvodu znižovania hodnoty nezdaniteľných častí základu dane, respektíve nemožnosti si ich uplatniť, rovnako aj z pohľadu nevyužitelnosti paušálnych výdavkov a prechodu na vyššiu sadzbu dane. Práve pri vysoko príjmovom podnikateľovi, v 3. variante modelového príkladu na výpočet

daňového zaťaženia fyzickej osoby, sme vyhodnotili Slovensko ako najnevýhodnejšiu krajinu spomedzi sledovaných krajín. Pomocou by v tomto prípade mohlo byť zvýhodnenie podmienok pre takýchto podnikateľov a využitelnosť niektorých daňových úľav a zvýhodnení. Možnosťou by bola aj zmena spôsobu uplatnenia týchto úľav, pričom v prípade, že by sa odčítali až od vypočítanej daňovej povinnosti, ako tomu je v Českej republike a Poľsku, viedlo by to k zníženiu daňového zaťaženia podnikateľa. Nie príliš pozitívnu zmenou je aj medziročný pokles výšky výdavkov na výskum a vývoj, ktoré je možné odpočítať od vyčísleného základu dane, pričom evidujeme posun z 200% oprávnených výdavkov len na 100%. Táto skutočnosť spôsobí mierny pokles záujmu o investovanie v tejto oblasti a rovnako medziročne zvýši daňovú povinnosť podnikateľov. Pozitívne však v Slovenskej republike môžeme hodnotiť naviazanie výpočtu jednotlivých nezdaniteľných častí na životné minimum, respektíve minimálnu mzdu, ktoré sa každoročne navyšujú, a tak umožňujú položkám dynamicky sa vyvíjať v čase a nie sú na stabilnej úrovni ako v ostatných krajinách V4. V nasledujúcich rokoch možno očakávať zmeny v oblasti zdaňovania najmä v súvislosti s pripravovanou daňovo-odvodovou reformou, ktorá by napríklad mohla podnikateľom, ktorí si budú viesť evidenciu výdavkov a podávať daňové priznanie, umožniť platiť odvody vo výške 29 % a daň z príjmov vo výške 19 %. V prípade, že si vyberú registráciu cez aplikáciu, nemusia viesť evidenciu výdavkov ani podávať daňové priznanie a ich príjem bude zdaňovaný paušálnou zrážkovou daňou vo výške 29 %, v ktorej budú zahrnuté všetky odvody aj dane. To by mohlo byť priaznivé pre viacerých podnikateľov a pozitívne by to ovplyvnilo ich daňové zaťaženie.

Druhou krajinou, ktorú sme analyzovali je Česká republika. Tá je spomedzi porovnávaných krajín najpodobnejšia Slovenskej republike, avšak s veľkou obmenou, ktorá umožňuje podnikateľom odpočítavať jednotlivé úľavy a zvýhodnenia od výslednej daňovej povinnosti, a tak si do veľkej miery znížiť zaťaženie. To bolo aj dôvodom, pre ktorý sme v rámci modelového príkladu na výpočet daňového zaťaženia fyzickej osoby v prvých dvoch variantoch vyhodnotili efektívnu sadzbu dane v tejto krajine ako najnižšiu spomedzi sledovaných. V treťom variante bola Česká republika na druhom mieste pri analyzovaní efektívnej sadzby dane, čo hodnotíme taktiež pozitívne. Výhodou je aj to, že danú úľavu na daňovníka a manžela/ku si môžu uplatniť všetci podnikatelia, bez ohľadu na výšku príjmu, ako tomu bolo v Slovenskej republike. V roku 2021 došlo v oblasti zdaňovania k zmene, a to konkrétne k zavedeniu novej sadzby dane vo výške 23%, ktorá nahrádza solidárne zdanenie v hodnote 7%, využívané najmä vysoko príjmovými podnikateľmi. To spôsobilo zvýšenie daňového zaťaženia, avšak ako kompenzácia

podnikateľom slúži navýšenie daňovej úľavy na daňovníka, najskôr v roku 2021 o 3 000 CZK a neskôr v roku 2022 o tú istú sumu, pričom dovtedy bola táto úľava na konštantnej úrovni. V oblasti umorovania daňovej straty umožňuje Česká republika podnikateľom, na rozdiel od Slovenska, uplatniť si stratu až do výšky základu dane, to znamená znížiť si ho až na nulu. Rovnako ju umožňuje odpočítať aj spätne za predchádzajúce dva roky, čo môže byť pre daňovníkov priaznivé. Výhodou, ktorá pomáha podnikateľom optimalizovať daňové zaťaženie je určite aj možnosť využitia paušálnych výdavkov, pričom hranica, do ktorej je možné ich uplatniť je nastavená na vyššej úrovni ako na Slovensku. V nasledujúcom období neočakávame zmenu v oblasti progresívneho zdanenia a jeho sadzieb, v prípade však, že by sa úľava na daňovníka medziročne navyšovala o už spomenutých 3 000 CZK, prispelo by to k zníženiu daňového zaťaženia. Možnosťou by bolo aj naviazať výpočet výšky úľavy na daňovníka, manžela/manželku na minimálnu mzdu, respektíve iný ukazovateľ, ktorý je každoročne navyšovaný, čím by sa zabezpečilo prirodzené znižovanie daňového zaťaženia podnikateľa.

Ďalšou analyzovanou krajinou bolo Poľsko, ktorú sme v rámci výpočtu efektívnej sadzby dane vyhodnotili ako najhoršiu v prvých dvoch variantoch modelového príkladu na výpočet daňového zaťaženia fyzickej osoby, v treťom variante ako krajinu s druhou najväčšou daňovou povinnosťou. Tento fakt je spôsobený najmä vysokou sadzbou dane, ktorá je až na úrovni 32% po prekročení istej hranice príjmov. Tá je navyše stanovená na pomerne nízkej úrovni v porovnaní so Slovenskou a Českou republikou. Výhodu však vidíme v jej medziročnom navýšení v roku 2022 z úrovne 85 528 PLN na 120 000 PLN. To prispelo k zníženiu daňového zaťaženia a rovnako aj efektívnej sadzby dane o niekoľko percentuálnych bodov. Na znížení daňovej povinnosti sa však do veľkej miery podieľala aj zmena v oblasti sumy znižujúcej daň, kedy sa v roku 2022 novelou zákona zvýšila na úroveň 5 100 PLN, pričom je jednotná pre všetkých podnikateľov bez ohľadu na výšku základu dane. Túto zmenu hodnotíme pozitívne, nakoľko predošlý systém výpočtu tejto úľavy bol náročný a neprehľadný, navyše neumožňoval mnohokrát uplatniť celú sumu zľavy a taktiež využívať ju podnikateľmi s vyššími príjmami. Tento fakt rozhodne prispel a prispieje k zníženiu daňového zaťaženia podnikateľov a môže byť signálom ďalších pozitívnych zmien v budúcnosti. Poľsko sa tak možno priblíži k ostatným krajinám V4, priveľké zmeny však neočakávame, a preto bude pravdepodobne ešte v najbližšej dobe z hľadiska zaťaženia podnikateľov na chvoste krajín V4. Výhodu vidíme určite v možnostiach uplatnenia rôznych nezdaniteľných častí základu dane a úľav na dani. Medziročne sa ich zoznam dokonca rozšíril o mnohé ďalšie, ako napríklad zľavu na

platobný terminál, na robotizáciu, podporu športu, kultúry a vedy a iné. Zároveň však v Poľsku nie je možné využiť úľavu na manžela/ku a rovnako ani paušálne výdavky, ktoré by pomohli daňovníkovi optimalizovať daňovú povinnosť. Mierny posun evidujeme aj v oblasti uplatnenia výdavkov vynaložených na výskum a vývoj, pričom v roku 2022 je zavedený nový odpočet vo výške 200%, ktorý je možné využiť na mzdy pracovníkov, ktorí vykonávajú výskumno-vývojovú činnosť. Určitý priestor na zlepšenie do budúcnosti vidíme v oblasti stanovenia výdavkov percentom z príjmov, čo by mohlo pomôcť najmä malým podnikateľom s menšími skutočnými výdavkami. Vhodné je ešte spomenúť, že jedine v Poľsku, spomedzi všetkých krajín V4, sú v súčasnosti uplatňované štyri formy zdanenia príjmov, a to progresívna daň, rovná daň, paušálna daň a využitie daňových kariet (tie však od roku 2022 už nie je možné využiť pre nových podnikateľov). To poskytuje priestor pre daňovníka na výber najvhodnejšieho spôsobu zdanenia, ktorý najviac vyhovuje jeho potrebám. Odporúčanie spočíva určite v postupnom zjednodušovaní výpočtu daňovej povinnosti, ako sme to v roku 2022 videli pri daňovej úľave na daňovníka, a rovnako je možnosťou naviazať jednotlivé zvýhodnenia na ekonomický rast krajiny, ako tomu je napríklad na Slovensku.

Poslednou sledovanou krajinou je Maďarsko, kde je výpočet daňovej povinnosti podnikateľa najjednoduchší a najrýchlejší spomedzi všetkých krajín V4. V krajine nie je totižto možné využiť úľavu na daňovníka ani manžela/ku, jedinou kompenzáciou môže byť pomerne štedrá rodinná zľava na deti, ktorá sa však odčítava od základu dane, nie od výslednej daňovej povinnosti, ako tomu bolo v ostatných krajinách. Maďarsko má taktiež paušálne výdavky nastavené na veľmi nízkej úrovni a hoc sú uplatniteľné pre všetkých daňovníkov, nakoľko nie sú ohrozené nejakou hranicou, v modelovom prípade pre výpočet daňového zaťaženia fyzickej osoby sme si overili, že nie sú pre podnikateľov až tak výhodné. K jednoduchosti výpočtu daňovej povinnosti prispieva aj rovná daň na úrovni 15%, ktorá poskytuje podnikateľom s vysokými príjmami veľkú výhodu oproti ostatným krajinám V4. To nám potvrdil aj spomínaný modelový príklad, kde sme práve v treťom variante zistili, že Maďarsko bolo spomedzi porovnávaných krajín krajinou s najnižšou efektívnou sadzbou dane. V najbližšom období neočakávame zmenu sadzby rovnej dane, nakoľko je na takejto úrovni stanovená už dlhodobo. Rovnako neočakávame ani priveľké zmeny v daňovej oblasti, Maďarsko je totižto jedinou krajinou, kde bola vypočítaná daňová povinnosť v oboch rokoch, teda v roku 2021 a 2022, na rovnakej úrovni. Zmeny neevidujeme počas rokov ani v oblasti uplatnenia výdavkov na výskum a vývoj, ktoré sú stále na úrovni 100% skutočných nákladov a rovnako ani v oblasti umorenia daňovej

straty, ktorú môžu daňovníci odčítavať od základu dane v priebehu piatich zdaňovacích období, maximálne však do 50% jeho výšky. To v našom prípade spôsobilo, rovnako ako v Slovenskej republike, stratu nároku na uplatnenie zvyšnej časti straty v poslednom roku 5 ročného obdobia. Možnosťou, ktorú by Maďarsko mohlo zvážiť je zavedenie úľavy na daňovníka, prípadne aj manžela/ku, respektíve zvýšenie percenta paušálnych výdavkov, čo by mohlo prispieť k zníženiu daňového zaťaženia menšieho podnikateľa.

Podnikateľské prostredie v jednotlivých krajinách vieme porovnať aj prostredníctvom rôznych indexov, napríklad môžeme využiť index jednoduchosti podnikania (Ease of doing business index), ktorý bol pravidelne vytváraný Svetovou bankou až do roku 2021, kedy sa vedenie skupiny rozhodlo ukončiť jeho správu. Je indexom, ktorý každoročne hodnotí 190 krajín sveta, pričom ide o hodnotenie podnikovej sféry, s konkrétnym zameraním sa najmä na vytváranie priaznivých podmienok pre podnikanie, reguláciu v podnikaní, vlastnícke práva, atraktivitu pre zahraničných investorov a konkurencieschopnosť. Hlavným cieľom je poskytnúť objektívny základ na pochopenie a zlepšenie právneho prostredia pre podnikanie. Prieskum sa snaží poukázať na špecifikáciu predpisov alebo regulačných postupov, ktoré môžu byť vhodné na uskutočnenie reforiem. Výhodou je dobrá porovnateľnosť medzi krajinami, nakoľko väčšina vstupných dát sú údaje získané aplikáciou konkrétnych prípadových štúdií. Neskúma však všetky faktory, ktoré ovplyvňujú podnikanie, ako napríklad veľkosť trhu, kvalitu ľudského kapitálu a podobne, takže nemusí byť reprezentatívny pre všetkých podnikateľov. Posledné výsledky z roku 2020 ukazujú, že v rámci sledovaných krajín V4 vykazuje tento index najlepšie hodnoty v Poľsku, ktoré sa umiestnilo na 40. mieste v jednoduchosti podnikania, pričom najlepšie skóre dosiahlo v oblasti cezhraničného podnikania a začatia podnikania a najhoršie pri registrácii vlastníctva. Česká republika, ktorá je v tomto prípade hneď za Poľskom, konkrétne na 41. mieste, dosiahla najlepšie hodnotenie opäť v oblasti cezhraničného podnikania a získavania elektriny a najhoršie v súvislosti s vybavovaním stavebných povolení. Ďalšou krajinou je Slovenská republika s 45. miestom, pričom najlepšie je na tom opäť v oblasti cezhraničného podnikania a registrácie vlastníctva, najhoršie v ochrane minoritných investorov. Poslednou krajinou, ktorú budeme v rámci tohto indexu skúmať je Maďarsko, ktoré sa umiestnilo na 52. mieste, pričom priestor na zlepšenie je rozhodne v oblasti riešenia platobnej neschopnosti a

ochrany minoritných investorov, naopak dobré skóre získava v oblasti cezhraničného podnikania a samotného začatia podnikania⁶².

Ďalším indexom, ktorý môžeme v tejto oblasti skúmať je index medzinárodnej daňovej konkurencieschopnosti. Ten meria, do akej miery daňový systém krajiny dodržiava dve základné pravidlá daňovej politiky, a to neutralitu a konkurencieschopnosť. Index sa sústreďuje na porovnávanie krajín OECD, pričom skúma viac ako 40 premenných v oblasti daňovej politiky. Za konkurencieschopný daňový systém sa považuje taký, ktorý udržuje sadzbu dane na nízkej úrovni. Ak sú totižto daňové sadzby v krajine príliš vysoké, bude to podnikateľov motivovať k presunu investícií inam, čo povedie k pomalšiemu hospodárskemu rastu. Neutrálny daňový systém je zasa taký, ktorý získava čo najviac príjmov s minimálnymi ekonomickými deformáciami. To znamená, že nevyzdvihuje spotrebu pred úsporami, ako je tomu v prípade daní z investícií a daní z majetku. Ak sú daňové zákony zložitejšie, stávajú sa aj menej neutrálne. Daňový systém, ktorý je konkurencieschopný a neutrálny, podporuje udržateľný ekonomický rast a investície a zároveň zvyšuje príjmy do štátneho rozpočtu. V rámci celkového rebríčka daňovej konkurencieschopnosti za rok 2021 bola prvou krajinou z V4 práve Česká republika, ktorá sa umiestnila na 7. mieste, nasledovala Slovenská republika, ktorá zaujala 11. miesto. Ďalšou sledovanou krajinou bolo Maďarsko, konkrétne na 13. mieste a poslednou z krajín V4 bolo Poľsko na 36. priečke, čo je druhé najhoršie hodnotenie v rámci krajín OECD. V oblasti daní z príjmov fyzických osôb zostáva poradie krajín V4 pomerne rovnaké, jediná zmena je, že Slovenská republika v tejto oblasti prebehla Českú republiku a umiestnila sa na 3. mieste, zatiaľ čo Česká republika inkasovala 4. miesto. Ďalšou krajinou bolo Maďarsko na 9. mieste a Poľsko až na 12. mieste⁶³.

Na základe analýzy jednotlivých prvkov a aspektov zdaňovania príjmov fyzických osôb sme dospeli k tomu, že každá krajina má určité špecifiká, iné podmienky, môžeme povedať, že aj výhody a nevýhody, a preto je pre podnikateľa úlohou vybrať si krajinu, ktorá najviac zodpovedá jeho potrebám. Pozerať by sa mal najmä na dosahované príjmy a skutočne vynaložené výdavky, rovnako ako aj na to, aké daňové stimuly plánuje využiť, a v neposlednom rade aj aká je nominálna sadzba dane v krajine. Z pohľadu nižšie a stredne príjmových podnikateľov je v našom prípade najvýhodnejšou krajinou Česká republika, následne Slovenská republika, menej výhodnou je Maďarsko, avšak najmenej

⁶² World Bank Group. *Doing Business 2020*. [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2022-26-04]. Dostupné na: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/32436/9781464814402.pdf>

⁶³ BUNN, Daniel – ASEN, Elke. *International Tax Competitiveness Index 2021*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2022-26-04]. Dostupné na: <https://taxfoundation.org/2021-international-tax-competitiveness-index/>

priaznivou je už spomínané Poľsko. Pri vysoko príjmovom podnikateľovi sa poradie mierne otočí a práve Maďarsko je krajinou s najnižšou efektívnou sadzbou dane, ďalšou je Česká republika, následne Poľsko a najnevýhodnejšou je Slovenská republika. Pri odpočte nákladov na výskum a vývoj sa nám však Slovensko ukázalo ako krajina s najvyšším odpočtom v roku 2021 a najväčšou úsporou na dani v oboch sledovaných rokoch. Poľsko bolo taktiež krajinou, v ktorej zmeny v tejto oblasti v roku 2022 zaznamenali významnejší posun smerom k optimalizácii daňovej povinnosti podnikateľa. V rámci umorovania daňovej straty sme zistili, že Česká republika a Poľsko umožňujú stratu odčítať od základu dane skôr, ako tomu je v Slovenskej republike a Maďarsku, kde musia podnikatelia umorovať stratu počas celej dĺžky 5 ročného obdobia a v poslednom roku tak v našom prípade stratili nárok na uplatnenie jej časti.

5.2 Daňová politika v krajinách V4 z hľadiska požiadaviek kladených na efektívny daňový systém

Požiadavky na efektívny daňový systém sú rozdielne, v závislosti od toho, kto daný systém tvorí a posudzuje. Z pohľadu daňovníka je najlepší daňový systém taký, v ktorom vie optimalizovať svoje daňové zaťaženie. Na druhej strane štát preferuje stabilitu vyberania daní a dostatok príjmov do štátneho rozpočtu. Požiadavky, ktorý by mal efektívny daňový systém spĺňať sme uviedli aj na začiatku teoretickej časti práce, pričom veľmi dôležitou požiadavkou je práve spravodlivosť. Daňový systém by mal byť totižto spravodlivý v prístupoch k rozdielnym jednotlivcom, aby nemali motiváciu k presúvaniu daňového zaťaženia a nezákonnej optimalizácii daní z príjmov. Môžeme konštatovať, že táto požiadavka nie je splnená napríklad v prípade Slovenskej republiky a Poľska, kde vidíme, že výška nezdaniteľnej časti základu dane na daňovníka, respektíve výška sumy znižujúcej daň sa odvíja od základu dane, a teda podnikatelia s vyššími príjmami nemajú možnosť toto zvýhodnenie využiť. Tento stimul je teda uplatňovaný selektívne, to znamená je určený len pre určitú skupinu podnikateľov, a teda môže vyvolávať pocit nespravodlivosti. Naopak v Českej republike je výška úľavy na daňovníka stanovená na jednotnej úrovni pre všetkých podnikateľov. Istý posun v tejto oblasti evidujeme aj v Poľsku, kde sa v roku 2022 zvýšila suma znižujúca daň na 5 100 PLN a je využiteľná rovnako pre všetkých daňovníkov bez ohľadu na výšku príjmu. Táto požiadavka sa prejavuje aj v oblasti sadzby dane z príjmov fyzických osôb, pričom v Maďarsku je z tohto pohľadu najspravodlivejšia, nakoľko je stanovená jednotne pre všetkých podnikateľov na

úrovni 15%. Ostatné krajiny V4 totiž uplatňujú progresívne zdanenie, ktoré rovnako znevýhodňuje podnikateľov s vyššími príjmami. Druhou dôležitou požiadavkou kladenou na efektívny daňový systém je administratívna jednoduchosť. Tá je významná najmä pre podnikateľské subjekty, nakoľko komplikovaný daňový systém a nejasné skutočnosti, napríklad v oblasti využitia rôznych daňových zvýhodnení, môžu daňovníkov odlákať od ich uplatnenia. Najjednoduchší daňový systém v oblasti dane z príjmov fyzických osôb môžeme pozorovať v Českej republike a v Maďarsku, čo sa prejavuje najmä v pomerne jednoduchom výpočte daňového zaťaženia. To je spôsobené predovšetkým jednotnou, respektíve v prípade Maďarska žiadnou úľavou na daňovníka ale aj manžela/ku, jednoduchým výpočtom daňového bonusu na deti, rovnako ako aj pomernou stálosťou skutočností v priebehu sledovaných rokov 2021 až 2022. Zložitejší systém naopak vykazuje Slovenská republika a Poľsko, najmä z dôvodu náročnosti stanovenia výšky jednotlivých nezdaniteľných častí a úľav na dani, v prípade Slovenska aj z dôvodu pomernej zložitosti výpočtu daňového bonusu na deti. V Poľsku prehľadnosť systému komplikuje aj viacero foriem zdanenia, ktoré môže podnikateľ uplatniť, pričom na druhej strane mu táto možnosť pomáha optimalizovať daňovú povinnosť. Ďalšou požiadavkou na optimálny daňový systém je jeho flexibilita, ktorá hovorí o tom, že daňový systém by sa mal ľahko a v niektorých prípadoch automaticky prispôbovať zmeneným ekonomickým podmienkam. Tento princíp je najviac dodržaný na území Slovenskej republiky, nakoľko výška jednotlivých vybraných položiek sa automaticky mení v súvislosti s každoročnou zmenou sumy životného minima, čo im umožňuje vyvíjať sa v súlade s vývojom ekonomiky. Dôležitou požiadavkou je aj zabezpečenie economickej efektívnosti daňového systému. Neefektívnosť je totižto spojená s vysokými administratívnymi nákladmi zdanenia a s nadmerným daňovým bremenom. Tento princíp priamo súvisí s už spomenutou jednoduchosťou systému, nakoľko môžeme tvrdiť, že čím je daňový systém zložitejší, a teda čím je vyšší počet daňových sadzieb, výnimiek a iných okolností, tým sú administratívne náklady vyššie. Môžeme teda konštatovať, že na základe tohto kľúča je najefektívnejší daňový systém v oblasti dane z príjmov fyzických osôb v Maďarsku a Českej republike. Tento princíp môžeme podporiť aj prostredníctvom podielu daňového príjmu na HDP jednotlivých krajín. Najvyššie hodnoty vykazuje tento ukazovateľ v Poľsku, o čom hovorí aj náš modelový príklad na výpočet daňového zaťaženia fyzickej osoby, v ktorom bolo práve Poľsko krajinou s najvyšším daňovým zaťažením nízko a stredne príjmového podnikateľa. Ako už bolo spomenuté, aj nadmerné daňové bremeno spôsobuje neefektívnosť daňového systému.

Záver

Diplomová práca mapuje oblasť uplatňovania dôchodkových daní v jednotlivých krajinách V4 za účelom zistenia, v ktorej krajine môže podnikateľ získať najlepšie podmienky pre jeho podnikanie a najviac optimalizovať svoju daňovú povinnosť. Tieto poznatky môžu byť podkladom pre rozhodovanie najmä začínajúcich, ale aj etablovaných podnikateľov o krajinách, ktoré sú pre nich atraktívne z hľadiska vykonávania podnikateľskej činnosti. Výber vhodnej krajiny je prirodzene komplexný proces a nezahŕňa len rozhodovanie v daňovej oblasti, avšak práve tá ovplyvňuje výšku jeho skutočných zárobkov a preto je považovaná za veľmi dôležitú.

Hlavným cieľom diplomovej práce bolo na základe analýzy porovnať daňovú politiku uplatňovanú v oblasti daní z príjmov fyzických osôb v krajinách V4 a následne ju zhodnotiť z hľadiska vplyvu na podnikateľské subjekty, podnikateľské prostredie ako aj z hľadiska požiadaviek na efektívny daňový systém. Pre dosiahnutie hlavného cieľa sme sa v aplikačnej časti práce zamerali na vývoj jednotlivých aspektov zdaňovania príjmov fyzických osôb a identifikovanie ich rozdielov v krajinách V4. Skutočnosti sme podporili modelovými príkladmi pre výpočet daňového zaťaženia aj prostredníctvom efektívnej sadzby dane, ktorá hodnovernejšie vypovedá o skutočnej daňovej povinnosti podnikateľa.

Na základe komparácie získaných a vyčíslených údajov sme dospeli k záveru, že pre podnikateľov s nižšími a strednými príjmami je najatraktívnejšou krajinou Česká a následne Slovenská republika. Z pohľadu vysoko príjmového podnikateľa sa naopak poradie otočilo a najatraktívnejšou krajinou je v oboch sledovaných rokoch Maďarsko a následne Poľsko. Pri odpočte nákladov na výskum a vývoj sa nám Slovenská republika ukázala ako krajina s najväčším odpočtom v roku 2021 a zároveň aj s najvyššou úsporou na dani z príjmov v oboch rokoch, avšak aj Poľsko v roku 2022 zaznamenalo významný posun smerom k optimalizácii daňovej povinnosti. V oblasti umorovania daňovej straty sme zistili, že Poľsko a Česká republika umožňujú stratu odpočítať od základu dane skôr ako ostatné dve krajiny V4. V závere práce sme sledovali aj vplyv jednotlivých aspektov daňovej politiky na podnikateľské prostredie a rovnako sme daňovú politiku zhodnotili z hľadiska požiadaviek kladených na efektívny daňový systém.

Je dôležité podotknúť, že podnikateľ by sa pri rozhodovaní o výbere krajiny na základe daňového zaťaženia mal zamerať aj na ostatné faktory v tejto oblasti, ako napríklad administratívna náročnosť, stabilita vývoja, očakávané zmeny do budúcnosti a podobne, a teda mal by zvážiť všetky podstatné skutočnosti.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje:

1. ČERVENÁ, Karolína – VARTAŠOVÁ, Anna. Štátne stimuly v oblasti zdaňovania (s akcentom na zdaňovanie nehnuteľností). In: *III. Slovensko-české dni daňového práva: Pozitívna a negatívna stimulácia štátu v oblasti zdaňovania*. Košice: ŠafárikPress, 2019, 376 s. ISBN 978-80-8152-819-4.
2. HOREHÁJ, Jozef. *Základy ekonómie: Pre spoločenskovedné odbory*. 1. vyd. Trnava: Filozofická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2014. 102 s. ISBN 978-80-8082-780-9
3. KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018. 272 s. ISBN 978-80-7598-165-3
4. MEDVEĎ, Jozef a kol. *Daňová teória a daňový systém*. 1. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2009. 288 s. ISBN 978-80-89393-09-1
5. NERUDOVÁ, Danuše. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2011. 319 s. ISBN 978-80-7357-695-0
6. SCHULTZOVÁ, Anna a kol. *Daňovníctvo: daňová teória a politika*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2007. 198 s. ISBN 978-80-8078-161-3
7. SCHULTZOVÁ, Anna. *Daňové systavy štátov Európskej únie*. 3. vyd. Bratislava: Ekonóm, 2018. 193 s. ISBN 978-80-225-4505-1
8. SCHULTZOVÁ, Anna. *Daňové systavy štátov Európskej únie*. 1. vyd. Bratislava: Ekonóm, 2007. 183 s. ISBN 978-80-225-2333-2
9. VYCHOPENĚ, Jiří. *Daň z příjmů 2020*. 16. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2020. 557 s. ISBN 978-80-7598-774-7

Elektronické zdroje:

10. BOROWSKA, Angelika. *Podatek liniowy w działalności gospodarczej - wady i zalety*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-06-11]. Dostupné na: <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-podatek-liniowy-w-dzialalnosci-gospodarczej-wady-i-zalety>

11. BUNN, Daniel – ASEN, Elke. *International Tax Competitiveness Index 2021*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2022-26-04]. Dostupné na: <https://taxfoundation.org/2021-international-tax-competitiveness-index/>
12. BURCHARD TOMASZ. *Prawo do ulgi prorodzinnej a poniesiona strata podatkowa*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-17-11]. Dostupné na: <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-prawo-do-ulgi-prorodzinnej-a-poniesiona-strata-podatkowa>
13. BURÁK, Emil. *Daňová politika a daňová ilúzia*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2013. [cit. 2021-26-09]. Dostupné na: https://www.danovecentrum.sk/aktuality/danova-politika-a-danova-iluzia_.htm
14. CIECHOŃSKI, Tomasz. *Polski Ład: Karta podatkowa tylko dla tych, którzy już wcześniej ją wybrali*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-06-11]. Dostupné na: <https://podatki.gazetaprawna.pl/artykuly/8230397,karta-podatkowa-polski-lad-2022-wniosek-wygaszanie.html>
15. ČERNEGOVÁ, Anna. *Nezdaniteľné časti základu dane v roku 2021*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2020. [cit. 2021-10-10]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/nezdanitelne-casti-zakladu-dane-2021>
16. ČERNEGOVÁ, Anna. *Sadzby dane z príjmov v roku 2021*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2020. [cit. 2021-24-10]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/sadzby-dane-z-prijmov-2021>
17. DEMSKA, Karolina. *Kwota zmniejszająca podatek a roczne rozliczenie podatku*. [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2021-19-11]. Dostupné na: <https://home.kpmg/pl/pl/home/insights/2020/03/pitpoint-blog-podatkowy-kwota-zmniejszajaca-podatek-a-roczne-rozliczenie-podatku.html>
18. FAJCSÁK, Gábor. *Így adózunk 2022-ben*. [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-24-03]. Dostupné na: <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20220101/igy-adozunk-2022-ben-518912>
19. Finančná správa Slovenskej republiky. *Daň z príjmov pre živnostníkov*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 2021-24-10]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/dan-z-prijmov/fyzicke-osoby/zivnostnici>
20. Finančná správa Slovenskej republiky. *Daňový bonus na vyživované dieťa*. [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-28-03]. Dostupné na: <https://podpora.financnasprava.sk/950372-Daňový-bonus-na-vyživované-dieťa>

21. Finančná správa Slovenskej republiky. *Podmienky pre uplatnenie NČZD na manželku*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 2021-10-10]. Dostupné na: <https://podpora.financnasprava.sk/659152-Podmienky-pre-uplatnenie-NČZD-na-manželku>
22. Finančná správa Slovenskej republiky. *Sadzba dane za rok 2021*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 2021-24-10]. Dostupné na: <https://podpora.financnasprava.sk/424014-Sadzba-dane-za-rok-2021>
23. Finanční správa České republiky. *Podnikatel (OSVČ)*. [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2021-01-11]. Dostupné na: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby/podnikatel-osvc>
24. FODOR, Marianna. *Személyi jövedelemadó-alap kedvezmények 2021-ben*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-05-12]. Dostupné na: <https://wtsklient.hu/2021/02/23/szemelyi-jovedelemado-alap-kedvezmenyek/>
25. GOLA, Petr – VAŘEČKA, Jan. *Slevy na dani: Kdy je můžete uplatnit?* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2021-07-03]. Dostupné na: <https://www.e15.cz/finexpert/danove-priznani/slevy-na-dani-kdy-je-muzete-uplatnit-1355964#dite>
26. HRportal. *2022 legfontosabb jogszabályi változásai a foglalkoztatásban*. [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-25-03]. Dostupné na: <https://www.hrportal.hu/hr/2022-legfontosabb-jogszabalyi-valtozasai-a-foglalkoztatasban-20220121.html>
27. KALMÁR, Robert. *Aký bude daňový bonus na dieťa v novom roku?* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 2021-24-10]. Dostupné na: <https://sk.vgd.eu/sk/spravy/aky-bude-danovy-bonus-na-dieta-v-novom-roku>
28. KIS, Gábor. *Amit a társasági adó rendszerében a veszteségelhatárolásról tudni érdemes*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-06-12]. Dostupné na: <https://5percado.hu/amit-a-tarsasagi-ado-rendszerében-a-vesztesegelhatarolasrol-tudni-erdemes/>
29. Központi Statisztikai Hivatal. *Minimálbér, közfoglalkoztatotti bérminimum, garantált bérminimum*. [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-26-03]. Dostupné na: https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0069.html
30. KPMG. *Individual Income Tax Rates Table*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2022-28-03]. Dostupné na: <https://home.kpmg/xx/en/home/services/tax/tax-tools-and-resources/tax-rates-online/individual-income-tax-rates-table.html>
31. KUČEKOVÁ, Milada. *Porovnanie dane z príjmov fyzických osôb podnikateľov v Slovenskej a Českej republike*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2013. [cit. 2021-31-

- 10]. Dostupné na: <http://kuaa.sk/uploads/Porovnanie%20dane%20z%20príjmov%20fyzických%20osôb%20podnikateľov%20v%20slovenskej%20a%20českej%20republike.pdf>
32. KUČEROVÁ, Dagmar. *Nezdanitelné části základu daně pro rok 2020 a 2021*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-02-11]. Dostupné na: <https://www.podnikatel.cz/clanky/nezdanitelne-casti-zakladu-dane-pro-rok-2020-a-2021/>
33. KUČEROVÁ, Dagmar. *Nezdanitelné části základu daně v roce 2021 a 2022*. [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-07-03]. Dostupné na: <https://www.podnikatel.cz/clanky/nezdanitelne-casti-zakladu-dane-v-roce-2021-a-2022/>
34. LAZAROWICZ, Andrzej. *Zryczaltowany podatek - kto może wybrać taką formę opodatkowania?* [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-06-11]. Dostupné na: <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-zryczaltowany-podatek-dla-kogo-i-z-jakimi-stawkami>
35. LECHOWICZ-DYL, Katarzyna. *Jak najniższa krajowa rosła od 2015 do 2022 r.?* [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2022-26-03]. Dostupné na: <https://kadry.infor.pl/wiadomosci/5322004,Jak-najnizsza-krajowa-rosla-od-2015-do-2022-r.html>
36. LEPSÉNYI, Mária. *Egy százalék – összevont adóalap, kedvezményezett, adatkezelés*. [elektronický zdroj]. 2019. [cit. 2021-06-12]. Dostupné na: https://adozona.hu/szja_ekho_kulonado/1__1_szazalek_TA28HC
37. LEWANDOWSKA, Malgorzata. *Skala podatkowa – nowy próg podatkowy i kwota wolna a Polski Ład*. [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2021-12-03]. Dostupné na: <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-skala-podatkowa-nowy-prog-podatkowy-i-kwota-wolna>
38. MEČÍŘOVÁ, Lucie. *Zrušení solidární daně: Kdo bude odvádět 23% daň z příjmů?* [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-01-11]. Dostupné na: https://www.finance.cz/535624-dan-z-prijmu-23-procent/?_fid=5w9s#survey-place
39. Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja, a informatizácie Slovenskej republiky. *Informatizácia – Vyšehradská skupina (V4)*. [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-27-03]. Dostupné na: <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/informatizacia/medzinarodna-agenda/medzinarodna-spolupraca/vysehradska-skupina-v4/>

40. Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Přehled o vývoji částek minimální mzdy*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2022-26-03]. Dostupné na: <https://www.mpsv.cz/prehled-o-vyvoji-castek-minimalni-mzdy>
41. Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny Slovenskej republiky. *Životné minimum*. [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-27-03]. Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/hmotna-nudza/zivotne-minimum/>
42. MORÁVEK, Daniel. *Daňové přiznání 2021 za rok 2020: Přehled slev na dani a nezdanitelných částek*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-02-11]. Dostupné na: <https://www.podnikatel.cz/clanky/danove-priznani-2021-za-rok-2020-prehled-slev-na-dani-a-nezdanitelnych-castek/>
43. Národní banka Slovenska. *Denný kurzový lístok ECB*. [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-23-02]. Dostupné na: <https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/kurzovy-listok/denny-kurzovy-listok-ecb/>
44. Nemzeti Adó- és Vámhivatal. *Önálló tevékenységből származó jövedelem és adózása*. [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2021-06-12]. Dostupné na: https://nav.gov.hu/data/cms511199/2_Onallo_tevekenysegb_1_szarmazo_jovedelem_es_adozasa_20200907.pdf
45. POKOJSKA, Agnieszka. *Polski Ład: 11 nowych ulg podatkowych dla biznesu*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2022-12-03]. Dostupné na: <https://podatki.gazetaprawna.pl/artykuly/8219621,polski-lad-ulga-w-pit-dla-kogo-podatki.html>
46. POKORNÁ, Lenka. *Jaké příjmy se zdaňují jako příjmy ze samostatně výdělečné činnosti?* [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-10-12]. Dostupné na: <https://www.podnikatel.cz/clanky/jake-prijmy-se-zdanuji-jako-prijmy-ze-samostatne-vydelecne-cinnosti/>
47. Poradnik Przedsiębiorcy. *Skala podatkowa – 2021*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-06-11]. Dostupné na: <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-skala-podatkowa-na-kazdy-rok>
48. PUKALOVIČ, Dominika. *Daňová optimalizácia za rok 2020 a v roku 2021*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2020. [cit. 2021-24-10]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/danova-optimalizacia-za-rok-2020-v-roku-2021>

49. SENEŠI, Norbert. *Efektívna sadzba dane z príjmov*. [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2021-22-02]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/efektivna-sadzba-dane-z-prijmov>
50. SENEŠI, Norbert. *Minimálna mzda na Slovensku (1991 – 2021) - výška a právna úprava*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-26-03]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/pracovne-pravo-bozp/minimalna-mzda-na-slovensku>
51. SENEŠI, Norbert. *Superodpočet výdavkov na výskum a vývoj v praxi (štatistiky)*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2022-17-04]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/superodpocet-vyskum-vyvoj-v-praxi-statistiky>
52. SMORONĚ, Ladislav. *Daňový bonus na zaplatené úroky z hypotéky v roku 2022*. [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-19-04]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/osobne-financie/danovy-bonus-na-zaplatene-uroky-z-hypoteky-2022>
53. SOLTÉSZ, Alexandra. *Gyakran ismételt kérdések a családi kedvezmény beállításával kapcsolatban*. [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2021-08-12]. Dostupné na: <https://www.kompkonzult.hu/adovilag/gyakran-ismetelt-kerdesek-csaladi-kedvezmeny-bevallasaval-kapcsolatban>
54. SPURGIASZ, Klaudia. *Ulga podatkowa – co można odliczyć od podatku?* [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-18-11]. Dostupné na: <https://www.totalmoney.pl/artykuly/ulga-podatkowa-co-mozna-odliczyc-od-podatku>
55. SZPYTKO-WASZCZYSZYN, Ewa. *Ulgi w zeznaniu rocznym dla firm wprowadzone przez Polski Ład od 2022!* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-12-03]. Dostupné na: <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-ulgi-w-zeznaniu-rocznym>
56. ŠVARCOVÁ, Lucie. *Změna daňových zákonů v souvislosti s koronavirem*. [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2021-01-11]. Dostupné na: <https://www.crowe.com/cz/cs-cz/news/crowe-news-june-2020/zmena-danovych-zakonu>
57. VERBEKEN, Dirk. *Všeobecná daňová politika*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2021-26-09]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/92/vseobecna-danova-politika>
58. World Bank Group. *Doing Business 2020*. [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2022-26-04]. Dostupné na: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/32436/9781464814402.pdf>

59. WTS Global. *R&D tax allowance in Europe*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2022-19-04]. Dostupné na: <https://wts.com/wts.com/publications/brochures/rd-tax-allowance-in-europe/wtsglobal-rd-tax-allowance-in-europe.pdf>
60. WYRWA, Piotr. *Ulga na działalność badawczo-rozwojową w praktyce*. [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-17-04]. Dostupné na: <https://sip.lex.pl/#/publication/470079506>
61. Ernst & Young. *Worldwide R&D Incentives Reference Guide*. [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2022-19-04]. Dostupné na: https://www.ey.com/en_gl/tax-guides/worldwide-r-and-d-incentives-reference-guide

Zákony:

62. 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról
63. 2012. évi CXLVII. törvény a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról
64. Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych
65. Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov
66. Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů